

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

Факультет педагогічної освіти

**СУЧАСНІ ПОГЛЯДИ ТА АКТУАЛЬНІ
ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

**Збірник тез
VI-ої Всеукраїнської студентської наукової конференції**

25 березня 2021 року

Львів – 2021

УДК 373.2/.3.014.3.016-044.247(043)

*Рекомендувала до друку
кафедра початкової та дошкільної освіти факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка
(Протокол № 13 від 13.04.2021р.)*

Відповідальна за випуск:
доктор педагогічних наук, професор Мачинська Н.І.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів та посилань несуть автори статей.

Сучасні погляди та актуальні проблеми педагогічної освіти : Збірник тез VI-ої Всеукраїнської студентської наукової конференції. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. с.183.

До збірника увійшли апробовані науково-дослідні роботи студентів та магістрів, що присвячені висвітленню досвіду та перспектив розвитку початкової освіти в Україні; проаналізовано методику впровадження інтегрованого навчання в умовах реалізації Концепції Нової української школи в системі початкової освіти; подано спроби аналізу інклюзивного навчання, описано проблеми та шляхи їх вирішення; проаналізовано теоретико-методичні підходи до професійного розвитку майбутніх фахівців педагогічної освіти в контексті соціальної мобільності; окреслено основні інноваційні технології у сучасній педагогічній освіті.

УДК 373.2/.3.014.3.016-044.247(043)

ЗМІСТ

Бавус Я. І. Технології Веб 2.0 у дистанційному навчанні мови.....	7
Батіг Г.В. Казки В. Сухомлинського як засіб формування естетичних цінностей у здобувачів початкової освіти.....	9
Береженна Л. Ю. Інноваційні підходи розвивальної технології В. Воскобовича «Казкові лабіринти гри» в організації освітнього процесу ЗДО.....	11
Біб В.О. Художня література і виховання толерантності у дітей дошкільного віку.....	14
Бойцун Х. В. Розвиток інтересу до математики у здобувачів початкової освіти засобами медійних технологій.....	16
Борейко О. В. До питання формування усного мовлення учнів початкової школи на уроках української мови.....	18
Боровець Н. І. Казка як один з найефективніших засобів виховання учнів на уроках читання.....	20
Бургер М. І. Формування компетентностей через впровадження stem-освіти у роботі закладу дошкільної освіти.....	23
Варгаль Л. М. Дослідження питання наявності/відсутності читацького інтересу у дітей молодшого шкільного віку.....	25
Василенко З. І. Готовність до самопрезентації майбутніх фахівців ІТ сфери...	28
Величко О. Б. Значення методичної служби закладу дошкільної освіти у формуванні іміджу педагогів.....	30
Ганушкевич М. Р. Роль художньої літератури у розвитку дітей молодшого шкільного віку.....	32
Гембець М. Я. Розвиток пізнавальної активності дитини засобами художньої літератури.....	34
Глуховецька У. Б. Виховання моральних цінностей дошкільників у різних видах діяльності.....	37
Гриньків М. В. Розвиток творчих здібностей молодших школярів на уроках читання.....	39
Демидюк Т. В. Вивчення прозових творів Лесі Українки у початковій школі...	41
Закасовська В. А. Особливості організації дозвілля молодших школярів.....	44
Захарчук Т. М. Особливості навчання іноземної мови в дошкільному віці.....	46
Кавкун Т. Р. Формування здоров'язбережувальної компетентності здобувачів освіти засобами казокотерапії.....	49
Карп'як Д.А. Ефективність інформаційно-комунікативних технологій у навчанні іноземних мов.....	52
Климаш М. М. Використання самостійної роботи як засобу активізації пізнавальної діяльності учнів.....	54

Кліщун С.В. Формування творчих здібностей дітей молодшого шкільного віку завдяки творам Василя Сухомлинського.....	57
Комарницька В. В. Деякі аспекти розвитку інформаційної компетентності учнів початкової школи на уроках мовно-літературної галузі.....	59
Коцелко І. І. Проблема розвитку мовлення і навчання дітей рідної мови у закладі дошкільної освіти.....	62
Кошик В. Т. Виховні функції поетичних творів Лесі Українки.....	64
Крохмальна С. Р. Освітні проекти в Україні: театрознавчий дискурс	66
Лавро О. О. Особливості сучасної освітньої системи у Великій Британії.....	68
Лазурко М. Я. Виховний вплив персонажів казок Шарля Перро на особистість дитини.....	70
Легеца О. В. Простір ЗДО як основа гармонійного розвитку дітей.....	73
Лецишин А. В. Художня література і її роль у навчанні та вихованні особистості.....	75
Либа М. В. Компетентнісний підхід у навчанні математики учнів початкової школи.....	77
Лисик О. Я. Мовленнєва компетентність дітей дошкільного віку й учнів початкової школи у реалізації принципу наступності.....	79
Макарій Ю. В. Класифікація онлайн-програм для дітей дошкільного віку за навчальною метою.....	82
Мала Г. М. Формування адекватної самооцінки дитини молодшого дошкільного віку в ігровій діяльності.....	85
Маїталь А.А, Курляк І.Р. Застосування Іego - технологій для розвитку здібностей здобувачів початкової освіти з використанням ІКТ.....	89
Мельник І. С. Особливості адаптації дітей із синдромом Дауна в інклюзивні групи закладів дошкільної освіти.....	91
Морозюк Т. В. Використання ігрових технологій в процесі навчання молодших школярів в умовах Нової української школи.....	94
Музика І. В. Особливості реалізації ідей Нової української школи в освітній процес.....	97
Налена Х. І. Формування ключових компетентностей здобувачів початкової освіти на уроках математики.....	99
Немих Н. С. Використання малих фольклорних жанрів у процесі розвитку мовлення дітей раннього віку.....	101
Нечепурна Н. Т. Нова українська школа: проблеми та перспективи розвитку.....	103
Нікітенко В.В. Дослідницька діяльність учнів на уроках інформатики у НУШ.....	106

Охоцька Т.М. Роль мотивації у формуванні фахових компетентностей студентів педагогічних спеціальностей.....	109
Пеприк І. М. Формування творчої особистості дитини у середовищі групи закладу дошкільної освіти.....	111
Петровська Н. М. Технології формування мовленнєвої компетенції дошкільників.....	113
Пиндзин С. І. Дистанційна форма організації навчання у початковій школі на уроках математики.....	115
Підлетейчук В. П. Суть і структура загально-пізнавальних умінь та навичок у молодших школярів.....	118
Попович Н. М. Професія вихователя закладу дошкільної освіти.....	120
Пригнар У. М. До питання використання інноваційних технологій на уроках української мови в початковій школі.....	123
Прохорова С. І. Формування в учнів математичних понять засобами Lego-технологій.....	125
Пукас Д.О. Забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти в умовах Нової української школи.....	127
Радецька А. Р. Особливості дистанційного навчання в умовах Нової української школи.....	130
Рогалевич У. С. Педагогічні умови естетичного виховання молодших школярів.....	132
Рожнятовська К. С. Актуальні проблеми організації інклюзивного освітнього середовища в Новій українській школі.....	135
Ройко І. С. Значення релігії у формуванні особистості людини.....	137
Сороката Я. І. Інтернет – засіб вивчення іноземної мови в початковій школі.....	140
Сороката Я. І. Навчання іноземної мови із використанням дидактичних ігор та міжпредметної інтеграції учнів початкової школи.....	143
Спалиляк С. В. Рухливі ігри на заняттях з фізичної культури як спосіб активної діяльності дітей дошкільного віку.....	145
Спалиляк С. В. Фізичне виховання дітей дошкільного віку – запорука гармонійного розвитку особистості.....	147
Стасюк А.В. Інтерактивні методи навчання у освітньому процесі молодших школярів.....	149
Сударик А. Ю. Метод Марії Монтесорі: загальна характеристика.....	152
Тарнавська В. В. Форми та методи організації дистанційного навчання в початковій школі.....	154

<i>Теплюх С. В.</i> Особливості використання ігрових педагогічних технологій в освітньому процесі початкової школи.....	157
<i>Ткачук Ю. В.</i> Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти.....	160
<i>Топорніцька Н. А.</i> Особливості морального виховання дітей дошкільного віку.....	163
<i>Турко Р. Р.</i> Формування лексичних навичок на уроках англійської мови у початковій школі.....	165
<i>Хворостовська К. С.</i> Використання проєктної технології в початковій освіті.....	168
<i>Червінська Р. І.</i> Мобільна залежність у здобувачів початкової освіти.....	170
<i>Чорна Ю. Б.</i> Ключові аспекти розвитку комунікативних умінь учнів початкових класів на уроках англійської мови.....	172
<i>Швець І. Б.</i> Інтегровані уроки як засіб розвитку пізнавальних інтересів здобувачів початкової освіти	175
<i>Язикова В.О.</i> Естетичне виховання здобувачів початкової освіти засобами природи.....	177
<i>Ярмошкіна М. В.</i> Організація інклюзивного освітнього середовища.....	179

Яна Бавус, студентка групи ФПШ-11мз
Науковий керівник – доц. **Г.І. Крохмальна**

ТЕХНОЛОГІЇ ВЕБ 2.0 У ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ МОВИ

Актуальність. Сучасний формат освіти набуває нових науково-теоретичних понять, які відображають унікальні особливості дійсності. Особистісно-орієнтоване навчання, індивідуалізація в освітньому процесі, створення освітніх траєкторій, диференціація навчальної діяльності, формування мотиваційних підходів у навчанні, сприяння саморозвитку учнів – це ті принципи, які активно впроваджуються в освітньому просторі. Обставини пандемії, у яких опинився світ, вимагають нових та особливих форм для реалізації згаданих принципів. Розвиток сучасного інформаційно-освітнього простору покликаний забезпечити організацію навчального процесу за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій у очному, дистанційному та змішаному форматах. Комп'ютерні технології, інтернет-ресурси, цифрові пристрої, технології Веб 2.0, формати та технології дистанційного навчання інтенсивно впроваджують у систему освіти. Здобувачі різних рівнів освіти помітно підвищили рівень власних цифрових компетентностей та активно користуються і новими комп'ютерними програмами, і новою комп'ютерною технікою.

Мета дослідження. Одним із важливих чинників залишається доречне використання цифрових навичок у формуванні інших життєвих компетентностей, зокрема формування комунікативної компетентності учнів початкових класів, як складової загальнокультурної грамотності. Власні мовні знання та навички сучасні учні мусять удосконалювати не лише у знайомому форматі, яке незвично тепер називаємо «очний формат», «формат живого навчання» та «офлайн-навчання». Умови пандемії вимушують періодично та на довший чи коротший періоди цей навчальний процес проводити у форматі, який часто окреслюють такими термінами «дистанційний», «онлайн», «змішаний (blended)». У цьому дослідженні зупинимось на деяких інформаційних технологіях, які дозволяють користувачам створювати та поширювати власний контент у всесвітній павутині – так звані «технології Веб 2.0»: сайти; відеохостинги та сервіси зберігання відео матеріалів; онлайн курси та масові онлайн курси.

Сайт, як комплекс пов'язаних сторінок, працює із початків запровадження інтернет технологій. Автори та засновники сайтів зосереджуються на контенті (змісті), які опубліковують самі, або дозволяють

опубліковувати відвідувачам чи зареєстрованим користувачам. Для формування мовної компетентності можемо виокремити такі типи сайтів: вікі-сайти (сайти із структурованою енциклопедичною структурою), сайти-словники (сайти із тематичними чи галузевими термінами та перекладами цих термінів), інформаційні та просвітницькі сайти, сайти із вузьконаправленим змістом (літературні, вивчення мови, дослідження).

Відеохостинги та сервіси зберігання відео – технологія, що швидко розвивається та надає фактично необмежені можливості для демонстрації відео. Виокремимо такі сервіси: ведення ефіру чи прямої трансляції, хостинг і зберігання відео матеріали із можливістю класифікації у вигляді каналів.

Онлайн курси – технологія, що дуже швидко розвивається та урізноманітнюється. Найпростіший спосіб таку технологію можна визначити двома категоріями. Онлайн курси – участь у них вимагає дотримання певних умов: реєстрація, чіткі терміни для ознайомлення із текстовим чи іншим матеріалом, участь інших учнів чи учасників, терміни проходження курсу, вимоги до оцінювання результатів навчання. Інша категорія – масові онлайн курси: вони мають навчальний контент (зміст) із якими користувачі можуть знайомитися без певних обмежень: індивідуально, у зручний час, із самооцінюванням чи взаємним оцінюванням.

Попри те, що існує багато різноманітних пропозицій у Веб 2.0. для формування мовної компетентності, варто добре розуміти, який зміст навчання чи, як зараз прийнято називати, який «контент» того чи іншого ресурсу. Варто розуміти чи зміст ресурсу відповідає вимогам, які сьогодні визначає сучасне суспільство, чи зміст ресурсу відповідає новим освітнім стандартам.

Висновки. У сучасних умовах комунікації змінюється процес викладання мов: для цього інтенсивніше у навчанні використовується технології Веб 2.0. Проте виникають труднощі для викладачів мов: проблеми відбору змісту для навчання мови, організації освітнього процесу в новому інформаційно-освітньому середовищі і ряд інших проблем. У подальших дослідженнях варто детально проаналізувати, які технології будуть ефективними для навчання в нових умовах, які вимоги слід ставити до змісту, який пропонується певною технологією та відповідність сучасним стандартам освіти.

Список використаних джерел

1. Дослідження стану реалізації дистанційного навчання в Україні (березень - квітень 2020) [Електронний ресурс] / Про.Світ // Центр інноваційної освіти «Про.Світ». 2020. URL: <http://prosvitcenter.org/doslidzhennia-dystanciynoyi-osvity-2020>

2. Лотоцька А. Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації [Електронний ресурс] / А. Лотоцька, О. Пасічник // Міністерство освіти і науки України. – 2020. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf>
3. Щодо організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти під час карантину [Електронний ресурс] // Лист МОН України 23.03.2020 №1/9-173. 2020. URL: https://rakhiv-osvita.gov.ua/wp-content/uploads/2020/03/1_9-173-Щодоорганізації-освітнього-процесу-в-закладах-загальної-середньої-освіти-під-часкарантину.pdf

Галина Батіг, студентка групи ФПШ-21
Науковий керівник – доц. Р.Є. Жаркова

КАЗКИ В. СУХОМЛИНСЬКОГО ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Актуальність дослідження. Одним із головних завдань української освіти є формування світоглядних орієнтирів у духовному світі дитини, зокрема формування естетичних цінностей. Відповідно до теорії і практики виховання учнів формування естетичних почуттів дітей, їхньої емоційної культури варто розпочинати у початковій школі, де створюються умови для виховання людини-творця, людини-патріота, людини-гуманіста.

Мета дослідження – на основі аналізу педагогічної спадщини В. Сухомлинського визначити зміст та методи формування естетичних цінностей молодших школярів засобами казки.

Чільне місце у творчій спадщині видатного педагога В. Сухомлинського посідають казки, що є джерелом краси і засобом формування естетичних смаків та ідеалів. У праці «Серце віддаю дітям» педагог-гуманіст наголошував на тому, що «наповнюючи світ фантастичними образами, створюючи ці образи, діти відкривають не лише красу, але й істину. Без казки, без гри дитина не може жити. Без казки оточуючий світ перетворюється в красиву, але все ж намальовану на полотні картину. Вона змушує цю картину ожити. Казка – це свіжий вітер, що роздмухує вогник дитячої думки і мови» (Сухомлинський, 1977, с. 379).

Великий виховний потенціал казок В. Сухомлинського. На думку Г. Белан, авторські казки педагога увібрали в себе, з одного боку, життєву

мудрість народної казки, а з другого боку, значний педагогічний потенціал досвідченого вчителя-практика. «Виховний потенціал цього літературного жанру не можна переоцінити, адже діти із великим задоволенням поринають у світ чарівних пригод [...] вчать вірити у перемогу справедливості, силу добра, любові, краси (Белан, 2011, с. 49)

Кожна казка зі збірок «Вогнегровий коник», «Вічна тополя», «Чиста криниця», «Блакитні журавлі», «Казки школи під голубим небом», «Хрестоматія з етики» є основою як для різнобічного виховання дітей молодшого шкільного віку в цілому, так і для формування їх естетичних цінностей зокрема. Саме ці перлини творчої спадщини В. Сухомлинського є не лише знаряддям пізнання світу, а й джерелом естетичної насолоди. «Казка невіддільна від краси, сприяє розвитку естетичних почуттів, без яких неможливі благородство душі, щира чуйність до людського нещастя, горя, страждань. Завдяки казці дитина пізнає світ не тільки розумом, а й серцем» (Сухомлинський, 1977, с. 177).

Не лише бережливо ставитися до тварин, рослин, птахів, любити природу, пізнавати і розуміти взаємозв'язки в ній, а й милуватися красою навколишнього світу навчають казки «Два метелики», «Конвалія в саду» «Вечірня зоря» та ін. Казка «Пурпурова квітка» вчить дітей захоплюватися красою квітів, помічати ті зміни, які відбуваються з квіткою в різні пори дня і року. Каштанова Квітка розвінчала думку про неперевершену красу Пурпурової Квітки так: «Якби все в світі було однакове, то не було б і краси» (Сухомлинська, 2018, с. 37). Дивитись і бачити, милуватись і дивуватись красою, слухати і чути навчає дітей Сонечко із казки «Сонце і сонечко», яке, намилювавшись красою зимової «теплої сонячної днини», визирнуло з-під кори дерева, «подихало свіжим повітрям та залізло знову у свою теплу постільку» (Сухомлинська, 2018, с. 67).

За В. Сухомлинським, запорукою повноцінного духовного життя молодших школярів є вміння сприймати прекрасне в навколишній дійсності й у мистецтві. Знайти й усвідомити у собі людську красу, переживати почуття захоплення людяним у самих собі та в навколишньому допомагають герої казок «Соловей і Жук», «Пелюстка і Квітка», «Хризантема і Цибулина». Мимоволі краса рідної землі, захоплення усім незрівнянним за допомогою казки-іскорки входять у душу дитини, запалюють полум'я прекрасного та героїчного.

Особливе місце в естетичному вихованні учнів В. Сухомлинський відводив процесам мислення на природі, створенню самими дітьми описів, казок на основі спостережень. Багато уроків педагог проводив у «Кімнаті казок», де діти мали змогу глибше поринути в атмосферу чарівного світу казок.

В. Сухомлинський наголошував, що розуміння краси неможливе без фантазії, без особистої участі дітей у процесі творення казки. Тому у своїй роботі педагог у *Школі радості* просто неба невимушено підводив молодших школярів до створення казок, вважав, що «кожна дитина – поет [...] Школа під Блакитним Небом – це джерело живої думки й слова, до якого я щодня привожу вас, щоб ви стали людьми великої душі, розумними й сердечними, мудрими мислителями [...] Казка – дитинство думки. Вона робить світ дитини яскравим і цікавим» (Сухомлинська, 2018, с. 21). Педагог-гуманіст, глибоко розуміючи і пропагуючи теорію краси і добра, вважав, що краса рідного слова зворушує дитину, а казкова алегорія посилює враження, будить почуття власної гідності, утверджує моральні поняття про добро і зло, красу і потворність, про необхідність гармонії в людських стосунках.

Висновки. Від того часу, в якому жив і творив В. Сухомлинський, віддаляє нас кожен новий день. Однак ідеї видатного педагога-гуманіста актуальні у наш час, а казка залишається в арсеналі потужних виховних засобів педагогів ХХІ ст., продовжує бути феноменом виховного та світоглядного процесів. Високохудожні твори педагога-новатора введено до програми Нової української школи, мистецький талант В. Сухомлинського дарує дітям уявлення про вічні цінності Краси і Добра, є дієвим засобом формування естетичних цінностей.

Список використаних джерел

1. Белан Г.В. (2011). Формування системи ціннісних орієнтацій молодших школярів у спадщині В.О. Сухомлинського. *Педагогічний дискурс*, 10, 48-51.
2. Сухомлинський В.О. (1977). Народження громадянина. Серце віддаю дітям. *Вибрані твори*: у 5-ти т. Т.3. К.: Радянська школа.
3. Сухомлинський В.О. (2018). «Я розповім вам казку...»: Філософія для дітей; уклад. О. В. Сухомлинська. Х.: ВД «Школа».

Ліна Береженна, студентка групи 3 ОДП
Науковий керівник – доц. Н. Ю. Родюк

**ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ РОЗВИВАЛЬНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ
В. ВОСКОВОВИЧА «КАЗКОВІ ЛАБІРИНТИ ГРИ» В ОРГАНІЗАЦІЇ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗДО**

Актуальність дослідження. У системі дошкільної освіти відбулися значні перетворення стратегії і тактики, спрямовані на створення гнучкої, багатофункціональної системи, яка надає право кожному на загальнодоступну і безкоштовну дошкільну освіту. Одна з сучасних стратегічних цілей державної політики в області розвитку освіти до 2025 року визначена як «підвищення доступності якісної освіти, що відповідає вимогам інноваційного розвитку економіки, сучасним потребам суспільства і кожного громадянина. Одним із шляхів її досягнення повинно стати оновлення змісту і технологій освіти, що забезпечує баланс фундаментальності і компетентнісного підходу, а також розвиток варіативності освітніх програм усіх видів освіти» (Коломієць, 2009). Таким чином, перед педагогічним колективом закладу дошкільної освіти поставлена задача впровадження сучасних освітніх програм дошкільної освіти та педагогічних технологій відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти (Базовий компонент дошкільної освіти, 2012).

Мета дослідження – обґрунтувати необхідність перегляду підходів до організації освітнього процесу та створення відповідного розвивального предметно-просторового середовища.

Основний текст. Одним із пріоритетних завдань, що стоять перед закладом дошкільної освіти, є створення розвивального предметно-просторового середовища з метою активізації, розширення і збагачення ігрової діяльності дитини. Технологічний підхід до здійснення освітньої діяльності з дошкільниками можна здійснити із застосуванням ігрової технології інтелектуально-творчого розвитку дітей раннього і дошкільного віку «Казкові лабіринти гри» В. Воскобовича.

Використання ігор В. Воскобовича в освітній діяльності забезпечує варіативність змісту основної освітньої програми. Високий освітній і розвивальний потенціал ігор В. Воскобовича дозволяє домогтися гарних результатів. Дошкільники набувають умінь знаходити залежності і закономірності, помилки і недоліки, здатність до комбінування, здатність представити результати своїх дій (Бурова, 1999; Кривошея, 2015).

Ігрова технологія інтелектуально-творчого розвитку дітей раннього та дошкільного віку «Казкові лабіринти гри» В. Воскобовича передбачає розвиток уяви та інших творчих здібностей дітей. Це дозволяє здійснювати освітню діяльність з дітьми в усіх напрямках: від фізкультурно-оздоровчого до художньо-естетичного (Воскобович, 2017, с. 320).

Зміст педагогічної діяльності в дошкільному закладі будується з урахуванням таких методологічних підходів (Коломієць, 2009): діяльнісний підхід включає в себе організацію освітньої діяльності відповідно до провідних

видів дитячої діяльності (спілкування, гра, пізнавально-дослідницька діяльність, конструювання) як наскрізних механізмів розвитку дитини; індивідуально-диференційований підхід – спрямування всіх освітніх та розвивальних заходів, прийомів взаємодії з дошкільниками на створення умов для включення в успішну діяльність кожної дитини; компетентнісний підхід дає вихователям можливість сконструювати зміст і організацію освітньої діяльності відповідно до інтересів, потреб дітей; інтегративний підхід дозволяє розвивати одночасно пізнавальну, емоційну і практичну сфери особистості дошкільника. Використання цього підходу дозволяє вирішувати завдання формування цілісного бачення світу; гендерний підхід дозволяє враховувати в освітній діяльності психологічні особливості дівчаток та хлопчиків і спрямований на індивідуальні можливості та інтереси. Даний підхід передбачає таку організацію освітнього процесу, коли для хлопчиків і дівчаток створюються різні, відповідні їхній гендерній приналежності, умови розвитку.

Висновки. Переваги технології В. Воскобовича очевидні: відбувається інтеграція освітніх областей і на їхній основі – нових педагогічних технологій; зв'язок декількох освітніх областей гарантує зміну видів дитячої діяльності, а отже, профілактику перевтоми. Таким чином, в умовах реалізації Базового компоненту дошкільної освіти заклад дошкільної освіти реалізує інноваційні підходи до організації освітнього процесу за допомогою розвивальних ігрових технологій, створення сучасного освітнього середовища з урахуванням інтересів, можливостей і здібностей дітей, залишаючи простір для професійної творчості педагога.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти (2012). (Наказ України від 22.05.2012 № 615 «Про затвердження Базового компоненту дошкільної освіти (нова редакція)» [Електронний ресурс]. URL: http://mon.gov.ua/ua/activity/education/56/690/bazovij_komponentdoshkilnoji_osviti_v_ukrajini
2. Бурова А. (1999). Педагогічні інновації в дошкільній освіті. *Дошкільне виховання*. № 7. С. 5-6.
3. Воскобович В. (2017). *Игровая технология интеллектуально-творческого развития детей «Сказочные лабиринты игры»: методическое пособие*. СПб.: КАРО. 352 с.
4. Коломієць А. (2009). Інноваційна діяльність педагога з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку // *Наукові записки Вінницького державного педагогічного ун-ту. Серія: Педагогіка і психологія*. Вінниця. №28. С. 341.

5. Кривошея Т. (2015). Творчість педагога в контексті взаємозв'язку розумової та естетичної діяльності // *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Вінниця, ВДПУ ім. М. Коцюбинського)* / за ред. Г. Тарасенко. Вінниця: Нілан-ЛТД. С. 118-121.

Василина Біб, студентка групи ФПД-11мз
Науковий керівник – доц. **Р.Є. Жаркова**

ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА І ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність дослідження. Заклад дошкільної освіти відіграє важливу роль в системі освіти, адже саме тут відбувається ґрунтовний розвиток духовних та інтелектуальних здібностей дитини. Ми живемо в епоху глобалізації, спостерігаємо у багатьох сферах життя поспіх та хаос, що нерідко призводить до помилкової орієнтації на бездуховний індивідуалізм та негативно впливає на духовне і фізичне здоров'я дітей.

Мета дослідження – визначити та обґрунтувати роль художньої літератури у формуванні толерантності у дітей дошкільного віку.

Основний текст. Дослідженню виховання толерантності присвячено у сучасній педагогіці низку праць (Т. Білоус, О. Доукіна, О. Кащенко, З. Малькова, Ю. Римаренко, Б. Рієрдон, М. Рожков, А. Сиротенко, В. Сітаров, О. Скрябіна, Л. Шайгерова та ін.). Основним завданням дошкільної освіти є сприяння розвитку особистісних цінностей дитини, формування основи її свідомості, толерантності, духовності. Як зазначає Деленко В., у дошкільному віці дитина живе почуттями (Деленко, с. 77). У цей період діти формують взаємовідносини з оточенням. Іншу людину дитина сприймає поки що не як суперника чи ворога, а як особистість з певними почуттями, настроями, характером, проблемами чи радощами. Н. Бондаренко наголошує на тому, що дитину в цьому віці потрібно ознайомити і навчити розпізнавати різні життєві реалії та формувати власну поведінку, що відповідає принципам добра, милосердя і толерантності (Бондаренко, с. 82). Надзвичайно важливу роль тут відіграє вихователь, який повинен уважно добирати навчально-методичний матеріал, за допомогою якого здійснюється формування особистості дошкільника.

Одним з найважливіших засобів виховання особистості та формування толерантності у дошкільному віці вважаємо твори художньої літератури. Видатний педагог В. Сухомлинський не дарма називав читання віконцем, через яке діти пізнають світ і самих себе [4]. Художні образи у літературних творах викликають у дітей різноманітні емоції та глибокі переживання, що сприяє формуванню духовності та толерантності. Діти залюбки слухають казки, оповідання, вірші. Вони аналізують вчинки героїв творів, уявляють себе на місці різних персонажів, порівнюють власну поведінку з поведінкою яскравих героїв, вони радіють, вболівають, співчують. Усе це формує їхній світогляд і виховує толерантне ставлення до інших людей.

Педагогічний словник трактує толерантність як терпимість до чужих думок, вірувань, переконань, поведінки (Педагогічний словник, с. 448). Толерантність як особливість світогляду не притаманна людині від народження, її потрібно формувати і розвивати, виховувати і плекати для того, щоб вона проявилася. Дошкільний вік – це період, коли активно формуються особистісні та моральні цінності людини. Саме тому вихователь є тим, хто значною мірою впливає на процес формування особистості.

Художня література має великий вплив на виховання толерантності дитини, адже вона дає нові корисні знання, спонукає дітей до добрих і благородних вчинків, формує моральні та духовні якості особистості. Щедру творчу спадщину залишив для дітей дошкільного віку В. Сухомлинський (1977). У його творах немає прямих наказів чи заборон. Ці праці спонукають дитину до аналізу поведінки героїв, роздумів та відповідних висновків. Прослухавши таку казку, у дитини виникає бажання наслідувати певних персонажів або ж поводитися по-іншому. Багато творів В. Сухомлинського для дітей мають морально-етичний характер. Так, опрацьовуючи оповідання письменника «Горбатенька дівчинка» вихователь може ґрунтовно представити дітям тему добра і зла. Цей твір допомагає дітям зрозуміти, що лише любов породжує любов, а співпереживання і допомога роблять людину щасливою.

Висновки. Як бачимо, толерантність – це не вроджена, а набута властивість, яка тісно пов'язана з емоційним розвитком дитини та у формуванні якої важливу роль відіграє художня література.

Список використаних джерел

1. Бондаренко, Н. (2010). Особливості формування духовних цінностей у старших дошкільників засобами регіональної культурно-історичної спадщини, *Дошкільна освіта*, 1(27), 75-82.

2. Деленко, В. (2018). Українська дитяча література як джерело виховання толерантності в дітей дошкільного віку, *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи, 61, 77-80.
3. Педагогічний словник (2001), за ред. дійсного члена АПН України М. Ярмаченка. К.: Педагогічна думка.
4. Сухомлинський, В. (1977). Народження громадянина. Серце віддаю дітям. *Вибрані твори: у 5-ти т. Т. 3*. К.: Радянська школа.

Христина Бойцун, студентка групи ФПШ-11мз
Науковий керівник – доц. **І. Я. Василенко**

РОЗВИТОК ІНТЕРЕСУ ДО МАТЕМАТИКИ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ МЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Актуальність дослідження. У сучасному світі неможливо уявити нашого життя без інноваційних технологій. У кожній сфері діяльності присутня частина медійних засобів, які полегшують роботу. Не залишається і без уваги освіта. На етапі модернізації початкової школи в Україні концепція визначає пріоритети розвитку математичної освіти, структуру і базовий зміст шкільного курсу математики, принципи його добору [4]. Вони формують ініціативну, інтелектуальну, творчу, самостійно мислячу особистість, що вміє успішно реалізувати свій потенціал у різних сферах діяльності. На допомогу цьому акцентується увага на створенні новітніх технологій навчання.

А саме, медіа – це широке поняття, яке включає в себе усю сукупність сучасних технічних засобів. Також служить для передачі інформації конкретному користувачу. Таким чином, виконуючи головне завдання освітнього процесу за допомогою інноваційних медійних технологій, ми досягаємо потрібної єдиної мети (Лущинська, с.18).

Мета дослідження – охарактеризувати вплив медійних технологій на формування розвитку інтересу до математики у дітей початкових класів під час вивчення і закріплення нового матеріалу .

Основний текст. Інноваційними технологіями на уроках у початковій школі є медійні технології, які дають можливість учням не лише користуватись традиційною наочністю, а й використовувати інтернет – ресурси та навчальні програми з різними нестандартними завданнями.

Медійна технологія – це технологія, яка окреслює порядок розробки, функціонування та застосування засобів обробки інформації різних модальностей (Пінчук, с.55]. Медійні технології – це нові технології, які сьогодні в школі використовують все частіше і частіше. Саме такі методи зацікавлюють учнів і полегшують роботу вчителя. Діти люблять дивитися мультфільми, переглядати відео, виконувати завдання на мультимедійній та інтерактивній дошці, бо це нова форма навчання, яка забезпечує їхні потреби. Увагу учнів можна привернути за допомогою новизни проведення мультимедійних уроків. У класі під час таких уроків створюються умови для активного спілкування, за якого учні будуть прагнути розв'язати якомога більше задач; вони з бажанням виконуватимуть завдання, виявлятимуть цікавість до матеріалу, що вивчається.

Медійні технології, що інтегровані в традиційні предмети освітнього циклу, стають одним із засобів підвищення ефективності навчання. Педагогічна технологія спрямована на підвищення ефективності освітнього процесу, що гарантує досягнення запланованих результатів навчання. А також забезпечує зацікавленість і інтерес учнів до математики, тим самим, навчаючись через гру. У початковій освіті значну увагу приділяють ігровим засобам. Адже це полегшує навчання і робить його набагато цікавішим. Ще одним важливим фактом для виявлення інтересу до навчання є обґрунтованість пояснення (для чого це потрібно). Якщо учень розуміє, що математика – це «цариця наук», яка допомагає здійснити мрію, наприклад стати програмістом, він сам буде прикладати зусиль, для її вивчення. Лише потрібно заохотити і змотивувати особистість. Чудовим мотиватором якраз і будуть медійні технології, без яких вже не можемо уявити наше життя.

На уроці математики медійні технології :

- сприяють підвищенню пізнавального інтересу;
- відповідають практичним потребам учнів та вчителя;
- універсальні у використанні;
- застосовуються з опорою на базову навчальну програму (Поясок, с.70).

Застосування сучасних медіа в освітньому процесі спричиняє зміну ролі вчителя. Медійні технології впливають на індивідуалізацію та активізацію освітнього процесу у межах групового та фронтального навчання.

Зауважимо, що медійні технології є допоміжним засобом, який дає вчителю можливість навчальний матеріал представити у цікавий спосіб. У результаті праці на уроці з застосуванням медійних технологій учні стають активними, відкриті до обговорень та пропонують свої ідеї. Медійні технології сприяють розвитку абстрактного мислення і математичної кмітливості в учнів.

1. Луциньська О. В. Інтернет – ресурси як засіб активізації процесу навчання. Учитель початкової школи. 2020, 2, 18-20.
2. Пінчук О. П. Проблема визначення мультимедіа в освіті: технологічний аспект. Нові технології навчання : наук.-метод. зб. К. : Інститут інноваційних технологій і змісту освіти, 2007, 46, 55-58.
3. Поясок Т. Б. Інтеграція Медіа в освітній процес: проблеми і перспективи. Педагогічний Процес: теорія і практика. 2014, 1, 69-73.
4. Концепція математичної освіти 12-річної школи [Електронний ресурс] / М.Бурда, Н. Тарасенкова, Д. Васильєва, О. Вашуленко. 2018 URL: <https://lib.iitta.gov.ua/711990/1/%D0%9A%>

ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ УСНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Реалізується це завдання насамперед у процесі роботи над розвитком мовлення (мовленнєва змістова лінія програми). Призначення мовленнєвої змістової лінії полягає в забезпеченні цілеспрямованого формування й удосконалення умінь та навичок в усіх видах мовленнєвої діяльності – аудіюванні, читанні, говорінні, письмі (мовленнєва компетенція). Робота над мовною теорією, формування знань, умінь і навичок з мови підпорядковується

інтересам розвитку мовлення учнів. Мовленнєва підготовка учнів здійснюється на всіх уроках української мови. Передбачені програмою й спеціально відведені уроки розвитку мовлення.

Мета дослідження – окреслити шляхи формування усного мовлення учнів початкової школи на уроках української мови.

Розвиток зв'язного мовлення – провідний принцип навчання рідної мови в початкових класах. Він охоплює всі сторони мовленнєвої діяльності учнів. Програма передбачає набуття учнями елементарних знань про мовлення: усне і писемне, діалогічне і монологічне; про особливості висловлювань, обумовлені їх комунікативними завданнями, ситуацією спілкування. Однак найважливішим завданням є розвиток уміння здійснювати всі види мовленнєвої діяльності.

У розвитку мовлення чітко визначають такі лінії: удосконалення звуковимови і культури мовлення, робота над збагаченням, уточненням і активізацією словника, удосконалення граматичного ладу мовлення, робота над зв'язним мовленням. Учені-методисти розробили систему розвитку мовлення учнів, яка широко використовується в школі. Вона включає організацію мовних ситуацій, мовного середовища, словникову роботу, синтаксичні вправи, роботу над текстом, інтонаціями, над виправленням і вдосконаленням мовлення.

З перших днів перебування дитини в школі перед нею стоїть завдання навчитися висловлювати свої думки правильно, послідовно, точно і виразно. Діти початкової школи оволодівають умінням дібрати заголовок і розпочати розповідь. Складніше для них розгорнути хід подій, включити моменти опису зовнішності героя, природи. Для дітей важко зробити висновок. Тому вчителю на ці суттєві моменти потрібно звернути увагу при навчанні дітей розповідати. Як зазначає А. М. Богуш, провідним принципом навчання є розповідання за зразком вчителя. Навчання розповідання проводиться в такій послідовності: бесіда за ілюстраціями, використовуючи зміст художнього твору; зразок розповіді вчителя; розповіді дітей (Богуш, с. 189).

Потрібно збагачувати мову дітей, використовуючи різноманітні творчі завдання: допомогти Білочці зібратися до школи (скласти в портфель навчальне приладдя і пояснити його призначення); відгадати загадки, скласти речення із словами-відгадками; ігри типу «Переплуталка», «Хто виконує такі дії?»; складання діалогів; складання загадок, лічилок, скоромовок тощо.

У процесі спілкування значну увагу потрібно приділяти розвиткові навичок культури мовлення: не втручатися у розмову дорослих, не перебивати товариша, не опускати голови при розмові, дивитися в очі співрозмовника, спокійно слухати оповідача, не допускати грубого тону, не жестикулювати руками.

До висловлювань дітей ставляться певні вимоги. На думку М.Р. Львова, О.С. Ушакової, перш за все висловлювання повинно бути змістовним, логічно послідовним, граматично правильним, точним, виразним. Висловлювання повинно бути зрозумілим слухачам, достовірним, правильно відображати об'єктивну діяльність, коротким, цілеспрямованим, самостійним. Саме таку розповідь повинні засвоїти діти 6-річного віку (Ушакова, с. 17). Велике значення для збагачення словникового запасу учнів мають вправи на словотворення. У результаті такої роботи діти не лише оволодівають навичками словотвірного аналізу, а й починають розуміти залежність лексичного значення слова від його словотвірних елементів, усвідомлюють різноманітність, багатство засобів творення нових слів. Програма з рідної мови передбачає в кожному класі вивчення слів, вимову яких слід пам'ятати.

Попри низку досліджень здійснених у різних різних напрямках, ще недостатньо вивчено величезну роль впливу фольклору на розвиток зв'язного мовлення в дітей шкільного віку. Фольклор у сучасному соціумі переконливо пояснюється незмінністю та повторюваністю його жанрів впродовж століть, своїм неоціненним розвивальним та виховним значенням у житті дітей. Тому дбаючи про мовленнєвий розвиток дитини, педагог повинен використовувати дитячі фольклорні форми як засіб досягнення єдиної мети - виховання мовленнєвої особистості.

Висновки. Отже, розвиток усного мовлення школярів початкової школи посідає одне з головних завдань навчального процесу. Провідним завданням у цій роботі є формування вмінь висловлюватися в усіх доступних формах і стилях мовлення. Робота над цим завданням, розпочинається вже в першому класі і повинна відбуватись на всіх уроках.

Список використаних джерел

1. Богуш А. М. (1997) Витоки мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку, К., УЗМН, 109.
2. Ушакова О. С. (1994) Основные направления работы по развитию речи дошкольников, М. : Просвещение, 10-21.

Наталія Боровець, студентка групи ФППШ-11мз
Науковий керівник – доц. Деркач Ю.Я.

КАЗКА ЯК ОДИН З НАЙЕФЕКТИВНІШИХ ЗАСОБІВ ВИХОВАННЯ УЧНІВ НА УРОКАХ ЧИТАННЯ

Актуальність дослідження. Навчання у початкових класах – фундамент майбутньої освіти дитини, тому ще з молодшого шкільного віку потрібно дбати про те, щоб освітній процес був цікавим, захоплюючим, емоційним, радісним. А що супроводжує дитину від її народження – це казка. У теперішньому навчальному процесі, вона стоїть поряд із сучасними інтерактивними методами та формами роботи.

Мета дослідження. Ефективність використання казки як метод активізації пізнавальної діяльності на уроках читання в початкових класах.

Відповідно до діючого Державного стандарту початкової освіти читанню належить особлива роль. Цей предмет є багатофункціональним. Метою початкового курсу «Читання» є формування у молодших школярів першооснов читацької культури, емоційно-оцінного ставлення до змісту прочитаного, формування особистості засобами художнього слова. Читання рідною мовою є потужним засобом виховного і розвивального впливу на особистість дитини. Воно привчає молодших школярів до скарбниці духовності і культури, літературних надбань українського народу і народів світу, сприяє моральному та естетичному вихованню.

Читаючи, учні збагачують, уточнюють, активізують свій словниковий запас, у них формуються світоглядні уявлення, поняття, вміння висловлюватись усно і письмово (Савченко, 2007, с.3).

Важливу роль на уроках читання у початкових класах відіграє казка. Вона має велике значення як засіб формування навичок зв'язного мовлення і творчих здібностей. Школярі із задоволенням розповідають, складають, переказують, інсценізують зміст прочитаного. Чудовою рисою казки є яскраво виражена її дидактична спрямованість. Вона у доступній формі несе дітям життєву інформацію.

Особливістю казки є те, що у ній повчальність виражена не нав'язливо, не прямолінійно. Дитина сама розуміє суть, просто і легко переживає сюжет. Аналізуючи зміст у них формується оцінні судження, розвивається мислення. Діти, інколи, по-різному, оцінюють вчинки героїв, але вчитель повинен вислухати, врахувати, оцінити та інколи і підтримати вислови школярів.

Учні початкових класів дуже люблять складати казки. Це не просто фантастичні події, це їх світ, у якому вони живуть. Дуже добрим виховним моментом казки є те, що добро – торжествує, а зло – карається.

Складання казок викликає в дітей великий інтерес, дає можливість задовольнити потребу у творчості, гарантує успіх кожному. Створюючи ігрові

умови та формуючи мисленні операції за допомогою спеціальних вправ можна стимулювати розвиток творчого мислення молодших школярів

В іграх мозок дитини може створювати нові ідеї, конструкції, об'єкти, які вдосконалюють уже досягнуте або конструюють щось нове. З виховною метою можна використовувати такі основні види емоційного розповідання народної казки:

- 1) театралізація – розігрування та показ казки учнями (тіньовий, іграшковий, ляльковий театри);
- 2) декламування – своєрідна гра інтонацій, спів повторів, пісень, віршиків;
- 3) ритмізування – ритміко-речитативна розповідь, на одній ритмічній кривій, з однією інтонацією

Казка використовується і для навчальних робіт, пов'язаних із складанням плану, оскільки вона чітко членується на сцени – частини плану, а заголовки легко відшукуються у тексті .

Існує дуже багато різноманітних методичних підходів використання казки на уроках читання: організація уроку-казки, застосування казкового сюжету на окремому етапі уроку, використання семантичних позначень героїв казок; вправи із казковим сюжетом, казки-анімації. Зустріч дітей зі казковими героями не залишає їх байдужими , казка викликає в них радість та інтерес.

Висновок. Присутність казкового героя на уроках у початкових класах надає навчанням яскравого емоційного забарвлення, що сприяє більш ефективному засвоєнню матеріалу. Казка дозволяє розв'язати багато педагогічних проблем: налагодження стосунків між учителем і учнем; краще застосовувати знання на практиці; підтримує зацікавленість до навчання; розвиток психофізіологічних процесів: уваги, мислення, пам'яті; зняття втоми під час розумової праці на уроці.

Список використаних джерел

1. Савченко О.Я.(2007) Методика читання у початкових класах Посібник для вчителя. Київ «Освіта». URL: <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/SAVChENKO.pdf> (режим доступу 10.03.2021)
2. Бібліотека НУШ: URL: <https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-kazkovich-materialiv-na-urokah-v-pocatkovij-skoli-181932.html> (режим доступу 11.03.2021).
3. Казка як ефективний засіб виховання і навчання дітей різного віку. URL: <https://smekni.com/a/178267-3/kazka-yak-efektivniy-zasb-vikhovannya-navchannya-dtey-rznogo-vku-3/> (режим доступу 12.03.2021).

Бургер Марія, студентка групи ФПД-31
Науковий керівник – асист. І. М. Бушак

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЧЕРЕЗ ВПРОВАДЖЕННЯ STEM-ОСВІТИ У РОБОТІ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Актуальність дослідження. В зв'язку з тим, що найбільшої популярності зараз набувають професії пов'язані з новими інформаційними технологіями – інженери, програмісти, фахівці нано-технологій, виникає необхідність підготовки майбутніх працівників цієї сфери. У педагогічному просторі поняття STEM-освіти набуває все більшої популярності. В Україні створено державну установу – Інститут модернізації змісту освіти, яка займається впровадженням STEM-освіти у закладах дошкільної освіти. Перевагою STEM-освіти є те, що у порівнянні із класичною, дитина має можливість бути більш самостійною, незалежною. У процесі навчання за STEM навчальний прогрес можна оцінити об'єктивніше, а діти сприймають власні помилки легше. STEM-освіта націлена на розвиток продуктивного, критичного мислення дітей, формуванні в них цілісної картини світу, вміння досліджувати, моделювати, творити, і головне — спрямовувати свою діяльність на благо людей і природи.

Мета дослідження – проаналізувати сутність та зміст STEM-освіти, виявити недоліки та переваги цієї системи.

Основний текст. STEM-освіта – це послідовність курсів або програм навчання, яка поєднує природничі науки, технологію, інженерію та математику. Така система освіти допомагає дітям вчитися жити у сучасному світі, який швидко змінюється, також готує до шкільного життя старших дошкільників (Гончарова, 2018, с. 89-95).

Абревіатура STEM розшифровується, як *Science* – наука, *Technology* – технології, *Engineering* – інженерія, *Mathematics* – математика. Якщо залучати дошкільників з раннього віку в STEM, то це допоможе підтримати розвиток креативного мислення, сформувати компетентності дослідника, що також сприятиме соціалізації особистості, розвитку комунікативності, співробітництва та творчості. Запровадження в освіту системи STEM дозволить сформувати у дітей такі важливі навички у майбутній професійній діяльності, як: вміння побачити проблему, знайти шляхи її розв'язання, здатність відстоювати власну позицію, бути творчим, відходити від шаблонів. Ця система

освіти «відмовляється» від традиційних занять в ЗДО і спрямовується на інтегроване навчання дітей, відповідно до концепції Нової української школи.

Одним із ефективних засобів впровадження STEM-освіти є дитяча дослідницька діяльність вона передбачає інтегровану дослідницьку, творчу діяльність дітей, спрямовану на отримання самостійних результатів під керівництвом вихователя.

Успіх освітньої реформи можливий лише за умови перетворення STEM на STEAM професіоналізм педагога розвиток мислення (акронім Science, Technology, Engineering, Arts and Mathematics — природничі науки, технологія, інженерія, мистецтво, математика), а згодом — у STREAM-освіту (акронім Science, Technology, Reading + Writing, Engineering, Arts and Mathematics — природничі науки, технологія, читання + письмо розуміння змісту тексту), інженерія, мистецтво, математика) (Крутій, 2016, с. 3-4). Таке перетворення цих підходів допомагає збагачувати освіту та реалізовувати освітню реформу.

Створення парціальної програми зі STREAM-освіти дошкільників є нагальною потребою часу. Така програма з назвою “STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт” була розроблена Катериною Крутій. Це альтернативна програма формування культури інженерного мислення в дітей передшкільного віку, яку зорієнтовано на цінності та інтереси дитини, на ампліфікацію дитячого розвитку, взаємозв’язок усіх сторін життя, формування культури інженерного мислення.

Напрямами роботи цієї програми є:

- *Природничі науки*: фізика, хімія, біологія, географія, медицина.
- *Технології*: формування уявлень про шляхи отримання й зберігання інформації та способи її обробки, свідомого дотримання безпечних прийомів роботи та користування інструментами і матеріалами; розвиток пізнавальної й технічної обдарованості, технічного мислення в процесі творчої діяльності, ознайомлення з інформаційно-комунікаційними технологіями, гаджетами; експериментування.
- *Читання і письмо*: формування здатності розуміти зміст тексту; пропедевтичний (вступний) курс навчання грамоти; розвиток дрібної моторики, підготовка руки до письма.
- *Інженерія*: проектування, наочне моделювання, конструювання.
- *Мистецтво*: просторові мистецтва (архітектура, скульптура, живопис, графіка, художня фотографія, декоративно-вжиткове мистецтво та дизайн); часові мистецтва (музика, література); просторово-часові (кіномистецтво, театр, танець).

- *Математика*: кількісні відношення та просторові форми, логіка. (Барна О, 2017, с. 3-8)

В Україні STREAM-освіта починає стрімко реалізовуватися на базі STREAM-центрів.

Прикладом такого закладу є Дошкільна академія “УнікУм” Інституту обдарованої дитини НАПН України. Під час занять з дітьми використовуються різноманітні джерела, засоби і способи отримання інформації (3D-наочність, інтерактивні пізнавальні презентації та дидактичні казки, а також інноваційні технології та авторські методики).

Висновки. Процес включення дітей в активну діяльність професійної орієнтації на вивчення STEM-предметів створює умови для модернізації змісту освіти у бік вивчення природничих наук, інженерії, математики та технологій. Вивчення цього досвіду та впровадження його значущих результатів у навчальні програми сприятиме формуванню ключових компетентностей дошкільників та учнів згідно концепції Нової української школи.

Список використаних джерел

1. Барна О. В. (2017) Впровадження STEM-освіти у навчальних закладах: етапи та моделі / О.В. Барна, Н.Р. Балик. STEM-освіта та шляхи її впровадження в навчально-виховний процес: збірник матеріалів І регіональної науково-практичної веб-конференції, Тернопіль, 24 травня 2017. Тернопіль: ТОКІППО, 2017. 3–8.
2. Гончарова Н. О. (2018) Глосарій термінів STEM-освіти. Інформаційний збірник для директора школи та завідувача дитячого садка. К. : РА «Освіта України», 10 (79).
3. Крутій К. Л. (2016) STREAM-освіта дошкільнят: виховуємо культуру інженерного мислення / К. Крутій, Т. Грицишина. *Дошкільне виховання*, 1, 3–7.

Лілія Варгаль, студентка групи ФПШ-21
Науковий керівник – доц. **Р.Є. Жаркова**

ДОСЛІДЖЕННЯ ПИТАННЯ НАЯВНОСТІ/ВІДСУТНОСТІ ЧИТАЦЬКОГО ІНТЕРЕСУ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність дослідження. На жаль, сучасні діти мають досить низький рівень читацького інтересу. Спостерігаємо це особливо у дітей молодшого шкільного віку. Це зумовлено швидким розвитком інтернет-

середовища та появою нових гаджетів. Якщо перед дитиною поставити вибір: книга чи планшет, то зрозуміло, що вона вибере пограти гру на планшеті, а не прочитати декілька сторінок із книги. Все це веде за собою кризу читацької культури та деградацію людства. Тому, дослідження питання наявності/відсутності читацького інтересу у дітей молодшого шкільного віку постає перед нами дуже важливим завданням і актуальною проблемою сьогодення.

Людина, яка з раннього віку залучена до читання та зацікавлена в ньому, розвивається, веде людство лише вперед до процвітання. І саме читання виконує інформаційну функцію, формує духовний світ дитини, розвиває багато психічних функцій, впливає на подальший успіх у вивченні інших предметів. І, як говорив дитячий письменник та великий педагог В. Сухомлинський «...чим раніше дитина почала читати, чим органічніше пов'язане читання з усім її духовним життям, тим складніші процеси мислення, що відбуваються під час читання, тим більше дає читання для розумового розвитку» (Сухомлинський, 1977, с.356).

Мета дослідження – визначити що переважає наявність чи відсутність читацьких інтересів у дітей молодшого шкільного віку і причини такого явища.

Основний текст. У сучасному світі відбувається надмірна комп'ютеризація суспільства, тому в більшості дітей поступово зникає інтерес до читання. Сьогодні книга у житті дитини займає уже далеко не перше місце. Вона поступається різноманітним інформаційним технологіям та телебаченню. Колись книга була основним джерелом інформації, без якої неможливо було обійтися як дорослій людині, так і дитині. Зараз же, частіше використовують персональний комп'ютер. Дитині так простіше сприймати інформацію, бо психологічним особливостям молодших школярів притаманне конкретно-образне, а іншими словами наочне мислення. Їй цікаво, коли вона все бачить перед собою уже в готовому, довершеному вигляді. Формування читацьких інтересів покращиться, якщо на уроках читання використовувати мультимедійну презентацію. Але це шкодить подальшому розвитку дитини.

Уміння читати – це високе мистецтво, якому потрібно навчати учнів ще з дитинства. Під час читання розвивається увага, мислення, уява, фантазія. Книга дисциплінує. Вона є незамінним джерелом у вихованні моральності та душевності. Перед сучасною школою та вчителями початкової освіти стоїть надзвичайно складне завдання: не лише навчити дітей читати, а й прищеплювати любов до читання та книг (Шайгородський, 2014). Василь Сухомлинський писав, що «Читання як джерело духовного багатства не зводиться до вміння читати, з цього вміння воно тільки починається. Дитина може читати вільно, безпомилково, але книжка не стала для неї тією стежкою,

що веде до вершини розумового, морального, естетичного розвитку» (Сухомлинський, 1977, с.374).

Звісно від початкової школи залежить полюбить дитина читати, чи ні, але надзвичайно важливим є і батьківське виховання. Адже дитина у молодшому шкільному віці бере приклад із старших, найчастіше із вчителя та батьків. Якщо батьки не читають дитині перед сном, не вигадують різноманітні легенди історії чи казки, не розповідають про важливість книги, то не слід дивуватися чому дитина проводить більшість часу за комп'ютером. Якщо діти бачать маму чи тата постійно із планшетом та телефоном у руках, а не за книгою, журналом чи газетою, якщо вдома немає книжкових полиць, чи шаф із книгами, зрозуміло, що у дитини не буде розвиватися інтерес до читання (Мартиненко, 2015, с.60)

І, звісно, якщо батьки самі замість того, щоб проводити вільний час із дитиною граючи в різні ігри чи читаючи книгу (існує дуже багато різноманітних розважально-розвивальних ігор та книг різного рівня складності) віддають перевагу телебаченню, мультфільмам, добровільно залучають дітей до комп'ютерних ігор, виправдовуючи себе тим, що стомилися чи не мають часу, то завдають великої шкоди своїм дітям. Самостійно формують у них залежність до гаджетів та інтернету (Дятленко, 2018, с.37).

Висновки. Отже, у дітей молодшого шкільного віку майже повністю відсутній інтерес до читання. А все це завдяки неправильному прикладу батьків, недостатньої акцентуації уваги вчителів та значною мірою великої комп'ютеризації суспільства. Потрібно докладати великих зусиль та приділяти значну увагу, щоб покращити це становище.

Список використаних джерел

1. Дятленко Т.І. (2018) Читання літератури дітьми шкільного віку як актуальна проблема сучасної освіти. *Педагогічні науки*, №85, с. 36 – 39.
2. Мартиненко С. (2015) Як розвивати в дитини бажання читати? *Початкова освіта*, №9, с.60 – 62.
3. Сухомлинський В.О. (1977). Слово про слово. Т. 5. К: *Радянська школа*, с. 356 – 374.
4. Теплюк В. Колпакова Н. (2012) Розвиток читацького інтересу в учнів молодших класів. *Початкова освіта*, №35, с.5 – 11.
- 4.Шайгородський М.О. (2014) Шляхи формування читацьких інтересів у молодших школярів. [Електронний ресурс]. URL: <http://school2pogre.vn.ua/index.php/metodichna-skarbnichka/267-shliakhy-formuvannia-chytatskykh-interesiv-u-molodshykh-shkoliariv>

Зоряна Василенко, студентка групи ПМА-32
Науковий керівник – доц. **Василенко І.Я.**

ГОТОВНІСТЬ ДО САМОПРЕЗЕНТАЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІТ СФЕРИ

Актуальність дослідження. В умовах динамічних змін у сучасному суспільстві постає потреба в активних, ініціативних, творчих особистостях, які готові до самопредставлення в сучасному світі, прагнуть до самореалізації свого особистісного потенціалу. Уміння презентувати себе на ринку праці відіграє далеко не останню роль, а можливо і головну при отриманні хорошого місця роботи. Однак, сучасні дослідження свідчать, що володіючи теоретичними знаннями, студенти часто не усвідомлюють власної ролі і значення вміння презентувати себе не тільки як фахівця, але і як особистість.

Мета дослідження – виявлення шляхів формування готовності до самопрезентації майбутніх фахівців ІТ сфери.

Основний текст. Аналіз досліджень показує, що в теорії та психолого-педагогічній практиці розглянуто комплекс питань, пов'язаних з історією самопрезентації та готовністю до неї (Е.Гофман, О.Лебедев-Любимов), обґрунтовано теоретичні підходи процесу, цілі, завдання, концептуальні положення досліджуваного феномена (Р.Баумастер, С.Ілко, Є.Перелигіна), визначені стратегії і принципи самопрезентації (Е.Джонс), практичні підходи до досліджуваного процесу (Е.Петрова, В.Панкратов, М.Шнайдер).

На думку Д. Майерса (2013), самопрезентаційна поведінка спрямована на створення сприятливого враження про себе або враження. Вчений описує механізм, який запускає таку поведінку: позитивне ставлення до себе призводить до очікування такого ж позитивного ставлення з боку оточуючих, що і викликає поведінку підігрівання (самопрезентацію). Таким чином, бажання показати себе з кращого боку, щоб бути позитивно сприйнятим оточуючими, впливає в свою чергу на самооцінку і самоповагу особистості.

Дослідники визначають готовність до самопрезентації як інтегративну якість особистості, складовими якої є компетентнісний, мотиваційний, комунікативний і діяльнісний компоненти (Брігаднова; Капустюк; Куницяна). Готовність майбутніх фахівців сфери інформаційних технологій до самопрезентації включає професійну освіченість і є комплексом властивостей особистості, який включає мотиваційну спрямованість на самопрезентацію, володіння теорією і практикою її здійснення і професійно значущі якості.

Компетентнісний компонент включає обізнаність в стратегіях, способах самопрезентації в спілкуванні, в структурі та алгоритмі створення іміджу; інформованість про методи самопрезентації і про необхідності її здійснення для успішної адаптації в період після закінчення вишу та професійного росту; знання своїх позитивних якостей. Мотиваційний компонент виявляється в здатності студента логічно мислити в предметній сфері; свідомому ставленні до поповнення і оновлення своїх знань в сферах засвоєного соціального досвіду; прагненні аналізувати отримані знання і співвідносити їх зі своїми поглядами на себе. Діяльнісний компонент виникає і розвивається в практичному застосуванні засвоєних знань, виражених інформативністю, мотивацією і усвідомленістю. Комунікативний компонент, визначає ініціативність цього процесу, потребу здійснювати самопрезентацію, використовувати засвоєний соціальний досвід і власні якості в представленні себе соціуму. Таким чином, готовність до самопрезентації володіє ієрархічною структурою і повторює структуру освіченості: в основі знаходиться компетентнісний та мотиваційний компоненти, які забезпечують необхідні умови для комунікативного компонента. Вони актуалізують потреби студента користуватися своїми знаннями в самопрезентації. Вершину в структурі готовності до самопрезентації займає діяльнісний компонент, який має місце при її здійсненні.

Самопрезентація, як і вся професійна діяльність фахівців в сфері ІТ технологій, будується у відповідності з його підвищеним суб'єктивним потенціалом. Зазвичай, це людина активна, готова брати на себе відповідальність, ініціативу, переконувати, прикладати великих зусиль для отримання позитивного результату.

З метою формування готовності до самопрезентації важливо актуалізувати потреби студента на затребуваність власної готовності до неї, активізувати мотиви оволодіння теоретичними знаннями та практичними вміннями (які є основою самопрезентації) та розвиток рефлексії (вона потрібна для того, щоб на основі отриманої інформації вносити певні корективи). Важливим є усвідомлення студентами своїх професійно значущих якостей. Кожна з зазначених умов сприяє формуванню готовності до самопрезентації майбутніх фахівців в сфері ІТ технологій, але лише в комплексі вони забезпечать найбільший ефект.

Висновки. Для ефективної самопрезентації майбутньому фахівцеві в сфері ІТ технологій важливо знати стратегії, тактики, принципи і техніки цього процесу та вміти визначати власну стратегію самоподачі, тренувати ефективно саморозкриття, рефлексувати, займатись саомоніторингом.

Список використаних джерел

1. Бригаднова А. Ю. Категорія «готовності до само презентації» як мета і кінцевий результат професійної підготовки студентів. *Молодий вчений*, 2012, 5, 402-405.
2. Капустюк О. М. Самопрезентація особистості як соціально-психологічна проблема. *Проблеми загальної та педагогічної психології*: Зб. наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України. / За ред. С. Д. Максименка. К. : Гнозис, 2003, Т. 4, Ч. 2, 179–182.
3. Куницына В.Н. Самопрезентация субъекта: состояние проблемы и различные подходы к исследованию. Методология комплексного человекознания и современная психология: собрание научных статей. М.: Изд-во Институт психологии РАН», 2008, 603.
4. Майерс Д. Дж. Социальная психология. пер. З. Замчук. СПб. : Питер, 2013, 800.

Олександра Величко, студентка групи ФПД–11мз
Науковий керівник – доц. **В.С. Корнят**

ЗНАЧЕННЯ МЕТОДИЧНОЇ СЛУЖБИ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ ІМІДЖУ ПЕДАГОГІВ

Актуальність дослідження. Орієнтуючись на гуманізацію дошкільної освіти, формування позитивних якостей особистості дитини, визнання її цінностей і необхідності для сучасного суспільства, ми, перш за все, повинні пам'ятати про те, що вона формується особистістю самого педагога. Саме тому необхідно створити всі умови для зростання професійної майстерності вихователів. Для цього потрібна дієва і ефективна структура методичної служби закладу дошкільної освіти (ЗДО).

Мета дослідження – розкрити значення методичної служби ЗДО у формуванні професійного іміджу сучасного вихователя.

Основний текст. Діяльність методичної служби ЗДО спрямована на те, щоб донести до кожного фахівця, педагога основні напрямки модернізації дошкільної освіти, створити умови для розширення та поглиблення професійних знань.

Методична служба ЗДО – це підрозділ, що забезпечує комплекс умов, які розвивають професійну компетентність педагогів у реалізації основної

загальноосвітньої програми дошкільної освіти на рівні сучасних вимог. Основною метою методичної служби є здійснення безперервної освіти педагогів і розвиток їх творчого потенціалу.

Основними завданнями методичної служби у роботі з педагогами є: надання методичної підтримки та необхідної допомоги з питань виховання, навчання і розвитку дітей; планування і організація підвищення кваліфікації, атестації педагогічних кадрів; виявлення, вивчення, узагальнення, поширення та впровадження передового педагогічного досвіду; забезпечення педагогічних працівників необхідною інформацією про основні напрями розвитку дошкільної освіти, сучасних вимогах до організації педагогічного процесу, навчально-методичною літературою з проблем навчання, виховання і розвитку дітей (Шинкар).

Однією з важливих умов удосконалення якості дошкільної освіти сьогодні є підвищення компетентності, професіоналізму педагогів. Майстерність, імідж сучасного педагога формуються через постійне, систематичне навчання у ЗДО. Діяльність методичної служби багатопланова і створення іміджу сучасного педагога, підвищення його професійної компетентності є одним з основних напрямів її роботи.

Завдання підвищення ефективності професійного розвитку педагогів не може бути вирішене лише за рахунок використання традиційних підходів до його організації. Використання активних форм методичної роботи стимулюють пошук, творчу дослідницьку діяльність педагогів і орієнтовані на зону найближчого розвитку педагогів. Саме включення в таку діяльність кожного педагога є актуальним в сучасній методичній діяльності освітніх організацій, саме така діяльність сприяє формуванню позитивного іміджу педагога.

Ефективними формами методичної роботи, які використовуються у ЗДО, є такі активні форми методичної роботи: проблемний семінар, семінар-практикум, науково-практична конференція, методичний тиждень, тренінг, творча майстерня, круглий стіл, педагогічні читання. Використання цих форм сприяє прояву не тільки професійних, а й особистісних якостей педагога: самостійності, творчого пошуку, виробленню власної позиції, розвитку здатності аналізувати свою роботу і роботу колег, приймати рішення.

Разом з вищезгаданими, традиційними, формами, у методичній роботі ЗДО, передбачені й інноваційні: творча група педагогів, науково-методична рада, школа молодого педагога, інформаційна група.

Всі форми інноваційної методичної роботи спрямовані на підвищення кваліфікації та майстерності педагога, його самоствердження. Постійний зв'язок змісту методичної роботи з результатами педагогічної діяльності

педагога забезпечує безперервний процес удосконалення професійної майстерності кожного педагога закладу дошкільної освіти, а також удосконалення його особистісного іміджу. Основним завданням сьогодні є надання реальної, дієвої та своєчасної допомоги педагогам з використанням диференційованого підходу.

Великий вплив на формування іміджу вихователя має наявність розвиненої інформаційної системи в установі. З цією метою можуть створюватися інформаційні групи, до складу яких входять педагоги, що мають високий рівень володіння комп'ютерними технологіями. Група інформаційної підтримки надає допомогу в організації не тільки управлінської діяльності, але і в організації методичної роботи ЗДО (Загородня).

Висновки. Названі форми методичної роботи впливають не тільки на професійний імідж педагога, але так само сприяють формуванню його особистісного іміджу. Так, наприклад, у творчій групі, групі педагогів-наставників, інформаційній групі вихователь вчиться самопрезентації, манерам поведінки, спілкуванню в колективі, що сприяє формування індивідуального стилю. Проведені цими групами заходи, можуть включати питання не тільки професійної діяльності, а й заходи спрямовані на розвиток особистісного іміджу вихователя.

Список використаних джерел

1. Загородня Л. П. (2012) Педагогічні умови створення позитивного професійного іміджу вихователя дошкільного навчального закладу. *Педагогічні науки*, 20, 286-290. URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/vgnpu_2012_20_72.pdf.
2. Шинкар Т. (2020) Методична служба закладу освіти: нормативно-правові аспекти. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*, 4, 28, 252-257. URL: <https://op.ua/ru/pedclass/naukova-stattya/metodichna-robota-v-zakladah-doshkilnoyi-osviti-normativno-pravovi-aspekti>

Мар'яна Ганушкевич, студентка групи ФПШ-21
Науковий керівник – доц. Р.Є. Жаркова

РОЛЬ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ У РОЗВИТКУ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність дослідження. Художня література є важливим засобом формування й розвитку особистості дитини молодшого шкільного віку. Вона відіграє велику роль у процесі формування моральних цінностей, емоцій та почуттів. Художнє слово в сучасному світі має великий вплив на почуття, свідомість за умови правильного вибору художнього твору.

Мета дослідження – обґрунтувати роль художньої літератури у розвитку дітей молодшого шкільного віку.

Основний текст. Художнє слово відіграє важливу роль у житті дітей молодшого шкільного віку. Художня література – це підручник життя, який дає дітям багато нових знань, формує світогляд, впливає на морально-естетичне самовдосконалення. Вона є важливим засобом пізнання дітьми навколишнього світу. Відомий український педагог В. Сухомлинський акцентував на необхідності якомога раніше ввести дитину у світ книжок з метою виховання у неї зацікавленості читанням, навчання дбайливого ставлення до книжки. Він наголошував: «Якщо дитина подружиться з книжкою на все життя, то матиме широкий світогляд, різнобічні й глибокі знання» (Серце віддаю дітям, с. 498).

В. Сухомлинський високо оцінював роль книги у житті людини, зазначаючи, що книга має не менше значення, ніж живе слово вихователя; закликав учителів турбуватися про те, щоб загальний розвиток дітей знаходився на високому рівні, однак насамперед слід навчити дитину добре читати та писати. Педагог повинен навчити всіх дітей читати так, щоб вони вміли, читаючи, думати й думаючи, читати, тому що створення гармонії знань та умінь є однією з найважливіших проблем школи. За його словами, школа – тільки тоді школа, «коли вона утверджує культ книги, виховує в учнів жадобу до читання художньої, політичної, науково-популярної літератури, пристрасну закоханість у книгу, благовіння перед нею» (Сто порад учителеві, с.27).

Г. Ватаманюк стверджує, що завдяки художній літературі дітям стає ближчим і зрозумілішим те, що їм важко усвідомити: навколишній світ, внутрішній світ людини, її почуття, вчинки, ставлення до інших людей і природи. Розкриваючи в образній формі світ людини, її почуття, мотиви поведінки, художнє слово полегшує сприймання ідей, робить їх конкретними, наочними, переконливими, сприяє формуванню моральних уявлень, понять, без яких неможливе формування особистості (Ватаманюк, с.1).

Н. Гавриш зазначає, що розмірковувати діти починають досить рано, ще в молодшому дошкільному віці. Якщо дитина не розуміє якесь життєве явище, на думку науковця, вона починає шукати йому пояснення, намагається аналізувати незрозумілі явища, процеси через уже відоме: в процесі слухання

художнього твору дитина вчиться «бачити» через слово, розуміти й оцінювати предмети і явища, зіставляти факти, аналізувати, робити висновки (Гавриш, с.4).

У праці «Серце віддаю дітям» Василь Сухомлинський визначив такі принципи відбору книжок для читання: ідея оповідання повинна бути глибоко людяна, зрозуміла дитині, втілена в яскравих художніх образах; книжка повинна відкривати перед дитиною невідомі сторінки культури людства, пробуджувати уяву, розвивати розум, виховувати інтерес до історії людства (Серце віддаю дітям, с.196).

Висновки. Художня книжка розвиває пам'ять і дитячу уяву, впливає на розумовий розвиток дітей, розвиває мислення дитини, підводить її до узагальнень і висновків, спонукає до порівнянь. Художня література впливає на формування світогляду дитини, формує моральні риси особистості. Жвава і точна мова, яскраві образи та художні ілюстрації впливають на розвиток її творчої уяви, розвивають смак дитини, чуття краси.

Список використаних джерел

1. Ватаманюк, Г. (2007) Художня література як засіб формування духовного світу дитини. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету*, Серія педагогічна, Вип. XIII, 237-240.
2. Гавриш, Н. (2011) Художня література в освітньому процесі: сучасні технології, *Дошкільне виховання*, 2, 4-9.
3. Сухомлинський В. О. (1976) Серце віддаю дітям, Вибр. твори: у 5 т., Т. 3. К. : Рад. школа.
4. Сухомлинський В. О. (1976) Сто порад учителеві, Вибр. твори: у 5 т., Т. 2. К. : Рад. школа, 419-655.

Марія Гембець, студентка групи ФПД -11мз
Науковий керівник – доц. Р.Є. Жаркова

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ДИТИНИ ЗАСОБАМИ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Актуальність дослідження. Розвиток пізнавальної активності дитини є не лише невід'ємною складовою кожного навчального плану, але й важливою частиною навчально-виховної роботи, що здійснюється у дошкільному закладі. Пізнавальна діяльність – це процес відображення в мозку людини предметів та

явищ дійсності. Вона складається із серії пізнавальних психічних процесів: відчуття, сприймання, уваги, пам'яті, уяви, мислення і мовлення (Садова Т., Рудакова, с. 49).

Мета дослідження – визначення сутності пізнавальної активності дитини дошкільного віку та значення художньої літератури у цьому процесі.

Основний текст. Дослідження різних аспектів пізнавальної активності людини знайшли відображення у низці наукових праць (М. Анцибор, Л. Аристова, Л. Буркова, Т. Кондратенко, І. Лернер, В. Лозова, О. Савченко, Г. Щукіна та ін.). Пізнавальна діяльність охоплює всі процеси мислення і сприйняття. Якщо розглядати пізнавальну діяльність у площині розвитку дитини дошкільного віку, то це поняття трактуємо з одного боку як цілеспрямований і правильно організований процес набуття дитиною нових знань та вмінь (наприклад, вирішувати проблеми, приймати рішення, планувати, орієнтуватися тощо), а з іншого боку як закріплення та систематизація раніше набутих знань. Розвиток пізнавальної діяльності дитини – це одне з найважливіших завдань, що постає перед батьками та вихователями дошкільної установи.

О. Брежнєва виокремлює емоційний, змістовий і вольовий компоненти пізнавальної активності дітей і етапи її формування (1988, с. 13). На першому етапі виникає інтерес до пізнання на основі емоцій та почуттів, які мотивують до пізнання і допитливості. Другий етап – це вплив активності на вольовий і змістовий компоненти. На цьому етапі у дітей формуються вміння самостійно виконувати завдання і приймати рішення. На третьому етапі дитина удосконалює свою пізнавальну активність і такі вольові якості як ініціативність і наполегливість.

Художня література посідає вагоме місце серед засобів розвитку пізнавальної активності дітей дошкільного віку. У дошкільному закладі дитина отримує свій перший досвід роботи з книгами і, таким чином, набуває важливих умінь і навичок, необхідних їй надалі у житті. Художня література формує особистість дитини, розвиває мовлення, пам'ять, виховує естетичний смак, формує культуру поведінки і моральні почуття. Крім того література розвиває в дітей уміння, необхідні надалі для опанування читання та письма: насолода книгами (малюнками), знайомство з писемною мовою тощо (Дубровіна).

Діти, у вихованні яких присутні книги, мають багатий словниковий запас. Вони вміють будувати власне висловлення та формулювати свою думку лаконічно і цікаво, адже прозові твори навчають лаконічності, точності і виразності висловлення, а поетичні формують мелодійність та емоційність

мовлення. Художні образи літературних творів зображають дійсність, таким чином, художня література знайомить дошкільників з реальним життям і навчає їх правил взаємодії у суспільстві. Це допомагає дітям зрозуміти певні явища і навчитися відповідно діяти у різних життєвих ситуаціях. Переживаючи за героїв книг дошкільники пізнають і розвивають свій внутрішній світ. Завдяки позитивним і негативним емоціям вони навчаються розпізнавати добро і зло. Маслюк А. називає казку грою, де дитина приміряє на себе ті чи інші ролі наслідуючи не тільки поведінку героїв, а й їх внутрішній світ. Дитина в казці переживає, і ці переживання впливають на несвідому частину психіки (Маслюк, с. 15).

Розвиток пізнавальної активності дитини дошкільного віку засобами художньої літератури відбувається здебільшого таким чином, що вихователь розповідає казки, історії чи міфи або читає вірші. Але також уривки з книг для інших вікових груп, інформативні тексти або цікаві новини підходять, якщо вони пов'язані з відповідною діяльністю та інтересами дітей, а вихователі відтворюють або пояснюють тексти простими словами. Коли вихователь читає художній твір вголос, діти знайомляться з письмовою мовою, яка значно багатша і складніша за розмовну. У той час як у повсякденному спілкуванні слухач може ставити запитання, а оратор – пояснювати свої висловлювання, автор повинен писати так, щоб його історія, казка чи інформативний текст були зрозумілі іншим людям навіть через багато років. Для цього потрібен інший словниковий запас та інший стиль, ніж у розмовній мові.

Висновки. Отже, художня література займає вагоме місце в розвитку пізнавальної діяльності дитини дошкільного віку, оскільки вона знайомить дошкільника з реальним життям, формує в нього правильне ставлення до різних життєвих ситуацій, вчить аналізувати, порівнювати, співпереживати, приймати рішення, а також формує хорошу основу для подальшого освітнього розвитку дитини.

Список використаних джерел

- 1.Брежнева, О. (1998). Формування пізнавальної активності у дошкільнят. *Дошкільне виховання*, № 2, 12–14.
- 2.Дубровіна, І. (2012). Пізнавальна активність як стан готовності учнів до пізнавальної діяльності. URL: <https://repository.kristti.com.ua/handle/eiraise/169>
- 3.Маслюк, А. (2018). Переживання казки в психічному розвитку дитини. *Дитинство XXI століття: інноваційна освіта: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції*, 14–17.

4. Садова Т., Рудакова А. (2017). Формування пізнавальної активності дошкільників як психолого-педагогічна проблема, *Молодий вчений*, 10, 49-52.

Уляна Глуховецька, студентка групи ФПД-51
Науковий керівник – проф. Галян О. І.

ВИХОВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ ДОШКІЛЬНИКІВ У РІЗНИХ ВИДАХ ДІЯЛЬНОСТІ

Актуальність дослідження. Своєчасність проблеми виховання моральних цінностей у дошкільників зумовлена глобалізацією та інформатизацією суспільства, що призводить до зміни ціннісних орієнтирів молодого покоління. У зв'язку з цим спостерігаємо тенденцію до гуманізації освіти, що відображається у Законах України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», Базовому компоненті дошкільної освіти (2020).

У різних ракурсах проблема виховання моральних цінностей дітей дошкільного віку поставала у працях педагогів і культурно-освітніх діячів минулого (С. Русова, В. Сухомлинський, К. Ушинський, Я.-А. Коменський, М. Монтесорі та ін.) та в наукових розвідках сучасників (І. Бех, М. Боришевський, І. Булах, Л. Лохвицька, С. Максименко та ін.).

Мета дослідження – визначити особливості виховання моральних цінностей дітей дошкільного віку у різних видах діяльності.

Основний текст. Безумовно, *спілкування з однолітками* відіграє важливу роль у формуванні моральних цінностей дошкільників, адже ставить дитину в різні ситуації та позиції, де їй потрібно домовлятися з іншими, йти на компроміс, переконати, попросити тощо. Н. Гуцуляк, Н. Рудюк, О. Степаненко зазначають, що «саме в умовах спілкування з однолітками вона постійно стикається з необхідністю застосовувати на практиці засвоєні моральні норми поведінки, пристосовувати ці норми й правила до різних конкретних ситуацій» (Гуцуляк, 2008: 62).

У ЗДО варто *запроваджувати виховні ситуації психологічного характеру*, за допомогою яких дошкільник залучиться до ситуацій морального вибору, позитивного досвіду та процесу самоаналізу власних вчинків. Г. Гордієнко зазначає, що для їх організації потрібно дотримуватися певного алгоритму. Йдеться про чотири етапи: зацікавити дітей проблемною ситуацією, викликати у них співпереживання, спонукати до пошуку варіантів розв'язання проблеми, залучити їх у практичну діяльність (Гордієнко, 2018).

Одне з провідних місць у вихованні моральних цінностей дошкільників відіграє *читання художніх творів*, де на доступних для дітей поняттях, їх вчать розуміти та розрізняти поняття «добро» і «зло», «щедрість» й «скупість», «підступність» та «щирість» тощо. Тут важливо правильно підібрати казку, відповідно до психологічних та вікових потреб дітей, адже від цього залежить виховний ефект. Правильне читання художнього твору має не менше значення. Казку потрібно не читати, а розповідати, і робити це емоційно. Вихователь повинен заздалегідь продумати хід бесіди, наочність, яка має не перевантажувати дітей інформацією, вид діяльності, в якому найдоцільніше буде закріпити враження від прочитаного.

Для формування уявлень про моральні норми можна *використовувати засоби мультиплікаційних фільмів*. Візуальна привабливість останніх робить їх цікавими для дошкільників. Проте, не усі мультфільми є придатними до перегляду дітьми, адже деякі транслюють сумнівні цінності. Тому В. Кушнір, Р. Сопівник, І. Пижик акцентують на основних критеріях підбору мультфільмів. Зокрема, це: якість відеозображення та звукозапису; простота й доступність сюжету; виразність персонажів; наявність моральної проблематики мультфільму (Кушнір..., 2017).

Іншим методом розвитку моральних уявлень дітей є *інтерактивний театр*. Він передбачає активне втручання дітей у зміст художнього твору, спирається на уяву та наявні етичні уявлення дітей. Обов'язковим моментом інтерактивного театру вважають зміну персонажів і подій, що вчать дошкільників порівнювати й аналізувати набутий досвід розв'язання моральних питань. На думку А. Пасічник, «використання інтерактивного театру сприяє активізації етичних уявлень, виходу емоцій, вербалізації образів, пошуку дитиною адекватних способів розв'язання моральних дилем» (Пасічник, 2012: 322).

Провідною діяльністю дітей дошкільного віку є *ігрова*, адже в ній формуються основні новоутворення структури особистості. Погоджуємося з думкою М. Федорової, що ігри для виховання моральних цінностей повинні відповідати певним вимогам, а саме: гра повинна заохочувати дитину до самодіяльності, вихователю слід спрямовувати дитину на виявлення гуманних та моральних почуттів, кожен учасник гри має займати активну позицію (Федорова, 2010).

При вихованні моральних цінностей слід звернути увагу й на *трудову діяльність*. Її особливість полягає в тому, що для дитини вона не є життєво необхідною, адже не пов'язана із створенням матеріальних і духовних цінностей. Проте, вона має свій результат, який містить як матеріальний, так і

моральний аспект. За останнього дитина розуміє значення проробленої праці і відчуває певну гордість за себе та власні досягнення. Так виховуються волевільності, працелюбність, організованість та відповідальність.

Висновки. Отже, залучення дошкільників до зазначених видів діяльності сприяє активізації різних каналів сприймання моральних цінностей і норм. Їх комплексний вплив одночасно з зорово-слухово-моторним образом формує не тільки цілісну картину моральної ситуації, але й ставлення до неї, її оцінювання дорослими. Особливо актуальним вважаємо дотриманням вимог щодо організації різних видів активностей дитини, де уможлиблюється засвоєння моральних норм і цінностей.

Список використаних джерел

1. Гуцуляк Н., Рудюк Н., Степаненко О. (2008). Особливості моральної соціалізації дитини дошкільного віку. *Актуальні проблеми психології*, 7, 61–64.
2. Кушнір В., Сопівник Р., Пижик І. (2017). Формування уявлень про моральні якості та норми у дітей старшого дошкільного віку засобами мультиплікаційних фільмів. *Science and Education*, 10, 170–175.
3. Пасічник А. (2012). Розвиток етичних уявлень дітей дошкільного віку в інтерактивному театрі. *Педагогічна освіта: теорія і практика*, 11, 319–323.
4. Федорова М. (2010). Виховання моральних цінностей у дітей дошкільного віку в різних видах діяльності. *Наукові записки: Збірник наукових статей НПУ ім. М.П.Драгоманова*, 87, 209–215.
5. Гордієнко Г. (2018). Проблемні ситуації для формування соціально значущих моральних цінностей у дітей дошкільного віку. *Формування ціннісно-змістовної сфери дітей дошкільного та молодшого шкільного віку*: матер. обл. наук.-пр. конференції (Дніпро, 28 березня 2018 р.). Дніпро, 186–188.

Мирослава Гриньків, студентка групи ФПШ - 51
Науковий керівник – **проф. Л. В. Мацевко-Бекерська**

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ЧИТАННЯ

Актуальність дослідження. Сучасний світ і темп його розвитку є надзвичайно швидким та непередбачуваним. Спрогнозувати, які компетенції будуть важливими та потрібними для дитини у майбутньому є досить важко. Саме тому, основним завданням закладів освіти, а особливо вчителя

початкових класів є не лише накопичення знань, а передусім розвиток мислення дитини її творчого потенціалу, вміння аналізувати та вирішувати ситуації, бути не просто виконавцем, а створювати нове. З огляду на це на перший план виходить проблема розвитку творчих здібностей молодших школярів.

Аналіз науково-методичної та психологічної літератури дає можливість стверджувати, що проблема формування творчих здібностей учнів є цікавою та не втратила свого значення. Дану проблему досліджували багато вчених (В. Андрєєва, Н. Архипкіна, Ю. Бабанський, О. Барташніков, Ю. Гільбух, Г. Костюк, О. Митник, О. Савченко, В. Сухомлинський, Н. Тализіна, О. Яковлева та ін.). Сьогодні питання розвитку творчих здібностей молодших школярів на уроках літературного читання є одним із першочергових, адже поки є недостатньо вивченим.

Мета дослідження — надання методичної допомоги вчителям розвитку творчого потенціалу учнів шляхом впровадження креативних вправ на уроках літературного читання.

Природа закладає у кожній дитині певні здібності, і завдання школи та вчителя — виявити їх та допомогти максимально розвинути. Адже здібності самі собою без діяльності якісно розвиватись не можуть. Про це зазначають вчені у своїх численних дослідженнях. Відомий психолог Н. Лейтес говорить: "Здібності не просто виявляються в праці, вони формуються, розвиваються, розцвітають у праці та гинуть у бездіяльності. Здібності існують тільки в розвитку... Здібність не існує поза конкретною діяльністю людини, а формування її відбувається в умовах навчання і виховання..." (Лейтес, 1978, с. 39).

Творчі здібності мають свої основні показники: незвичні ідеї, вирішення проблемних ситуацій, нетрадиційне мислення, оригінальність. Завдання, які вимагають творчих пошуків, винахідливості та дитячої креативності є значно цікавішими для молодших школярів, а також мотивують учнів до навчальної діяльності. Власні ці пізнавальні, інтелектуальні вправи під час уроків читання розвивають в учнів відповідні пізнавальні процеси — логічне мислення, пам'ять уяву, увагу.

До текстів, які передбачені програмою, можна підготувати значну кількість різноманітних творчих завдань.

Наприклад:

- зміна однієї частини тексту і прогнозування перебігу подій
- вигадкування та введення нових персонажів твору
- складання загадок

- пошук та добирання римованих слів
- складання “Сенкана”
- створення хмари слів
- словесне малювання головних героїв
- оживлення персонажа твору та багато інших.

Збільшити інтерес до уроків читання, допоможе використання літературних ігор. Саме в грі діти можуть проявити себе та свій творчий потенціал, це можливість самовиразитись, у вже знайомій формі. Як зазначав Л. Виготський, «гра дитини — це творче переосмислення пережитих вражень, комбінування їх і побудова з них дійсності, яка відповідає запитам і інтересам самої дитини» (Виготський, 20001, с. 62).

Серед цікавих та ефективних методів та прийомів розвитку творчих здібностей можна виокремити такі: «Казки навиворіт», «Снігова куля», «Кумир», «Салат із казок», «Пінг-понг», «Фантазер», «Пантоміма», «Пінг-понг» та інші.

Отже, розвиток творчих здібностей молодших школярів є неодмінним і першочерговим завданням вчителя початкових класів. Цим вчитель готує дитину та свідомої та творчої діяльності у майбутньому. Творчі та креативні люди з розвиненим інтелектом та чіткою життєвою позицією, які прагнуть змін, та покращують рівень життя вкрай необхідні суспільству. Тому в цьому контексті, можна стверджувати, що проблема розвитку творчих здібностей учнів, формування у дітей емоційно-ціннісного ставлення до світу набуває особливої актуальності.

Список використаних джерел

1. Виготський Л.С. Гра та її роль у психічному розвитку дитини. *Психологія розвитку*. СПб. : Пітер, 2001, 56-79.
2. Лейтес Н.С. К проблеме сензитивных периодов психического развития человека. Принципы развития в психологии. М.: Просвещение, 1978, 202.

Тетяна Демидюк, студентка групи ФПШ-21
Науковий керівник – доц. **Р.Є. Жаркова**

ВИВЧЕННЯ ПРОЗОВИХ ТВОРІВ ЛЕСІ УКРАЇНКИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Актуальність. Сьогодні спостерігається значне поширення інформаційних технологій у всіх сферах людського життя. Широка комп'ютеризація призвичаює школярів до пасивного сприйняття інформації. Це неминуче веде до загального падіння читацької культури та зниження інтересу до літератури та мистецтва. Однак, високохудожні твори класиків українського письменства збагачують нас естетичними і духовними цінностями, заохочують до самопізнання та розвитку.

Мета дослідження – розкрити виховний потенціал дитячих прозових творів Лесі Українки, які залучають школярів до ознайомлення з українською самобутньою культурою, сприяють пізнанню тексту як незвичайного мистецького творіння та усвідомлення його художньої своєрідності.

Леся Українка – видатна письменниця, фольклористка, перекладачка, літературознавиця, критикиня, громадська діячка. Чимало науковців вивчали твори авторки, написані для дітей: Н. Попович, Н. Дзюбишина-Мельник, О. Марущак, І. Шиманська, О. Барнич, Л. Іванова, А. Мовчун, О. Кравецька, А. Радько, Н. Резніченко, Л. Потапюк, М. Троханенко. Науковиця Н. Попович досліджувала прозові твори Лесі Українки, вважаючи, що казки є своєрідним засобом інтелектуального, естетичного та морального виховання дітей. Звертаючись до цього жанру, авторка створює казки з важливими пізнавальними ідеями. Напр., у 4-му класі вивчається казка Лесі Українки «Біда навчить». Письменниця майстерно змальовує зовнішній вигляд, поведінку птахів, а також наділяє їх своєрідними мовними характеристиками. У коротких казкових епізодах персонажі набувають надзвичайної виразності. Важливу роль у казці виконують діалоги. Саме в інтонаційно багатих, насичених розмовними зворотами діалогах вимальовуються яскраві образи птахів. Дотепно, з тонким гумором розкриває Леся Українка засобом діалогу характерні особливості кожного персонажа. Розгортаючи сюжет, письменниця показує, як поступово розумнішає горобець. Зустрічі з птахами переконали його, що навчитися розуму не так вже й легко. Опрацьовуючи цей твір, учні повинні вміти визначити його головну думку, а також читати казку в особах. Казка «Біда навчить» цікава для дітей тим, що розповідає про життя й характерні особливості різних птахів. Вона має важливе пізнавальне та виховне значення (Попович, с. 137).

Н. Резніченко вважає, що Леся Українка розуміла, пишучи окремі твори для дітей, що треба враховувати їхній вік й особливості їхнього світогляду. Її твори для дітей характеризує передусім уміння передати те відчуття радості, яке виникає в дитини, коли вона пізнає навколишній світ. Позитивні емоції в процесі знайомства з твором, його читання й осмислення формують у дитини

пізнавальну мотивацію, яка сприяє розвитку особистості. Письменниця у своїх творах змальовує картини рідної природи, навчає бачити прекрасне в ній, багатство її барв і їх яскравість, відчувати багатоголосся, помічати безліч звукових відтінків і тонів, різноманітність навколишнього світу. Свою увагу Леся Українка фіксує і на багатстві тих почуттів, які виникають унаслідок спостережень над природою. Показуючи і пояснюючи, казки письменниці вчать, але повчання вміщено в таку досконалу поетичну форму, що так тонко діє на психіку, емоції, звернено більш до почуття, ніж до розуму, що дає змогу разом із захопливим сюжетом непомітно засвоювати повчання (Резніченко, с. 177-179).

А. Радько, аналізуючи казки «Метелик» і «Біда навчить» в дослідженнях Б. Якубського виокремлює риси, що характерні для пізнішої прозової творчості письменниці. Найперше, що виділяє дослідник – це філософія, яку подає автор цих ніби дитячих казок: «Хто бачить смерть у сьайві? Воно горить, миготить, міниться, – там світло, там тепло, там життя». По-друге – мораль казки, через яку говорить сам автор, що дуже далека від усякого романтизму, і здається зовсім не дитячою: краще згоріти на вогні, аби тільки побачити в житті те вогненне світло (Радько, с. 245).

Л. Потапюк і М. Троханенко зауважили, що у величезному доробку письменниці особливе місце займають прозові казки. Головний герой казки «Біда навчить» – легковажний, безтурботний горобчик, якому крук дає пораду: «Розум, молодче, по дорозі не валяється, не так-то його легко знайти!...» На прикладі поневірянь, діти вчать дослухатися до думок старших, досвідчених людей. «Лелія» оповідає про хворого хлопчика Павлуса і царицю ельфів Лелію, яка знайомить його з життям. Казка вчить дітей добра, вміння спілкуватися (Потапюк, с. 39).

Висновки. Прозові твори Лесі Українки можуть сприяти зацікавленню молодших школярів світом художньої літератури, здатні навчити інакше розуміти життя, сприймати оточуючих, бути чуйними. Казки письменниці допомагають маленькому читачеві осягнути велич природи і людської душі, що прагне рости, розвиватися, змінюватися, плекати внутрішню красу.

Список використаних джерел

1. Попович, Н. (2017). Особливості вивчення творів Лесі Українки в початкових класах. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*, 1 (5), 135-138.
2. Потапюк, Л., Троханенко, М. (2016) Ідеї національного виховання у педагогічній спадщині Лесі Українки. *Педагогічний пошук*, 4, 37-39.

3. Радько, А. (2015). Проза Лесі Українки в дослідженнях Б. Якубського. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*, 7, 243-248.
4. Резніченко, Н. (2015). Жанрово-тематичне розмаїття творів для дітей Лесі Українки. *Волинська філологічна: текст і контекст*, 19, 175-180.

Вікторія Закасовська, студентка групи ПО-31(б)
Науковий керівник – **викл. Т.А. Моцна**

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЛЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Актуальність дослідження. В сучасному інформатизованому суспільстві виникає багато гострих проблем, пов'язаних з падінням рівня культури, руйнування традиційних норм та цінностей, втрата духовних орієнтирів, дезорієнтація у системі загальнолюдських цінностей. Важливим є раціональне та ефективне використання вільного часу, метою якого має бути духовний розвиток, формування фізичної досконалості, задоволення потреб, бажань та інтересів молодших школярів, зокрема у комунікативній діяльності, творчому саморозвитку та самовдосконаленню.

Мета дослідження – визначити і теоретично обґрунтувати форми дозвіллевої діяльності молодших школярів.

Основний текст. За визначенням дослідників вільний час починається там, де закінчується не лише основна діяльність, а й будь-яка інша турбота про підтримку фізичного буття людей.

Л. Боженко (1990) вивчаючи дозвілля школярів звертає увагу на те, що «особливостями організації дозвілля є те, що цей процес передбачає організацію культурного дозвілля дітей, спілкування з однолітками різної форми ігрової та дозвіллево-розважальної діяльності, покращення психічного здоров'я, зняття фізичної та психологічної напруги. В процесі спілкування з однолітками та в грі у дітей відбувається формування навичок комунікації, ідентифікація себе з оточуючими, набувається соціальний досвід» (Боженко, 1990, с. 87).

Такий дослідник, як Т. Омельченко (2012) вивчаючи проблему організації дозвілля молодших школярів підкреслює, що на сучасному етапі найважливішим є правильна організація активної діяльності дітей, адже діти зараз дуже мало займаються активним відпочинком, що спричинене

технологічним прогресом та комп'ютеризацією суспільства. Одним із шляхів вирішення даної проблеми, на думку вченої є використання рекреаційних ігор, що передбачають змагальний елемент, наявність якого стимулює кожного учасника перемагати та проявляти активність. Ігри, за словами науковця, «повинні створювати комфортну психологічну атмосферу; забезпечувати профілактику психоемоційних стресових станів. Систематичне використання ігрової діяльності впливає на розвиток умінь та навичок, які необхідні в навчальній діяльності: увага (обсяг, концентрація, переключення), пам'ять, мислення. У дітей молодшого шкільного віку активно формується довільна увага. Діти вже можуть виділяти об'єкти, які потрібні в їхній діяльності, і спеціально зосереджуватися на них. Значно зростає стійкість, збільшується обсяг мимовільної та довільної уваги» (Омельченко, 2012, с. 189).

Загалом, обґрунтування та характеристики особливостей організації дозвілля молодших школярів здійснили А. Воловик та В. Воловик (А. Воловик та В. Воловик, 1999, с. 55) до яких вони віднесли такі:

1. Створення можливостей для вільного спілкування, самовираження кожної особистості сприятиме розкриттю індивідуальних рис кожної дитини, навчатиме взаємодії з іншими тощо. Це зумовлюється прагненням до психологічного комфорту у спілкуванні, прагненні отримувати хороші навички комунікації, що задовільнятиме емоційний контакт, співпереживання, отримання інформації.

2. Формування базових людських потреб є одним із головних чинників ефективного планування та організації дозвіллевой діяльності молодших школярів.

3. Організація дозвілля молодших школярів має здійснювати всебічний розвиток особистості, що характеризується яскравими фізіологічними, психологічними та соціальними аспектами, сприяння самовираженню, самоствердженню, саморозвитку кожного, розкриттям природних талантів та набуття корисних вмінь та навичок, формуванням ціннісних орієнтацій, позитивної «Я-концепції».

4. Молодші школярі повинні самостійно вибирати рід занять та ступінь активності, тобто те, чим їм подобається займатися у вільний час для забезпечення персонального задоволення, веселого настрою.

Основною рушійною силою ефективної педагогічної організації дозвілля школярів повинна бути сфера їх вікових та індивідуальних інтересів. Так, В. Клімчук (2017) зазначає, що «дозвіллева діяльність повинна відповідати актуальному духовному розвитку особистості, її розумовим потребам та інтересам. Дозвіллева сфера має стати привабливою, приємною, спонукати

дитину до набуття нових знань, умінь та навичок, але без жодного натяку на примус чи обов'язковість. Тобто вкрай важливо, щоб зміст дозвілєвої діяльності відповідав індивідуальним особливостям дітей та функція культурного дозвілля, діти могли самостійно регулювати свою діяльність» (Клімчук, 2017, с. 20).

5. Педагог має опиратися на принципи індивідуальності, загальної доступності, систематичності, цілеспрямованості, що сприятиме досягненню поставлених цілей.

Висновки. Отже, особливостями організації дозвілєвої діяльності молодших школярів є використання шляхів, форм, засобів, методів для всебічного розвитку кожної особистості. Дорослі повинні зосередити увагу на формуванні якісного змісту дозвілля, інтересу дітей, позитивного ставлення до результату. Будь-який вид діяльності повинен бути цікавим, школярі мають мати змогу бути самостійними та максимально активними. Дозвілля є тією діяльністю, що пов'язана з задоволенням власних пізнавальних потреб. Зважаючи на вище зазначені особливості організації дозвілля молодших школярів та її вплив на формування всебічно та гармонійно розвиненої особистості, вважаємо за необхідне здійснити аналіз стану організації дозвілля молодших школярів у сучасній школі.

Список використаних джерел

1. Боженко Л. Ф. (1990) Досуг школьников. *Социологические исследования*. №1. 87.
2. Омельченко Т. Г. (2015) Організація дозвілля дітей молодшого шкільного віку. *Науковий часопис НПУ*. Вип.5. 188-191
3. Клімчук В. А. (2017) Дозвілля як сфера соціального виховання дітей та молоді. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. №8. 260-266.
4. Воловик А., Воловик В. (1999) Педагогіка дозвілля. Харків: ХДАК, 332.

Тетяна Захарчук, студентка групи ФПД-11мз
Науковий керівник – доц. С.П. Кость

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ

Актуальність дослідження. Економічні, соціальні зміни, які відбуваються в нашому суспільстві, викликали безпрецедентний вибух

зацікавлення до вивчення іноземних мов. Потреба швидкого й ефективного оволодіння іноземними мовами породжує створення нових форм та методів навчання. На думку Л. Виготського, вік від народження до п'яти – шести років, тобто дошкільний вік, є сенситивним періодом для мовленнєвого розвитку зростаючої особистості, тобто дитина цього віку особливо сприятлива до сприйняття та засвоєння фонетики й інтонації мовлення, відкрита до спілкування та здатна легко й спонтанно оволодівати новими знаннями.

Мета дослідження – розкрити важливість і теоретично висвітлити особливості навчання іноземної мови дітей дошкільного віку.

Основний текст. В останні роки навчання іноземної мови в закладах дошкільної освіти набуло стрімкого розповсюдження. Навчання дошкільників іноземної мови - це особливий вид освітньої діяльності, в процесі навчання мова виступає водночас предметом і провідним засобом навчання. У процесі навчання діти не вивчають складових частин незнайомої мови, а одразу опановують її як засіб спілкування (Шкваріна, 2008).

На думку І. Вронської, В. Гінзберга, В. Плахотнік та інших дослідників, запорукою успішного оволодіння дітьми дошкільного віку іноземною мовою є врахування в освітній роботі з ними анатомо-фізіологічних і психічних особливостей дитини. Без цього неможливо правильно визначити найбільш оптимальний час, коли варто починати знайомити дитину з іншою мовою, обрати найбільш раціональні форми, методи, прийоми та засоби навчання, дозувати матеріал (Бойко, 2006). Ось чому вкрай важливо, щоб формування навичок правильної звуковимови починалося з дошкільного віку, а самі педагоги, які навчають дітей іноземної мови, вільно володіли розмовним мовленням і мали бездоганну вимову, інтонування. Це унеможливить звикання дітей до неправильного вимовляння звуків, слів, фраз нерідною мовою, застереже дорослих від сумної необхідності згодом переучувати, виправляти їх.

Особливості викладання англійської мови для дітей дошкільного віку базуються на особливостях сприйняття дітьми довколишнього середовища. Маленькі діти сприймають світ сенсорно, через своє тіло, тобто через рухи, дотики, розглядання, смакування, нюхання, складання, розкидання та інші. Існують дослідження вчених, які свідчать, що діти у ранньому віці сприймають рівноцінно слова декількома мовами, якщо вони знаходяться у відповідному середовищі (Англійська для дітей дошкільного віку, 2021).

Основна форма організації роботи з навчання дошкільнят іноземної мови – це заняття. Оптимальна частотність проведення цих занять на тиждень – від 2 – 3 (якщо заняття має форму гурткової роботи – за значної кількості сформованих підгруп дітей) до 4 (якщо кількість підгруп незначна і може

передбачатися заняття з кожною дитиною у графіку роботи педагога (Trim, 1997). Організовувати заняття з іноземної мови в закладі дошкільної освіти краще як специфічну цільову ігрову діяльність, куди входять сюжетно-рольові, театралізовані, дидактичні (словесні, настільно-друковані, з іграшками та картинками та ін.), рухливі, комп'ютерні, музичні ігри.

Доцільно варіювати ігрові завдання, щоб забезпечити засвоєння дітьми більшого обсягу мовленнєвого матеріалу, формування міцніших початкових навичок монологічного та діалогічного мовлення. Варто зазначити, що на кожному занятті з іноземної мови слід широко застосовувати різноманітну наочність, для кращого запам'ятовування дітьми мовленнєвого матеріалу і як засіб семантизації (з'ясування значення слів, зворотів тощо). Варто, зокрема, надавати перевагу предметній наочності (іграшкам, предметам, макетам) та ілюстративній (картинам, ілюстраціям, слайдам, кадрам діафільмів та ін.). Показ може супроводжуватися мімікою, жестами, певним рухом, дією, що сприяє кращій семантизації слів. Надзвичайно цінним у такій роботі є елемент здогаду – він зацікавлює дітей, розвиває самостійне мислення (Шкваріна, 2008).

Значне місце у навчанні дошкільнят іноземної мови посідає використання пісенок, віршиків, лічилок та інших малих літературних форм. Діти емоційніше сприймають римований текст, легше й міцніше запам'ятовують його. Щоб уникнути механічного запам'ятовування й відтворення віршів без усвідомлення їхнього змісту, важливо закріплювати потрібні для активізації лексичного запасу слова та зразки мовлення поза віршовано-пісенним контекстом у спеціально дібраних мовних вправах та іграх. Під час розучування малих віршованих і пісенних форм також доцільно спиратися на наочність (Воронка, 2001).

Висновки. Оволодіння дошкільниками іноземною мовою – складний процес, який залежить від вікових та індивідуальних особливостей дітей, забезпечення розвивального комунікативно-мовленнєвого середовища. Сьогодні представлено чимало методів і засобів вивчення іноземної мови, кожен із яких має як позитивні, так і негативні сторони. Але правильний підбір методів, їх вдале поєднання сприяє активізації мовлення дитини та готує її до вивчення іноземних мов у школі.

Список використаних джерел

1. Англійська для дітей дошкільного віку (програми для дитячих садків) (Електронний ресурс). Helen Doron English : (офіц. сайт міжнар. мережі навч. центрів англ. мови для дітей, яка працює за авторською методикою відомого

- лінгвіста Хелен Дорон). URL: <https://helendoron.ua/doschkilnyata/> (режим доступу 05.03. 2021).
2. Бойко О.В. Особливості формування мовленнєвої активності у дітей на заняттях з іноземної (англійської) мови. Наукові записки Ніжин. держ. ун-ту імені М. Гоголя: наук. журн. Ніжин: НДУ, 2006, 45-48.
3. Воронка Г.С. Англійська мова для дітей. Книга для вчителів та батьків. Київ : «Логос», 2001. 96 с.
4. Шкваріна Т. Англійська мова для дітей дошкільного віку : прогр., метод. реком. К. : Шк. світ, 2008, 112.
5. Шкваріна Т.М. Методика навчання іноземної мови дошкільників : навчальний посібник. Київ : «Освіта України», 2007. 300 с.
6. Dunn O. Beginning English with Young Children. London : Macmillan, 1983. 89 p.
7. Trim J. Language learning for European citizenship / Final report (1989–1996). Strasburg : Council for Cultural Cooperation. Council of Europe Publishing, 1997, 101 p.

Тетяна Кавкун, студентка групи ФППШ-11мз
Науковий керівник – доц. **М. О. Проц**

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ КАЗКОТЕРАПІЇ

Актуальність дослідження. Одним із ефективних методів роботи зі здобувачами початкової освіти, які зазнають певні емоційні та поведінкові труднощі, є казкотерапія. Користь дитині від ознайомлення з казками була відома ще від початку розвитку цивілізації. Дитячий психолог Бруно Беттельгейм (1903-1990) у праці «Чарівне і корисне: про значення і цінності казки» довів, що казки та легенди здатні допомогти дитині адаптуватись у мінливому соціокультурному середовищі (Бурчик, 2005), привчити до традицій власного народу, перебороти страх перед дорослим життям і майбутньою самотійністю.

Метою дослідження є визначення особливостей формування здоров'язбережувальної компетентності здобувачів освіти, у тому числі й засобами казкотерапії.

Основний текст. Казкотерапія є напрямком психотерапії, при якому для досягнення терапевтичного ефекту використовуються вигадані історії (казки). Вчасно розказана казка для дитини означає стільки ж, скільки психологічна консультація для дорослого. Відмінність існує тільки в тому, що від дитини не вимагають вголос робити висновки та аналізувати, що вона відчуває: робота йде на внутрішньому, підсвідомому рівні (Румянцева, 2009: 64).

Один із ефективних методів роботи з учнями початкових класів, які зазнають тих чи інших емоційних та поведінкових труднощів є казкотерапія. Суть цього методу у створенні особливої казкової атмосфери, яка робить мрії дитини дійсністю, дозволяє дитині вступити у боротьбу зі своїми страхами, комплексами. Казкотерапія добре долає у дітей високий рівень тривожності, різноманітні страхи, агресивність, адаптує до різних дитячих колективів. Казкотерапію можна використовувати у роботі з агресивними дітьми, невпевненими, сором'язливими, брехливими, а також у випадках різного роду психосоматичних захворювань (Скалига, 2013: 12).

Казка використовується батьками, вчителями, психологами для підготовки дитини до школи, організації її входження в простір шкільного життя. Казкотерапія дозволяє опанувати позитивними моделями поведінки, знизити негативні емоції, рівень тривожності. Спілкування дітей з казкою допомагає їм впоратися зі своїми негативними станами, невпевненістю, лінню, небажанням дізнаватися нове і тому подібне (Хижняк, 2013).

Вочевидь, казкотерапія як метод недирективної психотерапії дає змогу взаємодіяти людині із внутрішнім «Я» за допомогою особливої казкової обстановки, яка сприяє конструктивному вирішенню проблем, створює умови для навчання та самовдосконалення, має широкі можливості ефективного застосування як в індивідуальній, так і у груповій роботі, як із дітьми, так і з дорослими. Робота з казкою здатна підтримувати автентичність та відновлення гармонії особистості, сприяє розширенню внутрішнього потенціалу, самовираженню, поглибленню суб'єктивного досвіду людини, самопізнанню, внутрішній інтеграції.

Науковці виокремлюють такі чотири етапи розвитку казкотерапії: усна народна творчість; збирання та дослідження міфів і казок, психотехнічний, інтегративний (Зінкевич, 2003). Без визначення функцій казкотерапії неможливо виокремити її мету та ціль використання.

Отже, функціями казкотерапії є:

— діагностична — дозволяє визначити стан молодших школярів та поставити основну мету для подальшої роботи;

– прогностична – дозволяє виокремити бачення дитиною навколишнього світу, її особистого ставлення до здоров'язбережувального сюжету казки та прогнозувати власне бачення подальшого розвитку подій;

– виховна – допомагає вчителю молодших класів за допомогою простих сюжетів, цікавих образів навчити дитину життєвих істин, виховати в ній доброзичливу, толерантну особистість, ті риси характеру, які знадобляться в повсякденному житті;

– коригувальна – є кінцевим результатом, який ми хочемо отримати наприкінці проведення казкотерапії, основною метою якої є заміна неправильного способу життя на здоров'язбережувальний.

Висновки. Казкотерапія — це інтегрована діяльність, у якій дії уявної ситуації пов'язані з реальним спілкуванням, що спрямоване на самостійність, активність, творчість, регулювання власного емоційного стану. Казки допомагають подолати невпевненість, сором'язливість та страх дітей. Також приймати нестандартні та цікаві рішення, а ще допомагають розуміти, що всього можна досягти, при великому бажанні, що і є основною метою казкотерапії. Будь-яка казка має велике значення у житті дітей, адже має великий вплив на формування світогляду, творчої уяви та моралі, що є дуже важливим для формування особистості дитини.

Список використаних джерел

1. Бурчик О.В. Групова казкотерапія в особистісно орієнтованому вихованні дітей. *Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка*, 2005, 25, 203-205.
2. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. (2003) Практикум по сказкотерапии. СПб.: ООО «Речь».
3. Румянцева Т. Н. Сказкотерапия как один из психолого-педагогических подходов по формированию основ этического поведения младшего школьника. *Детство. Отрочество. Юность*. 2009, 3/4, 64.
4. Скалига В. Казкове виховання. *Освіта України*, 2013, 26, 12.
5. Хижняк Л.О. (2013) Казкотерапія як дієвий засіб розвитку психічних властивостей молодших школярів.
URL: https://osvita.ua/school/lessons_summary/psychology/38675/ (режим доступу 13.03.2021)

Діана Карп'як, студентка групи 13 ПО-РГН
Науковий керівник – канд. пед. наук М. М. Воробель

ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Актуальність дослідження. Наше життя значно змінилося за останній рік так, як ми ніколи не могли собі уявити. Інтернет, змішане та гібридне навчання тепер стали новою нормою навчання як у школах, так й у закладах вищої освіти, забезпечуючи велику гнучкість у графіках програми, термінах та місцях навчання, пропонуючи баланс між навчальними навантаженнями, трудовими та сімейними обов'язками.

Це значно посилило сьогодні потребу використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі. Інтернаціоналізація, спілкування з іншими культурами є важливим у сучасній галузі суспільства викладання мови. Саме тому для викладачів і студентів інтернет-технології стали невід'ємною частиною загальної інформаційної культури у вивченні іноземних мов.

Мета дослідження – аналіз причин зростання стрімкої потреби впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес та визначення значних переваг ефективності їх використання у навчанні іноземних мов.

Основний текст. Електронне (онлайн) навчання, як сучасний загальний тип навчання, представляє собою нову еру навчання з можливістю змішувати час і простір для всіх цілей, пропонує як викладачам, так і студентам насолоджуватися самостійним навчанням, надає чудову можливість розширити зв'язок та співпрацю один з одним через онлайн-процеси (Зязюн, 2001, с. 73-85). Ефективність використання сучасних інформаційно-комунікативних технологій на заняттях іноземної мови стали предметом дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених (Є. Дмитрієва, І. Зязюн, І. Костенко, С. Новіков, О. Тарнопольський, Л. Цветкова, N. Garrett, K. Mullamaa, H. Salehi та інші).

Зязюн І. (2001) стверджує, що ІКТ “забезпечують учням і студентам вільний доступ до різноманітної інформації, набуття навичок вирішення різноманітних проблем на основі їх всебічного дослідження і аналізу, здобуття певних знань в різноманітних галузях” (Зязюн, 2001, с. 16-19). Багато дослідників підтримують важливість інтеграції ІКТ у навчальний процес, стверджуючи, що це збільшує автономію студента у формуванні внутрішньої

мотивації та ставлення до навчання відповідно до індивідуальних потреб (Mwalongo, 2011, с. 36-49; Garrett, 2009, с. 719-740).

Кілька дослідників (наприклад, Gleason, 2013, с. 323-341; Mullamaa 2010, с. 38-44; Yunus, 2013, с. 114-117) стверджують, що використання технологій у навчанні підвищує мотивацію студентів та бажання займатись вивченням мови. Інтернет ресурси сприяють підвищенню якості навчання, зацікавленості студентів до пізнавальної і творчої діяльності, формують мотивацію до навчання, розширюють словниковий запас та сприяють формуванню навичок іншомовного комунікативного спілкування (Тарнопольський, 2010).

Значними перевагами впровадження інтернет-технологій при вивченні іноземної мови є зручність та доступність великої кількості автентичного матеріалу у навчанні: навчальні та інформаційні сайти, комунікативні і мультимедійні можливості ознайомлення студентів із новою лексикою, практикувати навички аудіювання, розвивати навички монологічного та діалогічного мовлення. ІКТ передбачає використання таких телекомунікаційних технологій, як комп'ютерна підготовка та тестові програми, електронні словники для навчання студентів як професійній лексиці, так і читання в спеціальних умовах; телекомунікаційні технології, що дають студентам можливість брати участь у діалозі культур через аудіо- та відео конференції тощо (Костенко, 2013, с. 170-176).

Висновки. Незважаючи на деякі недоліки ІКТ (гострий дефіцит безпосереднього спілкування, живого слова викладача, труднощі у навчання для студентів з недостатнім рівнем володіння іноземною мовою, технічні проблеми та інші проблеми в навчальному процесі тощо), можемо стверджувати, що комп'ютеризоване навчання з використанням мультимедійних програм значно розширює та урізноманітнює програму вивчення іноземних мов у закладі вищої освіти, сприяючи індивідуалізації навчання та ефективному оволодінню іноземною мовою. Отже, використання інформаційно-комунікативних технологій на заняттях з іноземної мови є ефективним засобом навчання студентів.

Список використаних джерел

1. Зязюн І. Технологізація освіти як історична неперервність. Неперервна педагогічна освіта. Теорія і практика, 2001, 1, 73-85.
2. Костенко І. Використання інтернет-ресурсів на уроках англійської мови/ І. Костенко // Таврійський вісник освіти, 2013, 1 (41), 170 – 176.

3. Тарнопольський О. Використання Інтернет-технологій у навчанні англійської мови для професійного спілкування студентів немовних спеціальностей. *Вісник Житомирського держ. ун-ту ім. І. Франка*, 2010, 53.
4. Garrett, N. (2009). Computer-Assisted Language Learning Trends and Issues Revisited: Integrating Innovation. *The Modern Language Journal*, 93, 719-740
5. Gleason, J. (2013). Dilemmas of Blended Language Learning: Learner and Teacher Experiences. *CALICO Journal*, 30 (3), 323-341.
6. Mwalongo, A. (2011). Teachers' perceptions about ICT for teaching, professional development, administration and personal use. *International Journal of Education and Development using Information and Communication Technology*, 7 (3), 36-49.
7. Mullamaa, K. (2010). ICT in Language Learning – Benefits and Methodological Implications. *International Education Studies*, 3 (1), 38-44.
8. Yunus, M.MD., Salehi, H., & John, D.S.A. (2013). Using Visual Aids as a Motivational Tool in Enhancing Students' Interest in Reading Literary Texts. *Recent Advances in Educational Technologies*, 114-117.

Климаш Мар'яна, студентка групи ФПШ-11мз
Науковий керівник – доц. **Г. І. Крохмальна**

ВИКОРИСТАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЯК ЗАСОБУ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

Актуальність дослідження. Однією зі складових Нової української школи є створення сучасного освітнього простору, зокрема багатофункціонального, що сприяють різним формам роботи, мотивує учнів до навчання. Наразі реформування освіти акцентує увагу на тому, що в сучасній українській школі велику роль відіграє вміння учня початкової школи самоорганізовувати власну навчальну діяльність, від рівня якої може залежати якість освіти, що особливо актуально в умовах дистанційного навчання.

У ключових компетентностях Концепція Нової української школи (НУШ), що сприяють успіху протягом усього життя та особистій реалізації, є «уміння вчитися впродовж життя», що спонукає до самостійного пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових умінь і навичок, організації навчальної діяльності. З огляду на реалізацію основних засад концепції НУШ, початкова школа повинна спроектувати стратегію організації діяльності школярів з домінуванням пізнавальної активності для досягнення самостійності. Взагалі аналіз теорії та практики навчання свідчить, що продуктивне навчання не можливе без пошуків

шляхів розвитку пізнавальної активності учнів, оскільки молодші школярі мають не лише засвоїти певну суму знань, а й навчитися спостерігати, порівнювати, аналізувати, міркувати. А цьому сприяють засоби, що активізують пізнавальну діяльність. Зокрема, до них належить самостійна робота.

Мета дослідження – обґрунтувати доцільність використання самостійної роботи як засобу активізації пізнавальної діяльності учнів початкової школи на уроках української мови в 2 класі.

Основний текст. Психологічні особливості здобувачів початкової школи, їх природна допитливість, чуйність, особлива прихильність до засвоєння нового, готовність сприймати все, що пропонує вчитель, створюють сприятливі умови для розвитку пізнавальної активності. З психологічної точки зору пізнавальна активність – це міра розумового зусилля, спрямована на задоволення пізнавальних інтересів індивіда. Як педагогічне явище, пізнавальна активність є двостороннім взаємопов'язаним процесом: з одного боку, це форма самоорганізації і самореалізації учня, з другого – результат цілеспрямованих зусиль педагога в організації пізнавальної діяльності учня (Жигайло О., 2018: 120).

Взагалі пізнавальна активність є першорядною умовою формування в учнів потреби в знаннях, оволодіння вміннями інтелектуальної діяльності, самостійності, забезпечення глибини і міцності знань. Окрім того, завдяки своїй пізнавальній активності дитина вступає у практичні, дієві відносини з навколишнім світом, що є умовою її успішної соціалізації.

Разом з тим потрібно взяти до уваги, що учні мають різну за своїм рівнем розвитку пізнавальну активність: у когось вона вища, у когось - нижча. Не є сталим цей показник й в окремо взятого учня, оскільки дитина не може з однаковим інтересом ставитись до всіх предметів, які вивчають у школі, до усіх видів роботи, які пропонує вчитель. Дитину потрібно зацікавити, тим більше молодшого шкільного віку. Але потрібно розуміти, що цікаве навчання не виключає серйозного відповідального ставлення до нього, вміння старанно працювати, докладаючи певних зусиль, а, навпаки, сприяє цьому.

Самостійна робота є основним чинником активізації розумової діяльності. Цілеспрямований розвиток самостійності суттєво підвищує міцність та якість знань учнів, сприяє свідомому засвоєнню знань, розвиває прийоми та властивості мислення, створює необхідні умови для розвитку в учнів творчого мислення, формування в них інтелектуальних здібностей (Теслюк О. 2020: 76).

Самостійна робота на уроці української мови – органічна частина навчального процесу. Тому методика її проведення визначається змістом теми та рівнем підготовленості учнів.

Плануючи самостійну роботу, вчитель має: 1). Визначити її місце в структурі уроку. 2). Ознайомити учнів з вимогами до них на певному рівні оволодіння матеріалом. 3). Передбачити складності, які можуть виникнути під час роботи у різних групах дітей. 4). Правильно визначати зміст і обсяг завдань; форму їх подачі; тривалість самостійної роботи. 5). Дібрати дидактичний матеріал для самостійної роботи. 6). Знайти раціональний спосіб перевірки роботи (Пантюк, 2019: 26).

Ефективним засобом розвитку пізнавальної активності учнів є творчі завдання. Виконуючи їх, школярі приймають самостійні рішення, оригінально та нестандартно діють в різноманітних ситуаціях, вчаться аналізувати, синтезувати, порівнювати. Забезпечується мотиваційний компонент підкріплення стимулювання до діяльності, через яку виражається активність. Здобувачі освіти поступово залучаються до самостійної творчої діяльності, власного вибору та прийнятті рішень (Дяк С., 2020: 355).

Прикладом таких завдань на уроках української мови, що спрямовані також на самостійну роботу є шаради, ігри («Скласти слово із перших складів: десять, ребро, вода (дерево), «Скласти слова із букв одного слова»: ластівка (лава, тік, кава, світ, стіл, ліс, віл); гру «Де наголос?», гру «Розклади слова за алфавітом»). Використання шарад, анаграм, ребусів, чайнвордів, кросвордів забезпечить розширення світогляду, розвиток мислення та мовлення, збагатить словниковий запас учнів. Використання таких дидактичних матеріалів послужить ефективним засобом активізації пізнавальної діяльності учнів.

На уроках української мови в другому класі відбувається часта зміна видів творчої діяльності, яка спонукає до активності, розвиває зв'язне мовлення та враховує виховний компонент у кожному виді роботи.

Органічне включення таких завдань у структуру уроку української мови вимагає від вчителя ґрунтовної підготовки – складання плану уроку, підбору дидактичного матеріалу, ретельного вивчення індивідуальних особливостей учнів класу та ін. Виконання творчих вправ повинно захоплювати учнів, пробуджувати у них творчу активність, пізнавальний інтерес та мотивацію, навчати творчо мислити і діяти самостійно.

Висновки. Таким чином, при організації самостійної роботи у сучасній початковій школі необхідно дотримуватися таких вимог: конкретність мети, певний порядок виконання, відповідність навчальним можливостям учнів,

поєднання різних видів діяльності, забезпечення розвитку пізнавальних здібностей молодших школярів, формування звички до самостійного пізнання.

Ефективність організації самостійної роботи на уроці залежить від врахування індивідуальних можливостей школярів щодо виконання самостійної роботи. При організації самостійної роботи вчителю необхідно визначити міру допомоги, необхідну кожному учневі; забезпечити кожному дитину відповідними засобами для самостійної роботи, створити позитивний психологічний клімат у колективі, поможливості залучати до освітньої діяльності родичів дітей, формулювати розвивальні, випереджувальні завдання у відповідності до індивідуальних особливостей молодших школярів.

Список використаних джерел

1. Дяк, С. Т. (2020). Розвиток критичного мислення учнів другого-третього класу на уроках української мови. *Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва*, 2020, 352-361.
2. Жигайло О., Шелемба І. (2018) Особливості організації самостійної роботи в освітньому процесі початкової школи. *Розвиток сучасної ос'віти і науки: результати, проблеми, перспективи. Аксіологічні аспекти в розвитку науки та освіти* / [редактори-упорядники: Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький]. Конін - Ужгород – Херсон – Кривий Ріг: Посвіт, 2018. 120-121.
3. Нова українська школа: poradник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206.

Софія Кліщун, студентка групи ФПШ-21
Науковий керівник – доц. Р.Є. Жаркова

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАВДЯКИ ТВОРАМ В. СУХОМЛИНСЬКОГО

Актуальність дослідження. Однією з проблем і основних завдань Нової української школи сьогодні є передусім формування творчих здібностей учнів молодшого шкільного віку. У наш час суспільство усвідомлює те, що потрібно розвивати творчий потенціал дітей та молоді, адже саме вони є основою еліти, що творить державу. Творчий розвиток молодших школярів – ключове завдання педагога початкової школи.

Мета дослідження – визначити теоретичні засади та методичні можливості розвитку творчих здібностей молодших школярів під час вивчення творів Василя Сухомлинського у початковій школі.

Вагомий внесок у розвиток творчого потенціалу зробив великий педагог, мудрий учитель В.О. Сухомлинський. Під творчістю він розумів «бачення людиною свого внутрішнього світу, передусім свого розуму, свого напруження інтелектуальних сил, свого розуміння праці, своїх зусиль» (Сухомлинський, 1977: 507). У своїй книзі «Сто порад учителям» В. Сухомлинський наголошував на тому, що «немає абстрактного учня. Мистецтво й майстерність навчання і виховання полягає в тому, щоб розкривати сили й можливості кожної дитини, дати їй радість успіху в розумовій праці...» (Сухомлинський, 1988: 27). Дитинство, на думку педагога, – це «найважливіший період людського життя, не підготовка до майбутнього життя, а справжнє, яскраве, самобутнє, неповторне життя. І від того, яке було дитинство, хто вів дитину за руку в дитячі роки, що ввійшло до її розуму й серця з навколишнього світу, – від цього значною мірою залежить, якою людиною стане сьогоднішній малюк... Можливо, все те, що приходить до розуму й серця дитини з книжки [...] саме й приходить лише тому, що поряд з книжкою – навколишній світ, в якому малюк робить свої перші нелегкі кроки від народження до того моменту, коли він сам зможе розгорнути й прочитати книжку» (Сухомлинський, 1977: 15-16). Творчість, як наголошував В.О. Сухомлинський, «не приходить до дітей з якогось натхнення. Творчості треба вчити... Спочатку діти повторювали мої власні твори, поступово вони переходили до самостійного опису картин природи, що схвилювали їх, – починався індивідуальний процес дитячої творчості» (Сухомлинський, 1977: 206).

Педагогічна спадщина педагога є досить широкою – оповідання та казки, що торкаються всіх сторін життя людини. Все це він помістив у свої збірки притч, казок та оповідань для дітей «Казки школи під голубим небом», «Вічна тополя», «Чиста криниця», «Вогнегривий коник», що є скарбом у дитячій літературі. Відомий педагог стверджував, що казка – це «образно кажучи, свіжий вітер, що роздмухує вогник дитячої думки і мови. Діти розуміють ідею лише тоді, коли вона втілена в яскравих образах. Казка – благородне і нічим не замінене джерело виховання любові до Вітчизни. Казка виховує любов до рідної землі вже в тому, що вона – творіння народу» (Ковальчук, 1990: 154). На думку педагога, казки повинні змушувати своїх читачів хвилюватись та співпереживати, мислити та знаходити вихід із важких ситуацій разом з героями. Під час своєї щоденної праці педагог старався

розповідати дітям казки про явища природи, щоб діти мали можливість водночас спостерігати та фантазувати. Сюди відносяться такі казки, як: «Як їжачиха приголубила своїх дітей», «Осінні сни клена», «Квітка сонця», «Лев і миша», «Зайчик і горобина».

Якщо розглядати оповідання «Чому плаче синичка?», то його можна не лише інсценізувати, а й придумати подальший розвиток цієї історії, адже у ній немає завершеної думки: «Чого ж їй плакати? – здивувався Мишко. – Подумай, чого, – відповіла Оля. Мишко зліз із гойдалки, став на землю, дивиться на синиччине гніздо й думає: «Чого синичка плаче?». Тому з легкістю можна запропонувати учням закінчити її, розвиваючи їхню уяву та творчість, адже створення казок – це один із найцікавіших для дітей видів поетичної творчості. Для розвитку творчої уяви можна використати також метод придумування нових назв для казок. Діти із задоволенням включаються в таку гру. Так для казки «Як зайчик грівся взимку проти місяця» можна придумати такі нові назви: «Допомога Місяця», «Тепле-тепле проміння», «Зайчик і Місяць».

Отже, роль казок та оповідань у розвитку творчих здібностей молодших школярів є багатогранною, а сама творча діяльність є необхідністю теперішнього часу. Потрібно приділяти велику увагу, щоб жоден вогник таланту дітей не згас, створювати такі умови, в яких би були можливості для розвитку тих чи інших здібностей, як це робив видатний педагог Василь Сухомлинський.

Список використаних джерел

1. Ковальчук В.І. (1990). Спогади про В. Сухомлинського. К., 201–204.
2. Сухомлинський В.О. (1977). Вибрані твори: в 5 т. Т.3: Серце віддаю дітям. Народження громадянина. Листи до сина. К.: Радянська школа.
3. Сухомлинський В.О. (1988). Сто порад учителеві. К.: Радянська школа.
4. Сухомлинський В.О. (2016). Я розповім вам казку... Філософія для дітей; уклад. О.В. Сухомлинська. Х.: ВД «Школа».

Вікторія Комарницька, студентка групи ФПП-11мз
Науковий керівник – доц. **Г.І. Крохмальна**

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ГАЛУЗІ

Актуальність дослідження. В сучасних умовах розвитку освітнього процесу вагому роль відіграє формування компетентностей. Зокрема, зосередимо увагу на розвитку інформаційної компетентності в учнів початкової школи, яка є ключовою на уроках мовно-літературної галузі. Адже вміння самостійно мислити, опираючись на власні знання і життєвий досвід, цінується вище, ніж володіння знаннями без уміння застосовувати їх для вирішення конкретних проблем. Варто зазначити, що попри дослідження в цій темі, існує ще безліч аспектів, які потрібно вивчити. Це пов'язано зі стрімко змінюваними соціальними, економічними, екологічними умовами життя і з недостатньою кількістю необхідної методичної літератури практичного характеру, яка би надавала інформацію педагогам і батькам. Дослідження, які стосувалися формування і розвитку ключових компетенцій і даної компетентності проводили такі дослідники: Зимова І.Я., Іванова Д.А., Митрофанова К.Г., Хуторський А.В. Цим вченим вдалося розкрити сутність компетентнісного підходу і виділити ключові компетенції.

Мета дослідження – охарактеризувати особливості розвитку інформаційної компетентності учнів початкової школи на уроках мовно-літературної галузі.

Однією з найважливіших ключових компетентностей учнів початкової школи є інформаційна компетентність – це добра обізнаність у світі інформації (Грона). Формування інформаційної компетентності учнів початкових класів – це цілісний процес, у якому сукупність підходів до навчання спрямована на набуття учнями певних знань з інформаційної компетентності, умінь і навичок, щодо її використання, умінь застосовувати набуті знання в нових, нестандартних ситуаціях, а також на формування особистості учня в цілому. З перших днів навчання в школі необхідно вчити учнів працювати з різними джерелами інформації (Довга). Адже інформаційна компетентність учня початкової школи пов'язана з формуванням уміння самостійно шукати, аналізувати, добирати необхідну інформацію, трансформувати, зберігати і транслювати її.

Існують різні способи її формування. Зокрема, організація ігрової проблемної ситуації, у процесі застосування якої створюються умови, що спонукають здобувача освіти застосовувати отримані знання для розв'язання життєвих ситуацій та знаходити нові способи; оцінювати проблему з різних точок зору.

На уроках української мови доцільним є створення проблемних ситуацій, що передбачає використання художніх текстів та ілюстративних матеріалів з використання наочних матеріалів (Довга). Також, з метою формування даної

компетентності вчителі на уроках використовують комп'ютерні технології, що сприяє розвитку розумових здібностей у дітей, пам'яті, творчого та нестандартного мислення, підвищує інтерес до навчання.

Окрім цього, вчитель формує у свідомості учнів розуміння того, що комп'ютер може мати не лише розважальний характер, але й пізнавальний. Запровадження інформаційно-комунікаційних технологій у початковій ланці освіти – це необхідність і вимога сучасного світу (Грона).

Інформаційно-комунікаційні технології навчання (ІКТ) – це сукупність методів і технічних засобів забезпечення ефективності освітнього процесу на основі комп'ютерних мереж. ІКТ дають можливість:

- зробити навчання більш інтенсивним;
- створювати сприятливу атмосферу для спілкування.
- індивідуалізувати навчання для максимальної кількості дітей;
- організувати колективну й групову роботи;
- моделювати досліджувані процеси або явища (Довга).

Для сприяння формуванню інформаційної компетентності наявні такі засоби ІКТ як: дитячі портали, сайти, форуми, електронні словники, енциклопедії, слайди з текстами тощо.

Беручи до уваги вищесказане, про сформованість даної компетентності в учня початкової школи свідчить наявність у нього таких вмінь:

- спостерігати, критично мислити, аналізувати, використовувати одержану інформацію в різних ситуаціях;
- виконувати творчі, презентаційні роботи;
- співпрацювати в групах і парах, самостійно організовувати свою роботу;
- успішно опановувати навчальні програми відповідно до вимог Державного стандарту загальної початкової освіти;
- самостійно використовувати Інтернет-ресурси (Довга).

Висновки. Отже, розвиток інформаційної компетентності учнів початкової школи на уроках мовно-літературної галузі є тривалим процесом і потребує професійності та педагогічної майстерності вчителя. Формування компетентності в школярів є складним процесом, що супроводжується використанням в освітньому процесі різних методів, форм та засобів навчання. Значну увагу приділяється використанню ІКТ, які є вимогою наукового прогресу. В свою чергу ІКТ допомагають урізноманітнити освітній процес та максимально адаптувати його до вікових потреб та інтересів учнів на уроках української мови та літературного читання. Розвиток інформаційної компетентності учнів початкової школи на уроках мовно-літературної галузі,

забезпечує розвиток компетентності особистості в цілому та підготовку до успішного життя в сучасному суспільстві.

Список використаних джерел

1. Грона Н. В., Кадура О.О. Формування інформаційної компетентності учнів молодшого шкільного віку на уроках української мови. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/5140/1/Kadura.pdf>.
2. Довга Т. Я., Козуб Т.Я. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності молодшого школяра. URL: <https://conference.pu.if.ua/forum/files/11-13052016/5/Kozyb.pdf>

Ірина Коцелко, студентка групи ФПД-11мз
Науковий керівник – доц. Р.Є. Жаркова

ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ І НАВЧАННЯ ДІТЕЙ РІДНОЇ МОВИ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Актуальність дослідження. Проблема розвитку мовлення і навчання дітей рідної мови у закладі дошкільної освіти є актуальним аспектом сучасної дошкільної лінгводидактики. Особливого значення аналіз питання набуває у зв'язку із роллю розвитку мовлення як важливого засобу комунікації та інструмента пізнання довкілля для дитини.

Мета дослідження – визначення сутності проблеми, мети та завдань закладу дошкільної освіти у розвитку мовлення та навчання дітей рідної мови.

Основний текст. Метою навчання рідної мови дітей дошкільного віку є розвиток мовленнєвих здібностей і умінь, культури мовленнєвого спілкування, розробка способів опановування дошкільниками навичок практичного спілкування, формування передумов читання і письма. Ця проблема тісно пов'язана з навчанням рідною мовою, тобто педагогічним процесом, в ході якого здійснюється формування у дитини мовленнєвих умінь і навичок. На цій основі відбувається розвиток його мови: розуміння сенсу слова і збагачення словника, засвоєння системи мовленнєвих понять і закономірностей в області морфології, словотвору, синтаксису, опановування звуковою культурою мови, формування зв'язного мовлення і комунікативної компетентності. Головна мета мовленнєвого виховання полягає в тому, щоб дитина творчо засвоїла норми та правила рідної мови, вміла їх гнучко застосовувати в конкретних ситуаціях, опанувала основні комунікативні здібності.

Для конкретизації мети є важливим усвідомлення структурних елементів сучасного лінгводидактичного аспекту та суті процесу формування мовлення дітей дошкільного віку. До них відносяться:

1. Мовленнєва компетенція – одна з ключових генезисних характеристик особистості;
2. Мовленнєвий розвиток – творення окремих мовленнєвих звичок, які забезпечують функціонування мовлення;
3. Навчання мови. Процес, пов'язаний з певним обсягом базових знань про мову і мовлення;
4. Мовленнєве виховання (Богуш, с. 76).

Важливо зауважити, що чітко виокремити завдання розвитку мовлення не є можливим і є швидше умовним. Це пов'язано із тим, що усі завдання у процесі імплементації є тим чи іншим чином є взаємопов'язані. Цей момент зумовлюється зв'язками, що існують між різними одиницями мови (Дошкільна освіта. Базовий ...).

Зокрема, до завдань можна віднести:

1. Розвиток та накопичення словникового запасу (лексичний розвиток). Основним завданням лексичного розвитку є кількісне накопичення лексичної бази в активному словнику, зокрема під час ознайомлення із довкіллям.
2. Формування первинного розуміння явищ мови та мовлення.
3. Формування звукової культури мовлення, що є базовим завданням розвитку мовлення (Трифорова, с. 98).
4. Формування граматичної правильності мовлення, серед яких засвоєння морфології, словотвору, синтаксису, що дозволяє дитині усвідомлювати смислові зв'язки, правильно будувати речення та об'єднувати їх у логічне висловлювання (Крутій, с. 113).
5. Розвиток зв'язного мовлення. Це завдання складається з формування діалогічного (комунікація з оточенням) і монологічного мовлення. Своєю чергою, розвиток зв'язного монологічного мовлення містить у собі переказ текстів, опановування різних видів розповіді та інше.

Висновки. Таким чином, проблема розвитку мовлення і навчання дітей рідної мови у закладі дошкільної освіти полягає у формуванні мовленнєвої компетенції як однієї з генезисних характеристик особистості. Своєю чергою, мета пов'язана із системним застосуванням синхронізованих педагогічних дій, таких як розвиток мовлення, навчання мови та мовленнєве виховання. Завдання закладу дошкільної освіти у сфері розвитку мовлення і навчання дітей рідної мови полягають у вихованні звукової культури мовлення, розвитку словника,

формуванні граматичної правильності мовлення, розвитку зв'язного мовлення, формуванні елементарного усвідомлення явищ мови та мовлення.

Список використаних джерел

1. Богуш, А. (2000). Дошкільна лінгводидактика. Запоріжжя: Просвіта.
2. Дошкільна освіта. Базовий компонент дошкільної освіти. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/2020/21.12/bazovyy%20komponent%20doshkillya.pdf>
3. Крутій, К. (2004). Формування граматично правильного мовлення в дітей дошкільного віку. Запоріжжя: ЛПІС.
4. Трифонова, О. (2008). Виховання звукової культури мовлення дітей середнього дошкільного віку. Одеса: СВД Черкасов.

Вікторія Кошик, студентка групи ФПШ-21
Науковий керівник – доц. Р.Є. Жаркова

ВИХОВНІ ФУНКЦІЇ ПОЕТИЧНИХ ТВОРІВ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Актуальність дослідження полягає у розгляді виховних функцій поетичних творів Лесі Українки. В добу модернізму автори охоче звертались не до зразкових, а до особистісних характеристик людини, на перший план часто виходили виховні проблеми. Звідси прагнення збагнути таємниці людської підсвідомості, інтерес до психологічного аналізу. Це відкриває простір для вияву різних чинників впливу на формування виховних ідей у молодших школярів через творчість поетеси.

Мета дослідження – проаналізувати поетичні твори Лесі Українки, визначити їх виховні функції, які впливають на особистісний розвиток дітей молодшого шкільного віку.

Основний текст. Творчість Лесі Українки приваблювала багатьох дослідників всіх часів. Зміст і особливості виховного потенціалу її творів розглядали О. Бабишкін, А. Костенко, В. Костюченко. Проте не до кінця розкрито її погляди на педагогічні аспекти формування особистості, позиції щодо розвитку національної школи і виховання.

Важливою, але недостатньо опрацьованою проблемою, є проблема виховних функцій її поетичних текстів. Виховна функція моралі обґрунтовано зв'язується з прищепленням людині певних моральних якостей, формуванням почуття обов'язку, відповідальності за свої вчинки. Особливе місце належить

Лесі Українці, творчість якої вийшла далеко за межі свого часу, свого народу, а також виразила ідеї, які лише зараз здійснюються в духовнім процесі світового та національного рівня. Для розуміння творчості Лесі Українки велике значення має аналіз її творчої спадщини в рамках того чи іншого творчого методу.

У творчості Лесі Українки, за М. Євшаном, постають «інтелект, поетична інтуїція, глибока ніжність жіночої психіки, сильна творча воля, орлиний лет душі, яка уміє відмежувати себе від життєвої торговиці та без галасу творити собі високохудожні образи, творити в собі образ вищої людини, вільної людини» (Євшан, с. 163).

Леся Українка піддавала ретельному аналізу стан освіти та школи свого часу, розвинула ряд важливих положень про виховання всебічно розвинених, вольових людей, показала всю неспроможність офіційних канонів у вихованні й віддавала перевагу демократичній, глибоко народній функціональній системі навчання і виховання (Потапюк, Троханенко, с. 37-39]. Виховний ідеал у дитячих творах Лесі Українки вимогливо осмислений щодо українців. Він передбачає внесення поправок із тим, щоб культивуючи бажані риси, ослабити небажані (Янів, с. 206).

Твори Лесі Українки, які увійшли до скарбниці української дитячої літератури, є виховними у своїй основі. Авторка приділяла велику увагу вихованню дітей молодшого шкільного віку. Вона писала про них і для них, мріяла про всебічне виховання дітей з народу в умовах справедливого суспільного ладу.

Так, у поезії «Вишеньки» авторка показує, як сама природа вчить нерозсудливих дітей, яким іноді бракує витримки й терпіння. В основі поезії «На зеленому горбочку» – мотив чекання хатинки-дитинки на матір-сонце (Потапюк, Л., Троханенко, с. 37-39). Самодостатність як форма прояву індивідуалізму, утвердження себе через власні здобутки й завдяки їм над обставинами. Найвиразніше ця ідея прочитується у поезії «Тішся, дитино, поки ще маленька», де дитину спонукано до власного внутрішнього життя. Не дарма двічі лунає заклик: *«Крил не втинай сизокрилій голубці // Хай вона вільно літа!»* *А крила голубки — мрії та думки*». Можна вважати, що цей твір готує ґрунт для пробудження духовного аристократизму, інакше – усвідомлення гідності самої людини, що також складає типову ментальну рису українця (Вашуленко, с. 134). У вірші «Колискова» любов матері до дитини, турбота про її долю поєднані із закликом бути мужнім, стійким у майбутньому житті. Поетеса у творі розповідає про те, що життя суворе. Але вона говорить про це не для того, щоб викликати у дитини смуток, а для того, щоб виховати у неї мужність та стійкість. Вірші, написані поетесою для дітей, показують, що вона прагнула

викликати у малих читачів такі враження та почуття, які би вплинули на їх подальші діяння і думки. Життєрадісність, бажання до пізнання, благородні вчинки – такі моральні принципи прагнула прищеплювати своїм малим читачам письменниця (Попович, с. 135). По суті, письменниця намагається убезпечити українську дитину від «соціального фаталізму» в майбутньому, нібито від віри в автоматичність поступу, що зрештою й породжує бездіяльність (Янів, с. 22).

Висновки. Отже, творчість поетеси несе собою досить потужний потік виховних функцій. Її твори зображають цінність сили духу і волі, уміння протистояти тиску обставин і долати перешкоди, здатність оберігати віру і впевненість у свої цілях. А ще велику роль надає вона батькам. Без допомоги й підтримки батьків досягти цієї мети неможливо. Тільки опираючись на сім'ю, спільними зусиллями можна вирішити основне завдання – виховати людину з великої літери, людину екологічно грамотну, котра буде жити в природному довіллі, цінувати та примножувати національні багатства.

Список використаних джерел

1. Ващенко, Г. (1994). Виховний ідеал. Полтава: Полтавський вісник.
2. Євшан, М. (1998). Проблеми творчості, *Критика; Літературознавство; Естетика*, Київ: Основи, 160-163.
3. Попович, Н. (2017). Особливості вивчення творів Лесі Українки у початкових класах, *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. Серія «Педагогіка та психологія», 1(5), 135-138.
4. Потапюк, Л., Троханенко, М. (2016). Ідеї національного виховання у педагогічній спадщині Лесі Українки, *Педагогічний пошук*, №4, 37-39.
5. Янів, В. (1993). Нариси до історії української етнопсихології. Мюнхен: УВУ.

Софія Крохмальна, студентка групи КМТ-21
Науковий керівник – доц. Р.О. Крохмальний

ОСВІТНІ ПРОЄКТИ В УКРАЇНІ: ТЕАТРОЗНАВЧИЙ ДИСКУРС

Актуальність. Актуальним завданням для сучасних театрів є створення умов для навчання та сприяння розвитку майбутнього покоління у творчих галузях. У багатьох куточках України існують проєкти, школи, тренінги, театральні студії та постановки вистав, які спрямовані на зацікавлення та розвиток дітей в акторському та режисерському мистецтві.

Основний текст. Український культурний фонд створив проєкт «Казка-Фест», який передбачає проведення театралізованого книжкового фестивалю. Основна місія, яку ініціатори поставили перед собою – поєднати цивілізаційну складову та одночасну творчу активність дорослих і дітей. Ініціатори цього проєкту, що передбачав проведення в ландшафтному парку на Харківщині театралізованого книжкового фестивалю, претендуючи на створення нової «знакової події», мали на меті зламати зазначений стереотип. При аналізі театрознавчо-педагогічної складової ми приходимо до цікавого спостереження, яке полягає у тому, що організатори створюють не просто мистецьке середовище для розвитку різних навичок учнівської молоді, але й відкривають можливості до співтворення нового мистецького продукту. Завдяки цьому, на нашу думку, учні «дорослішають» у світі мистецтва і реального життя, отримують якісний досвід цікавого типу. Адже «проєкт справді має кілька важливих характеристик-переваг: він поєднує цивілізаційну складову, як от видавничу справу та природне існування, а також одночасну творчу активність дорослих і дітей. Важливо, що цей проєкт усебічно враховував інтереси дітей: відпочинок на природі, розваги, написання казок, виховні й комерційні інтереси дорослих (видання й продаж книжок)» (Веселовська, 2019).

Освітні проєкти театрального характеру актуальні й для залучення дітей з інвалідністю до культурно-мистецької справи. У програмі «Інклюзивне мистецтво» обґрунтовано мету і завдання проєкту мистецько-медичного характеру: «левову частку проєктів склали пропозиції сектору перформативного і сценічного мистецтва щодо створення вистав або театралізованих заходів. Це цілком логічно – такий підхід у арт-терапії на сьогодні визнано одним із найпродуктивніших у світі» (Веселовська, 2019).

Деякі із проєктів набули ознак традиційності і певної масовості. Як-от: освітні проєкти НСТДУ, зокрема «дводенний Тренінг зі сценічної пластики у Києві під керівництвом Олени Ряпулової, хореографіні, акторки, викладачки сценічної пластики та фехтування Дніпропетровського фахового мистецько-художнього коледжу культури.

Участь у Тренінгу брали 16 учасників. Серед них, як новачки, що лише нещодавно долучилися до лав Спільки, так і ті, хто вже не вперше опановує нові практики під час навчальних проєктів #НСТДУ. Увага та долучення молоді до діяльності НСТДУ тішить, адже з кожним заходом тих, хто включається у спілкування, стає дедалі більше! А все завдяки популярності, якої набули Сезонні школи для усіх учасників театального процесу, засновані 2017 року Головою НСТДУ Богданом Струтинським. За 4 роки проведено понад 15 шкіл та семінарів з різних напрямків театальної діяльності, а дипломи випускників

отримали понад 1000 осіб». (3) Факти і підсумки означених проєктів лише переконують у очевидній потребі застосування таких заходів.

Ще один приклад - Культурно-освітній проєкт Молодіжного драматичного театру «АМАТЕА» «Театральний клас» для дітей та підлітків, заняття в якому дозволяють розкрити свій творчий потенціал і сприяють розвитку креативності» (АмаТеа).

Свій потенціал демонструє VIDLIK project - освітній соціально-культурний проєкт – «спрямований на розвиток культури в маленьких містах та селах України шляхом залучення молоді в мистецьку та соціальну діяльність. Це 10-денна експедиція команди проєкту в певний населений пункт, під час якої місцеві підлітки та молодь створять власний продукт мистецтва та отримають необхідну теоретичну базу знань і навичок для майбутньої творчої діяльності. Оскільки проєкт має на меті охопити всю країну, його програма змінюється в залежності від потреб регіону.» «Вистава актуалізуватиме локальні проблеми, що сприяє поширенню дискусії та пошуків шляхів їх подолання» (VIDLIK project) Однозначно, функціональність і гнучкість організованих заходів для дітей з провінційних середовищ демонструє нам масштабність та доступність навчальної програми проєкту.

Висновки. Можна зробити висновок, що проєктна діяльність на межі освітніх потреб і мистецьких навичок створює прекрасні можливості для досягнення навіть найамбітішніших цілей, а ресурси театральної педагогіки в умовах дитячих культурно-ознайомчих центрів дають підстави для твердження щодо їх широких освітньо-мистецьких перспектив.

Список використаних джерел

1. Веселовська Ганна «Дитячі» проєкти #за підтримки укф у 2019 році // Режим доступу: <https://uaculture.org/texts/dytyachi-proekty-zapidtrymkyukf-u-2019-roczy/>
2. Молодіжний драматичний театр «АмаТеа» <https://amateateatre.com/>
3. Національна спілка театральних діячів України <https://nstdu.com.ua/project/trening-zi-stsenichnoyi-plastiki-nstdu-2021/>
4. VIDLIK project - освітній соціально-культурний проєкт <https://biggggidea.com/project/vidlik-project/>

Ольга Лавро, студентка групи ФППШ-11мз
Науковий керівник – доц. Ю. Я Деркач

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ СИСТЕМИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Актуальність дослідження. Сучасна система освіти є масовою, чітко диференційованою, багатоступеневою з розділенням функцій різних підрозділів, що спрямовані на передавання знань наступному поколінню, але кожна з систем має свою специфіку, яка залежить від низки обставин розвитку кожної країни. Тому важливим є вивчення освітніх систем різних країн світу та здійснення їхнього порівняльного аналізу. І саме Великобританія є одним із прикладів найпопулярнішої країни для навчання у світі.

Мета дослідження – проаналізувати та охарактеризувати сучасну освітню систему Великобританії, її особливості та переваги.

Основний текст. Особливе значення освіти у сучасному світі з одного боку, і зростання вимог до тих, кого готує вища школа з іншого, підвищує її відповідальність перед суспільством.

Національна рада професійних кваліфікації (NCVQ) запропонувала нову структуру професійних кваліфікацій Англії, Уельсу та Північної Ірландії. Вона базується на національних стандартах, що визначають навички, уміння, знання та компетентність працівників, які вимагає роботодавець відповідно до потреб сучасної економіки, політики і суспільних відносин.

Стан справ у системі освіти Великої Британії в останні роки свідчить про великі досягнення у цій сфері. Шандрук (2017) вважає, що при плануванні масштабної діяльності вищої школи з'являються нові проблеми, зокрема питання рівноваги кількості і якості освіти. Нові вимоги до якості освіти мають відповідати сучасним потребам світового ринку праці. Стійке зростання контингенту студентів, підвищення міжнародної мобільності, високий рівень витрат на вищу освіту і, відповідно, збільшення її вартості пояснюють могутній потенціал цієї освітньої ланки.

Особливості підготовки фахівців визначають гнучке реагування на зміни в структурі системи освіти і громадського життя. Водночас підготовка фахівців будь-якої сфери здійснюється в тісному співробітництві з усіма секторами професійної освіти, такими як університети, інститути і коледжі. Цей чинник значно підвищує престиж інститутів і коледжів вищої освіти, що традиційно вважалися установами «нижчого ступеня». Зазначені тенденції сприяють відносній уніфікації навчальних планів і програм на рівні змісту освіти.

Щодо підготовки вчителя у системі освіти Великої Британії, то останніми роками набули поширення дві альтернативні програми: програма підготовки бакалаврів (GTP Graduate Teaching Programme) і програма підготовки дипломованих спеціалістів (RTP Registered Teaching Programme). Перевагою цих курсів є те, що вони дають змогу людям різних галузей отримати професію

вчителя. Навчання за програмою RTP триває два роки, протягом яких студенти вивчають предмети методичного циклу та психологопедагогічні дисципліни. Після закінчення курсу вони отримують науковий ступінь бакалавра. Програма GTR передбачає психолого-педагогічну та методичну підготовку бакалаврів протягом року (Роксовик, 2016).

Висновки. Отже, можна підсумувати, що з одного боку, Великобританія відома і пишається своїми освітніми традиціями, перевагами сучасної системи освіти загалом, а з іншого, британські освітні системи докорінно відрізняються своєю організацією, змістом і перспективами від інших світових систем.

Безперечно, такі особливості вважаються найбільш позитивними і постійними, тому що духовне формування людини, людства загалом, не повинно мати різких змін, що перешкоджає прогресу освітньої політики. Та все ж, британська система освіти є досить революційною, відчуває і сприймає новітні наукові відкриття, і як показує аналіз програм і нововведень найвідоміших університетів Англії, переважно вони спрямовані на організацію професійної підготовки фахівців та удосконалення змісту навчання. А в основу реформування національної системи освіти покладені як загальні принципи теоретичного знання, так і практична концепція розвитку неперервної професійної освіти.

Список використаних джерел

1. Роксовик Н.В. (2016) Підготовка магістрів педагогіки в університетах Великої Британії засобами дистанційного навчання: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Рівненський державний гуманітарний університет. Рівне, 2016. –26 с.
2. Шандрук С.К. (2017) Професійна підготовка вчителів іноземних мов: реформування педагогічної освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2017,. 23. Ч. 2, 292–298.
2. Professional Standards for Qualified Teacher Status and Requirements for Initial Teacher Training. TDA, 2016, 24 p.

Марія Лазурко, студентка групи ФПШ-21
Науковий керівник – доц. Р.Є. Жаркова

ВИХОВНИЙ ВПЛИВ ПЕРСОНАЖІВ КАЗОК ШАРЛЯ ПЕРРО НА ОСОБИСТІСТЬ ДИТИНИ

Актуальність дослідження. Казки Шарля Перро набувають все більшої популярності. Чи не кожен зможе пригадати епізоди з казок французького письменника. Його твори сформували світову традицію казкарства, а його герої – впізнавані багатьма поколіннями завдяки певним цінностям та манерам поведінки. Чимало науковців-педагогів (Бібко Н., Дорошенко С., Бурова Р., Корнійчук І., Кубинський М., Тищенко С., Олійник Г., Сиротинко В., Чуйко Г. та ін.) розглядали особливості казкових сюжетів Ш. Перро, пропонували свої ідеї щодо використання казки на уроках, досліджували вплив творів на формування особистості дитини.

Мета дослідження – розглянути казки Шарля Перро, які адаптовані для дитячого читання та пояснити їхній вплив на свідомість та особистість дитини.

Основний текст. М. Заброцький наполягає на необхідності застосування у шкільному процесі навчаючої казки та інтерпретацій вже існуючих, апелює до казки як до носія зашифрованих знань, багатьох математичних, фізичних, філософських принципів, утілених у формі наочно-дієвого мислення (Заброцький, Брандес, Вознюк). Сучасні українські науковці О. Мазяр та О. Юрчак розглядали життєві сценарії в українських народних казках, підкреслюючи, що існують казки з позитивним життєвим сценарієм і негативним, які демонструють уразливість фіксованої егоцентричної дитячої позиції. Відомо, що казка відображає давні уявлення народу про життя та смерть, добро і зло, розрахована на усну передачу, тому один і той же сюжет має декілька варіантів. Казкові історії мають фантастичний характер, але вони не є простою фантазією казкаря. А. Афанасьєв писав: «Казка – не пуста вигадка, в ній, як і взагалі у всіх творіннях цілого народу, не могло бути і насправді нема ні навмисно складеної брехні, ні навмисного відхилення від дійсності світу» (Міронова, с. 11).

Казка – це думка автора, яка майстерно втілена в художнє слово. Шарль Перро у своїх творах вдало поєднував звичайний світ із магічними та надприродними елементами. Можемо зауважити, що кожна країна має свою версію тієї чи іншої казки Шарля, кожен народ додає щось своє, залежно від культури та натхнення. Найбільшого визнання принесла йому збірка «Казки матінки моєї Гуски, або ж історії та оповідки минулих часів з повчальними висновками». Казка «Червона Шапочка» була надрукована саме у ній. Головна героїня казки живе безтурботним життям і не чекає нізвідки лиха. Вона без жодних страхів довіряє вовкові, а тому розповідає про те, куди йде, навіщо і до кого. «От вовк і питає, куди вона йде. Бідолашна дівчинка не знала, як небезпечно зупинятися в лісі і слухати теревені вовка, а тому, не думаючи ні про що погане, відповіла» (Казки з чарівної скарбнички, с. 5). Тут чітко

простежується проблема батьків і дітей. Червона Шапочка не послухала поради мами, яка бажала їй лише найкращого. «Мати любила її до нестями, а бабуса ще більше» (Казки з чарівної скарбнички, с. 6). Завдяки сюжету даної казки дитина розуміє, що може статись у випадку, коли не слухати батьків. Хоч деколи навіть дорослим здається, що вони краще знають, як поводити себе в різних ситуаціях, хоч потім все закінчується плачевно і для них.

«Попелюшка» – одна з найбільш популярних казок, що живе вже більше чотирьох століть, не наражаючись забуттю ні у дітей, ні у дорослих. Всі знамениті кіностудії і театри світу так чи інакше використовували сюжет «Попелюшки». Головна героїня – працювита, слухняна та терпляча дівчина, яка потерпала від постійних страждань та утисків з боку мачухи та її дочок. «Та навіть в лахмітті і в попелі Попелюшка була куди гарніша за своїх сестер, хоч ті й ходили в пишних шатах» (Казки з чарівної скарбнички, с. 47). Здається, її терпеливості можна лише позаздрити. Вона вірила, що скоро настане цей момент, коли все зміниться і доля врешті посміхнеться їй. Лише той, хто невпинно працює над собою, не зраджує своїм мріям, а вірить в них – заслуговує на щастя.

«Хлопчик-мізинчик» – повчальна казка, яка містить у собі глибокий дидактичний характер. Люблячі та чуйні батьки вимушені рятувати дітей від голодної смерті. «Сім'я була дуже бідна, і з сімома дітьми батькам доводилось ой як скрутно!» (Казки з чарівної скарбнички, с. 15). Проте Хлопчик-мізинчик, якого ніхто не сприймав серйозно через низький ріст, не лише зумів врятувати свою сім'ю, але і зробити їх багатими. Не завжди зовнішній вигляд людини свідчить про її характер, цінності та можливості. Ця казка показує кожному, що не варто судити людину за зовнішністю, лише за вчинками, які виражають її «я».

Висновки. Казки Шарля Перро здатні навчити жити, адже містять у собі як позитивні моменти, за допомогою яких дитина розуміє, що потрібно слухати батьків, бути відповідальним і наполегливим, працювитим, так і негативні, які показують, коли і як чинити не варто. Важливим є те, що за допомогою цих казок дитина одразу розуміє, що може статись, якщо обрати непослух. Ці казки – скарб для кожного читача. У них яскраво зображені протиставлення: хоробрість і боягузтво, багатство і бідність, працювитість і лень, кмітливість і дурість. Поступово, без тиску з боку дорослих, діти вчаться відрізняти добро і зло, співпереживати позитивним героям, подумки проходити разом з ними через різні випробування. Той факт, що наприкінці казкових історій добро тріумфує над злом, є найважливішим чинником у вихованні дітей. Розуміючи

цю просту істину, дитина буде відчувати себе впевненішою і сміливішою, а життєві негаразди сприймати як щось природне, мінливе і минаюче.

Список використаних джерел

1. Заброцький, М., Брандес, В., Вознюк, О. (2001). Казка як важливий чинник розвитку людства, *Вісник Житомирського державного університету*, № 8, 96-100.
2. Казки з чарівної скарбнички (2011), 2-ге вид. К.: ТОВ «Перо».
3. Міронова, Н. (2007). Роль казки на особистість дитини, *Дошкільне виховання*, № 5, 12-13.

Оксана Легеза, студентка групи ФПД-11мз
Науковий керівник – доц. В.С. Корнят

ПРОСТІР ЗДО ЯК ОСНОВА ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ

Актуальність дослідження. Важливим завданням сучасних закладів дошкільної освіти є вдосконалення педагогічного процесу й посилення розвивального ефекту навчальної діяльності з дітьми завдяки організації культурно-освітнього простору, де б забезпечувалась творча діяльність кожної дитини, яка б могла бути активною й повністю реалізувалася.

Мета дослідження – розкрити можливості освітнього простору ЗДО у формуванні гармонійної особистості дитини.

Основний текст. Сьогодні у вітчизняній педагогіці та психології накопичено значний досвід виховання й навчання дошкільнят у створених розвивальних умовах, що відображено у наукових дослідженнях Л. Артемової, Л. Божович, А. Богуш, Л. Виготського, А. Запорожця, А. Леонтьєва, В. Сухомлинського, С. Русової, К. Ушинського та ін. Процес неперервної освіти розпочинається в дошкільному дитинстві. Дошкільник спроможний навчатися, працювати за певною програмою, вважає С. Кулачківська (1996). Дослідниця вважає, що «... програму він за віковими особливостями, за власними інтересами, за рівнем розвитку власного мислення спроможний засвоїти настільки, наскільки програма є його власною програмою.... Водночас програму необхідно пропонувати дитині в послідовності, відповідній як емоційним інтересам дитини, так й особливостям її мислення...» (Кулачківська, 1996, 64).

В. Давидов (1996) наголошує, що «дошкільний вік самоцінний, адже саме тоді дитина здійснює різноманітні види вільної діяльності: грається, малює, музичить, слухає казки й оповідання, конструює, допомагає дорослим у домашніх справах, у саду тощо. Ці види діяльності дитина здійснює за власним бажанням, процес виконання й результати діяльності викликають радість насамперед у дітей і дорослих, які їх оточують, при чому в такій діяльності не треба дотримуватися чітких правил і вимог. Водночас при різноманітності цих видів діяльності дитина здобуває досить багато знань, у неї виробляються вміння й навіть навички, а головне – розвиваються почуття, мислення, пам'ять, уява, увага, воля, моральні якості, потяг до спілкування з однолітками й дорослими. Так безпосередньо й вирішуються в дошкільному віці розвивально-навчальні завдання» Крім того, наголошує вчений, «вихователі зобов'язані не тільки залучати дітей до різних видів розвивальної спільної та індивідуальної діяльності, а й толерантно прищеплювати їм нові форми. Важливим критерієм успішної діяльності дошкільного закладу можна вважати формування в дітей нових психологічних якостей, ознак (властивостей) та особливостей. Провідним серед них є високий рівень розвитку творчої уяви» (Давидов, 1996, 97).

Визначальним аспектом наукових досліджень в галузі дошкільної освіти є посиленна увага до вибудови розвивального культурно-освітнього простору, чим і зумовлені нові підходи до організації педагогічного процесу з опорою на особистісно орієнтовану модель взаємодії дітей і дорослих. Нині від молодшої людини вимагається вміння самостійно навчатися; вільно орієнтуватись у різноманітних потоках інформації та правильно оперувати нею; здобувати нові знання відповідно до потреб суспільства й часу; розвивати власні здібності й таланти, бути гармонійно розвиненою.

Для сучасної системи освіти властиве співіснування освітніх парадигм традиційного, особистісно орієнтованого, розвивального навчання, кожна з яких має свої специфічні ознаки та властиві лише їй можливості саморозвитку та гармонійно виховання. Проте стрижневим положенням у них є особлива увага до кожної особистості, забезпечення її розвитку й саморозвитку, добір методів і засобів навчання та виховання, які б служили підвищенню рівня їх ефективності.

Із огляду на це, стверджує А. Чаговець (2019), ставиться завдання осмислення особливостей культурно-освітнього простору, налагодження взаємовідносин у педагогічному колективі, батьками, школою, іншими соціальними інститутами з позиції раціонального застосування тих ресурсів, якими забезпечений дошкільний заклад. При цьому посилюється значущість

організації як функції управління, спрямованої на врегулювання внутрішніх процесів і винайдення таких організаційних структур, за яких можливе було б створення умов для більш раціонального облаштування розвивального простору як чинника підвищення ефективності педагогічного простору (Чаговець, 2019, 176)

У розвивальному просторі сучасного ЗДО слід проектувати індивідуальні режими життєдіяльності дитини з урахуванням відомостей про її здоров'я, психофізіологічних та вікових особливостей, інтересів, нахилів, уподобань, життєвих планів. Механізм реалізації освітніх траєкторій полягає в розробці для кожного дошкільника: проекту власного розвитку гармонійного (з урахуванням індивідуальних рис, задатків); освітнього плану, за яким і передбачатиметься індивідуальний гармонійний розвиток кожного.

Висновки. Розвивальний освітній простір ЗДО має бути спрямований на створення умов, у яких забезпечується можливість соціалізації дитини відповідно до віку, індивідуальних потреб, цінностей життя в людському суспільстві.

Список використаних джерел

1. Давыдов В. В. (1996) Проблемы развивающего обучения. 278 с.
2. Кулачківська С. Є. Ладивір С. О. (1996) Я – дошкільник. Вікові та індивідуальні аспекти психічного розвитку, 63–75.
3. Чаговець А.І. (2019) Гармонійне виховання дітей 4 – 6 років у культурно-освітньому просторі дошкільного навчального закладу. Дис.... канд.. пед.. наук. URL: <https://snu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/04/disertasiya-Chagovets-.pdf>.

Анастасія Лещинин, студентка групи ФПШ-21
Науковий керівник – доц. Р.Є. Жаркова

ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА І ЇЇ РОЛЬ У НАВЧАННІ ТА ВИХОВАННІ ОСОБИСТОСТІ

Актуальність теми. Метою Нової української школи є «різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації» [3, с. 5]. Її з легкістю можна реалізувати засобами художньої літератури, адже

вона перш за все покликана формувати світогляд людини і виховує читачів у певному ідейному русі.

Мета дослідження – розглянути художню літературу як мистецтво слова у контексті навчання й виховання особистості.

Основний текст. Художня література займає чільне місце серед інших видів мистецтв, адже описує дійсність художніми образами. Вона являє собою сукупність писаних і друкованих творів певної епохи, народу та людства. Через художнє слово людина освоює світ, вивчає ближніх, шукає своє власне “Я”, вчиться взаємодіяти, спостерігати, аналізувати, переживає весь спектр емоцій разом із персонажами творів, набуває досвіду та вчиться виправляти власні помилки, а найголовніше – духовно зростає та формується як особистість.

Органічною частиною всієї художньої літератури є дитяча література, яку Н. Марченко визначає як «окреміше явище світового літературного процесу, яке має власну специфіку і впорядковується своїм принципом літературно-критичного аналізу та літературного дослідження» [4, с. 3]. Свій погляд на це питання має й О. Папуша, яка під дитячою літературою розуміє «сукупність літературних творів, написаних або прилаштованих для дітей із цілком певною метою: звернутися до дитячої уяви, емоцій та почуттів, впливати на дитячі пізнавальні здібності, розвивати смаки та вподобання, розвивати дитину» [1, с. 10]. Літературознавець стверджує, що вона постає «на перетині трьох уявлень» – про дитячий твір (як результат цілеспрямованої діяльності людини), дитяче читання (як взаємодію дитини з текстом твору) та дитячу книгу (як канонізовану форму, фізичний спосіб існування твору). Натомість Ю. Ковалів розрізняє дитячу літературу і літературу для дітей. На його думку, «дитяча література – це усна, писемна словесність, творена дітьми», а «література для дітей – художні, науково-популярні та публіцистичні твори, написані письменниками для дітей різного віку» [2, с. 285, 565]. Особливості дитячої літератури зумовлені освітньо-виховними завданнями та віковими особливостями аудиторії, на яку вона спрямована.

Велику відповідальність на літературу поклало саме суспільство, яке довірило їй найскладнішу роль – виховання дітей. Адже всім ще здавна відомо, про здатність книги впливати на людську свідомість. Тому, вимоги, які ставлять перед письменниками, є доволі високими, оскільки зовсім нелегка це справа, бути одночасно педагогом, психологом та митцем. Не менш важливою є й навчальна роль книги, адже вона допомагає маленьким читачам поповнити їхню життєву скарбничку знаннями, а також відкриває для них нові горизонти.

Висновки. Отже, художня література відіграє важливу роль у навчанні і вихованні особистості. Вона покликана сприяти формуванню цілісної, всебічно розвиненої, наділеної морально-етичними якостями людини.

Список використаних джерел

1. Качак, Т. (2016). Українська література для дітей та юнацтва: підручник, К.: Академія.
2. Ковалів, Ю. (2007). Літературознавча енциклопедія: Т.1. К.: Академія.
3. Концепція Нової української школи (2016), Електронний ресурс. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
4. Марченко, Н. (1996). Не задля теоретичних абстракцій: До питання розрізнення понять «дитяча книга», «дитяча література» та «література про дітей та дитинство», *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*, №11, 3-5.

Мар'яна Либа, студентка групи — ФПШ-11мз
Науковий керівник — доц. І. Я. Василенко

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ МАТЕМАТИКИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Актуальність дослідження. Компетентнісна освіта спрямована на виховання самостійності, розвиток особистості та пристосування її у майбутньому житті. Школа у контексті компетентнісного навчання допомагає учням соціалізуватись, а також надає основу для майбутньої самореалізації, самооцінки та самопізнання. Формування компетентності учня на сьогодні є одним із найактуальніших проблем освіти. Компетентнісно-орієнтовані завдання забезпечуватимуть учня не відокремленими предметними знаннями, а формуватимуть цілісне уявлення про світ, де дуже важливо вміти застосовувати ті чи інші знання, а також мотивуватимуть на отримання нових знань, що є теж дуже важливим. Зокрема, одним із важливих компонентів для реалізації компетентнісної освіти є уроки математики.

Мета дослідження - охарактеризувати складові частини компетентнісної освіти в умовах навчання математики у початковій школі.

Основний текст. Нова українська школа — це ключова реформа Міністерства освіти і науки України. Головна мета — створити школу, в якій

буде приємно навчатись і яка даватиме учням вміння застосовувати їх у житті. Відповідно до реформи головною зміною є підходи до навчання та змісту освіти. Замість запам'ятовування фактів та визначень понять, учні набуватимуть компетентностей. Це – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність (Штиба).

Провідною метою галузі «Математика» визначено «формування предметної математичної і ключових компетентностей, необхідних для самореалізації учнів у швидкозмінному світі» (Онопрієнко).

Поняття «математична компетентність» на сучасному етапі розвитку вітчизняної педагогіки визначається як предметна. У Державному стандарті початкової загальної освіти зазначається, що предметну математичну компетентність слід розуміти як здатність учня створювати математичні залежності в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини (Державний стандарт..., 2018).

У системі компетенцій — ключові, загальнопредметні, предметні — математичні компетенції розглядають як предметні. Для визначення їх переліку, за А. Хуторським, виділяють такі компоненти змісту освіти:

- об'єкти реальної дійсності (множини та геометричні об'єкти);
- загальнокультурні знання про дійсність, яка вивчається (терміни, уявлення, поняття, залежності);
- загальнонавчальні уміння і навички, способи діяльності (Хуторський).

Кожен із компонентів структури компетенції відображений у її змісті та назві. Наприклад, у новій редакції Державного стандарту за галуззю «Математика» автори подавали предметні компетенції таким чином: «визначати периметр багатокутника і площу фігури, застосовувати формули для обчислення периметра й площі прямокутника»; «моделювати відношення різницевого і кратного порівняння чисел»; «називати, читати, записувати, порівнювати числа у межах мільйона на основі десяткової системи числення» тощо. Таким чином враховувався комплексний характер компетенцій (Онопрієнко).

У формуванні ключових компетентностей допомагають інтерактивні технології, метод проектів, нестандартні уроки з презентацією проведених досліджень з теми. На уроках математики учні розв'язуватимуть задачі, які спонукають думати, зіставляти різні методи; сприяють розвитку мислення

(творчого, критичного) і застосуванню різних способів вираження думки; інтуїції – здатності передбачати результат і знаходити шлях до розв’язання знаходити їм практичне застосування.

Висновки. Отже, компетентнісний підхід у навчанні математики в основній школі реалізується в формуванні в учнів математичної компетентності на рівні, достатньому для забезпечення життєдіяльності в сучасному світі. Відповідно до цього, математична компетентність – це інтегративне утворення особистості, що поєднує в собі математичні та загальнонавчальні знання, уміння, навички, досвід математичної та загальнонавчальної діяльності. Це також особистісні якості, які обумовлюють прагнення, готовність і здатність розв’язувати проблеми і завдання, що виникають в реальних життєвих ситуаціях і потребують використання математичних методів розв’язання, усвідомлюючи при цьому значущість предмету і результату діяльності.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової загальної освіти. 2018. URL: <http://dano.dp.ua/attachments/article>
2. Онопрієнко О., Листопад Н., Скворцова С. Компетентнісний підхід до навчання математики. К. : Редакції газет з дошкільної та початкової освіти, 2014, 128, (Бібліотека «Шкільного світу»)
3. Хуторской А. В. Технология проектирования ключевых и предметных компетенций // Интернет-журнал «Эйдос». 2005. URL: <http://www.eidos.ru/journal/2005/1212.htm>
4. Штиба О. М. Компетентнісний підхід у навчанні математики. Навчально-методичний посібник. 2018. URL: https://roippo.org.ua/upload/iblock/450/shtiba_o_m_.pdf

Оксана Лисик, студентка групи ФПШ-11мз
Науковий керівник – кандидат пед. наук **Н. П. Ростикус**

МОВЛЕННЄВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ Й УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ НАСТУПНОСТІ

Актуальність дослідження. Усне мовлення дітей дошкільного віку і учнів початкової школи відіграє важливу роль у розвитку навчальної діяльності дитини і виступає основним інструментом, завдяки якому відбувається їхня

соціалізація. Саме період дошкільного дитинства та початковий етап навчання у школі є сенситивним періодом у становленні і розвитку мовлення дитини, у формуванні вмінь правильно і чітко висловлювати свою думку, використовувати різноманітність засобів рідної мови. Опрацьовані наукові дослідження А. Богуш, Л. Калмикової, О. Савченко показують, що недостатній рівень мовленнєвої готовності дитини до школи є одним із головних чинників шкільної дезадаптації учнів, низької навчальної успішності. Саме тому зараз є актуальною проблема дослідження реалізації принципу наступності між дошкільною і початковою ланками освіти, зокрема в розвитку усного мовлення.

На сучасному етапі розвитку методики навчання української мови як науки про актуальність проблеми мовленнєвої підготовки дитини до школи свідчать праці провідних науковців: Л. Артемової, Н. Бібік, А. Богуш, З. Борисової, М. Вашуленка, Н. Гавриш, О. Кононко, Т. Піроженко та ін.

Підготовку педагогів до реалізації принципу наступності розглянуто у працях В. Бондар, О. Савченко, А. Симонович, В. Сухомлинського, В. Семиченко, О. Усової, К. Ушинського, С. Шацького та ін.

Мета дослідження – представити аналіз мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку й учнів початкових класів в аспекті нормативних документів задля реалізації принципу наступності.

Основний текст. Реформування початкової і дошкільної освіти в Україні, упровадження Закону України “Про освіту” (2017), Закону України “Про дошкільну освіту” (2019), Державного стандарту початкової загальної освіти (2018), Базового компонента дошкільної освіти в Україні (2020), Концепції мовної освіти (2011) та Концепції «Нової української школи» (2016), розроблення нових програм, видання підручників актуалізує проблеми наступності в розвитку усного мовлення дошкільників і учнів початкової школи, мовленнєвої готовності дітей до шкільного навчання. Одним з важливих завдань у змісті нового Державного стандарту початкової загальної середньої освіти в Україні є реалізація наступності між дошкільною і початковою освітою. Кінцеву мету мовленнєвого розвитку випускника закладу дошкільної освіти визначено Базовим компонентом дошкільної освіти – сформованість у нього мовленнєво-комунікативної компетентності, яка продовжує свій розвиток у початковій школі. Спільними для всіх ключових компетентностей є такі наскрізні навички, як уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, приймати рішення, співпрацювати з іншими. З огляду на це мовленнєву підготовку дітей до школи доцільно розглядати в межах

компетентнісного підходу як нового концептуального орієнтиру, спрямованого на формування основних компетентностей особистості (Вашуленко, 2018, с. 1-7).

Мовленнєва компетентність учнів початкових класів – поняття комплексне, яке охоплює систему комунікативно-мовленнєвих умінь, які слугуватимуть учням у процесі мовленнєвої діяльності для розв'язання різноманітних комунікативних завдань. Вагоме місце у формуванні мовленнєвої компетентності учнів початкових класів належить розвитку навичок усного мовлення: діалогічного і монологічного. Важливим у роботі педагога з розвитку усного мовлення дітей є оптимальне поєднання традиційних та інноваційних педагогічних технологій, систематичного і цілеспрямованого застосування дидактичних методів, прийомів, форм і засобів, які підвищують його результативність. Основними такими формами є:

- монологічні: висловлення підготовлені і не підготовлені; переказ; розповідь; коментування; повідомлення; відгук; формулювання запитання; відповідь на запитання; аргументація; доведення і спростування; висловлення й обґрунтування власної думки тощо;

- діалогічні: бесіда вчителя з учнем, учнів у парі або у групах; дискусія; відповіді на запитання; рольова гра; театралізація; бліц-турнір; відкритий мікрофон; захист проєкту тощо (Вашуленко, 2019, с. 137-138).

Відповідно до вимог чинних програм початкової і дошкільної ланок освіти в розвитку мовлення забезпечується реалізація принципу наступності для досягнення основної мети навчання рідної мови – формування національно свідомої, духовно багатой мовної особистості, яка вільно користується мовними засобами (Ростикус, 2016, с. 201).

Педагогічні умови реалізації принципу наступності навчання дітей дошкільного віку та учнів початкової школи полягають у взаємозв'язку та послідовності програм розвитку дітей дошкільного віку й освітніх програм початкової школи; обізнаності вихователів у чинних програмах початкової школи та вчителів початкових класів у програмах розвитку дітей дошкільного віку. Упровадження зазначених принципів у практику закладів дошкільної і початкової освіти передбачає забезпечення єдності, взаємозв'язку та наскрізної узгодженості змісту, мети, форм і методів організації освітнього процесу з дітьми старшого дошкільного віку та учнями початкового етапу шкільного навчання (Калмикова, 2017, с. 91).

Висновки. Отже, забезпечення педагогічних умов реалізації принципу наступності у розвитку усного мовлення дітей дошкільного віку та учнів початкової школи полягає у взаємозв'язку та послідовності програм розвитку

дітей дошкільного віку й освітніх програм початкової школи; взаємній обізнаності педагогів у чинних програмах, наскрізній узгодженості змісту, мети, форм і методів організації освітнього процесу з дітьми старшого дошкільного віку і учнями першого класу.

Список використаних джерел

1. Вашуленко О. В. Формування комунікативно-мовленнєвих умінь молодших школярів на уроках літературного читання. : зб. наук. праць. Київ : Фенікс, 2019, 137-139.
2. Інструктивно-методичні рекомендації щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти / Додаток до листа МОН України від 19. 04. 2018 № 1/9 - 249. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/nastupnist/list.pdf>
3. Калмикова Л. О. Перспективність і наступність в навчанні мови й розвитку мовлення дітей дошкільного і молодшого шкільного віку: психолінгвістичний і лінгвометодичний виміри: нав.-метод. посіб. – К. : Видавничий дім «Слово», 2017, 448.
4. Ростикус Н. П. Мовленнєво-комунікативна готовність дітей до навчання української (рідної) мови в початковій школі. *Гірська школа українських Карпат*. 2016, 15, 198-202.

Юлія Макарій, студентка групи ФПД-31
Науковий керівник – асист. І. М. Буцак,

КЛАСИФІКАЦІЯ ОНЛАЙН-ПРОГРАМ ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗА НАВЧАЛЬНОЮ МЕТОЮ

Актуальність дослідження. З кожним днем навчальний та виховний процес у закладах дошкільної освіти наповнюється новими, цікавими та інноваційними ідеями. Сучасні педагоги шукають вдалі підходи до дітей теперішнього покоління з метою забезпечення високої результативності у навчанні, мотивації до подальшої, успішної роботи у молодшій школі. Засобами, які привертають найбільше уваги теперішніх дітей є комп'ютери, ноутбуки, телефони, планшети, але те, що діти використовують їх лише з метою перегляду мультфільмів, ігор - залишається проблемою. Тому, поєднавши ці два процеси, а саме отримання знань та ігрову складову, з метою

забезпечення якісного та одночасно цікавого навчання дошкільників створюються онлайн-програми, або так звані онлайн-середовища.

Мета дослідження – створити класифікацію онлайн-програм для дітей дошкільного віку за навчальною метою.

Основний текст. У Базовому компоненті дошкільної освіти, у варіативній частині знаходиться спеціально визначений освітній напрям – «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі. Комп’ютерна грамота», який детально описує «цифрову компетентність» - тобто здатність використовувати інформаційно – комунікаційні та цифрові технології для задоволення власних потреб на основі набутих елементарних знань та вмінь (Піроженко та ін. с. 26)

Численні дослідження стверджують, що сучасні діти 21 століття дуже відрізняються від своїх попередників, адже ростуть в новому, інформаційному середовищі, яке стає для них доступним та природнім. Оскільки дошкільників важко захопити яскравими друкованими картинками та іграшками, з цією метою створюються різноманітні онлайн-програми, які не тільки сприяють всебічному розвитку дітей, але й викликають інтерес, позитивні емоції. Їх використання у закладах дошкільної освіти є необхідним, адже вони роблять навчальний процес інноваційним, можуть розв’язувати одразу декілька освітніх завдань, використовуватися як «сюрпризний момент» на заняттях.

Кожна онлайн-програма має різне спрямування, різні завдання, рівні складності, вікові обмеження. Ми створили класифікацію онлайн-програм за навчальною метою, які варто використовувати з дошкільниками.

1. Навчання логічного мислення.

Code Org – навчальна програма, що призначена для організації занять з логіки, розвитку мислення, починаючи з віку 4 років. Середовище облаштовано так, що користувачі (діти чи дорослі) самостійно та під доглядом досвідчених користувачів планують та ведуть власне навчання або створюють нові медіа продукти у вигляді відео-, аудіо- матеріалів або простих сюжетних комп’ютерних ігор чи програм із послідовністю алгоритмів (Code Org).

DAISY - додаток для наймолодших. Він навчає основам логіки програмування таким чином, що це зрозуміло навіть дітям в дитсадку. Діти використовують основні блоки для того, щоб анімувати динозавра Дейзі.

2. Навчання основ програмування.

SCRATCH Jr – навчальна безкоштовна програма, яка дає дітям, віком від 5 до 8 років, початкові знання про кодування та програмування. Ця програма має можливість обміну даними та продуктами з іншими пристроями та носіями. Хоча педагогів може турбувати чи справляться діти із викликами цього

програмного забезпечення – це доступна та зрозуміла програма. (Масачусетський університет)

KODABLE – гра, яка допомагає дитині, з одного боку, засвоїти базові навички програмування, з іншого – закласти основи критичного мислення, навчити послідовності дій. Призначена для дітей віком від 5 до 8 років.

LIGHTBOT – гра, що вчить базовим навичкам організації процесів і алгоритмізації. Геймплей вкрай лаконічний: юного геймера ніщо не відволікає від роздумів над кодом. Це один з найпростіших способів почати вивчати програмування (Фонд BrainBasket).

3. Всебічний розвиток.

“Study-smile” – це сайт для дітей від 2 до 10 років, на якому діти отримують перші знання в захоплюючій і зрозумілій формі, а батьки – цінні рекомендації з навчання дітей, а також готові програми занять для різних вікових груп.

Висновки. Прогресивний розвиток усіх видів діяльності у суспільстві, потребує рішучості у модернізації освіти. Система дошкільної освіти піддалася впливу вагомих змін у перебудові предметного та розвивального середовища у закладах дошкільної освіти, та незважаючи на це, вона все ще потребує нових природних та доступних рішень у методах навчання дітей. Оскільки початкові поняття формуються саме у дитинстві, тому неможливо оминати увагою цей період життя людини. Програмне забезпечення потрібне, щоб забезпечити поступове отримання знань з певної освітньої лінії. Якщо ж говорити про їх використання у закладі дошкільної освіти, то вони є, безперечно, важливими, адже дають дітям початкові, теоретичні знання, а в результаті – якісні практичні вміння.

Список використаних джерел

1. Піроженко Т. О., Байєр О. М., Безсонова О. К., Брежнєва О. Г., Гавриш Н. В., Загородня Н. П., Косенчук О. Г., Корнєєва О. Л., Лисенко Г. М., Левінець Н. В., Машовець М. А., Мордоус І. О., Нерянова С. І., Піроженко Т. О., Половіна О. А., Рейпольська О. Д., Шевчук А. С. (2021) Базовий компонент дошкільної освіти. / Київ : Видавництво МОН, 38.
2. Масачусетський інститут технології (2019) Сайт SCRATCH. URL :<https://scratch.mit.edu> (режим доступу 13.03.2021)
3. Фонд BrainBasket (2014), Сайт фонду Програми для дітей URL: <https://brainbasket.org/programi-dlya-ditey/> (режим доступу 13.03.2021)
4. Code Org (2021) Сайт Code Org URL: <https://studio.code.org/s/coursea> 2017 (режим доступу 13.03.2021)

Галина Мала, студентка групи ФПД-11мз
Науковий керівник – проф. О.В. Квас

ФОРМУВАННЯ АДЕКВАТНОЇ САМООЦІНКИ ДИТИНИ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ІГРОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Самооцінка – що це і навіщо нам? В цьому слові закладено його цінне значення – оцінка самого себе. Це явище формується з самого раннього дитинства, і залежить від стилю виховання дитини батьками та вихователями.

Невже оцінка самого себе певним чином впливає на якість життя людини? В дитинстві від самооцінки дитини залежить рівень успішності в садочку, вміння налагодити позитивні відносини з однолітками, можливість ставити цілі і успішно досягати їх. Самооцінка регулює поведінку і формує характер дитини. В дорослому житті неадекватна самооцінка може зашкодити взаємовідносинам у сім'ї та кар'єрному рості.

Мета дослідження – дослідити вплив ігрової діяльності на формування адекватної самооцінки дитини дошкільного віку.

Гра як вид діяльності посідає одне з важливих місць в розвитку дітей дошкільного віку, адже є провідною діяльністю. Зауважимо, що гра дитини - це відповідна дошкільному дитинству форма організації життєдіяльності, ефективний метод і засіб реалізації поставлених завдань з усіх напрямів розвитку особистості дитини. Гра - це не розвага, це необхідність, в якій дитина проявляє всі свої потреби: у психологічному, розумовому розвитку, фізичному, інтелектуальному, мовленнєвому, моральному, трудовому естетичному.

Чим менші дошкільники, тим менш значущі для них оцінки ровесників. У 3 – 4 роки вимоги до самооцінки дітей стають більш суб'єктивними, частіше піддаються впливам емоційного ставлення з боку інших. Діти цього віку ще не можуть узагальнювати дії однолітків у різних ситуаціях, не диференціюють близькі за змістом якості (Т.О. Репіна). Високого рівня досягає вміння порівнювати себе з ровесниками у дітей 5 – 7 років. Це пов'язано з тим, що у старших дошкільників збагачується досвід індивідуальної діяльності, а це в свою чергу допомагає оцінювати взаємодії однолітків (Вікова та педагогічна психологія).

Основну функцію у формуванні самооцінки дошкільника відіграє ігрова діяльність. Завдяки цьому створюються умови, для становлення адекватної самооцінки. У ході спільної ігрової діяльності та навчання, самооцінка дитини набуває більш виражену критичність і обґрунтованість, що досягається

зверненням дитини до аналізу своєї діяльності, його відношення до середовища, процесу та результатів. Зміни в самооцінці пов'язані з усвідомленням тих якостей своєї особистості, які забезпечують продуктивність навчально-виховної роботи та її комунікативний характер. Вирішальним моментом адекватної самооцінки виступає зростання в вимогливості до себе та доброзичливого ставлення до однолітків та оточуючого світу.

Гра має важливе значення для психічного розвитку дитини і є основною діяльністю в дошкільному віці. Це змушує деяких дослідників переглянути статус гри в житті дитини. Гра є тією універсальною формою діяльності, всередині якої відбуваються основні перспективні зміни в психіці та особистості дитини, гра визначає його відношення з оточуючими людьми, готує до переходу у наступний віковий період, до нових видів діяльності (Полякова).

Гра є сюжетним і рольовим втіленням перспективи Я-образу, а через нього – самооцінки дитини. Водночас у грі виявляється її готовність до саморегуляції. Для цього необхідно, щоб дитина розвивала рефлексивність, реалістичне бачення себе та інших, опановувала моральні критерії оцінювання і самоконтроль. Кожен вид гри є унікальний і виконує свою функцію у розвитку, вихованні та навчанні дитини дошкільного віку.

Сучасна педагогіка найчастіше послуговується такою класифікацією ігор:

- творчі ігри;
- сюжетно-рольові;
- режисерські;
- суспільно-виробничі;
- ігри на воєнну тематику;
- культурно-суспільні;
- театралізовані (гри-драматизації);
- будівельно-конструктивні;
- ігри з правилами – дидактичні та рухливі.

Як свідчать експериментальні дані П. Дячука, без спеціального керівництва вчителя гра не може сформувати в дитини самооцінку, яка б оптимально регулювала її стосунки з однолітками. Це підтвердили спостереження за зміною бажання виконувати роль під впливом оцінки ігрової групи. Високому рівню домагання відповідав вибір ролей помічників виконавців головних ролей, низькому – вибір рядових ролей. В уявлюваних ігрових ситуаціях учні обирали для себе, як правило, головні ролі. У реальних – різні. Під впливом очікуваної оцінки представники одних груп не змінювали своїх домагань виконувати головні ігрові ролі; інші – свої ігрові домагання

визначали під впливом очікуваної оцінки групи однолітків. Тобто їх самооцінка залежала від оцінок однолітків, що означає зближення самооцінки з груповою оцінкою. Отже, гра на заняттях природознавства не лише формує вдитини самооцінку, а й розвиває її регулятивну функцію. У закладі дошкільної освіти самооцінка починає активно впливати на стосунки між дітьми, вибір ними групових ролей (Дячук).

Формування мотивації в дитини дошкільного віку нерозривно пов'язане з ігровою діяльністю. Під час гри відбувається підпорядкування мотивів (підкорення ситуативних мотивів значущим), а також формування мотивів, пов'язаних із виконанням дитиною взятих на себе обов'язків.

Деякі дослідники вважають, що гра є як засобом формування певних мотивів у дитини, так і мотивом безпосередньо, оскільки вона за своєю природою не спрямована на досягнення певної об'єктивної мети. Мотив ігрової дії полягає не в її результаті, а в самому процесі. Наприклад, у дитини, що збирає конструктор, мотив гри полягає не в тому, щоб зробити споруду, а у змісті самої дії. Це стосується не лише гри дитини, а й будь-якої гри взагалі. Не виграти, а гратися – така загальна формула мотивації гри. Практичне втілення конструктивно-будівельних ігор заключалося у формуванні вміння планувати процес створення конструкцій (виокремлювати частини будівлі, співвідносити за розміром, добирати матеріали, дотримуватись послідовності будівництва). Обговорювати його з іншими учасниками гри, спонукати дітей до прояву творчості, ініціативності, винахідливості в процесі будівництва з різних видів конструкторів (з природних матеріалів тощо), а також до якісного виконання задуму з метою формування вміння аналізувати та адекватно оцінювати свою та чужу роботу. Заохочувати до використання споруд в інших видах ігор.

У колективній рольовій грі відбувається засвоєння дитиною соціальних норм, формування у неї моральних суджень, розвиток комунікації і співробітництва, що сукупно сприяють формуванню соціальних мотивів – мотивів, спрямованих на позитивну, конструктивну, соціально корисну поведінку.

На цій проблемі зосереджувалися Л. Виготський і вчені, які репрезентують його школу (О. Запорожець, Д. Ельконін, О. Усова та ін.). Вони переконували, що виховний потенціал гри може бути реалізованим тільки за умови спрямування її дорослими. Цю точку зору розвинуто в працях французького психолога А. Валлона, її підтримували також представники педагогічної науки інших країн: Р. Пфютце, І. Хоппе, Л. Шройтер (Німеччина), Д. Ковач, О. Ваг, П. Баконі (Угорщина), Л. Белінова (Чехія), Е. Петрова, С. Аврамова (Болгарія) та ін. Останнім часом дослідники виявляють зацікавленість не так феноменом гри,

як сутністю, структурою, динамікою стосунків, що в ній складаються. Цей напрям наближений до сучасних концепцій виховання, що розглядають гру як джерело формування характеру особистості.

Творча гра на заняттях – це самостійна діяльність дитини, що здійснюється з особистої ініціативи. Така гра є проявом самостійності та творчості малюка. Головна ознака творчої гри є уявна ситуація, яку дитина створює замість реальної і діє в ній, виконуючи роль відповідно до значень, наданих предметам і подіям, що її оточують і зацікавлюють.

Педагогічна цінність творчої гри полягає у тому, що в її процесі крім взаємин, обумовлених змістом, ролями, правилами, виникають реальні стосунки, які є основою організації дитячого товариства. Саме реальні стосунки дітей під час розгортання ігрової діяльності дають можливість розглядати гру як форму організації життєдіяльності дітей і забезпечують набуття учнями особистого досвіду комунікації.

Як же правильно формувати адекватну самооцінку?

У словнику вихователя повинні бути основні фрази: похвала, схвалення, підтримка та заохочення. Похвала, викликає позитивні емоції, піднімає сили, сприяє появі енергії, викликає у людини комунікативні потреби та бажання співпрацювати. Не можна хвалити за те, що дитина не досягла своєю працею, через жалість, і з бажання сподобатись дитині.

Заохочення і похвала використовують, коли дитина прагне до саморозвитку та самовираження. Будь-які заслуги – оцінки, малюнок, перемоги на змаганнях теж заслуговують на похвалу. Добре стимулюють дитину вирази: «В тебе все вийде», «Я вірю в тебе», «Ти зможеш»

Для розвитку адекватної самооцінки у дитини використовують:

- залучайте дитину до повсякденних домашніх справ, в міру їй доступних;
- розумно використовуйте похвалу, заохочення, схвалення та підтримку;
- покарання повинні бути адекватні, без зайвої жорстокості;
- ініціатива дитини варта заохочення і похвали;
- ваша адекватне ставлення до похвали і до невдач – прекрасний приклад дитині;
- порівняння з іншими дітьми тільки провокує невпевненість і заздрість у дітей;
- сваріть за конкретні вчинки, а не в цілому;
- негативні оцінки діяльності дитини подавляють інтерес і творчість дитини;
- безумовне прийняття дитини – найкраще у відносинах між батьками та дітьми.

Висновок. Отже, у кожному віковому періоді рівень самооцінки переважно впливає та діяльність, яка в цьому віці є провідною. У дошкільному віці провідною є ігрова діяльність; саме від її ходу і залежить формування рівня самооцінки дитини. Від рівня самооцінки залежить особистісні особливості дитини, характер її спілкування, відносини з оточуючими, успішність діяльності, подальший розвиток її особистості. Адекватна самооцінка надає дитині моральне задоволення. Формування позитивної адекватної самооцінки-основа життєвого успіху дитини.

Список використаних джерел

1. Вікова та педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / автори: О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. 3-є вид., випр. і допов. К. : Каравела, 2012, 400.
2. Дячук П. В. Формування самооцінки дитини у навчальній діяльності : монографія ; [рец. О. А. Біда, Г. О. Васківська, І. І. Доброскок, О. М. Коберник]. Умань : Жовтий О.О., 2016, 162.
3. Полякова, Т. В. Пізнай себе : система ігор спрямована на формування адекватної самооцінки у дітей. *Розкажіть онуку*. 2010, 10, 63–66.

Андріана Машталір, Ірина Курляк, студентки групи ФПШ-11мз
Науковий керівник – доц. Н.П. Сірант

ЗАСТОСУВАННЯ LEGO - ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЗДІБНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ З ВИКОРИСТАННЯМ ІКТ

Актуальність дослідження. Піднесення новітньої педагогічної науки обкреслює оновлення достеменних педагогічних підходів та утворення нових педагогічних технологій. Найактуальнішою несхожістю новітніх навчальних стандартів освіти виступає орієнтація на навчальні наслідки. Практика представлена як зовнішня умова піднесення пізнавальних процесів у здобувачів. Відповідний такт навчання вільно відтворити застосовуючи навчальний осередок Lego.

На сьогодні Lego – одна з найпоширеніших та найвідоміших педагогічних систем, котра широко використовує моделі дійсного світу та предметно-ігрового осередку навчання і розвитку здобувача. Перспективність використання Lego зумовлена її високими освітніми можливостями:

багатофункціональністю, технічними та етичними характеристиками, використанням у різних ігрових й навчальних зонах.

За підтримкою Lego – технологій повстають навчальні перспективи різного рівня, таким чином дотримується визначальний девіз Lego – педагогіки – навчання «крок за кроком» у особистому ритмі, від простого до складного.

Мета дослідження – охарактеризувати технології використання LEGO для розвитку здібностей здобувачів початкової освіти із застосуванням ІКТ.

Основний текст Для здобувачів у віці до 7 років існують набори «Lego», що удосконалюють динаміку, слух і зір учнів: вони яскраві, захоплюючі і виказують потішні звуки. Близнюк В. (2016) зазначає, що конструктори «Lego» для учнів 8 до 10 років мають перспективи збудувати абияку модель, народжену незрілою подобою. З них можна будувати особняки, тварин, різноманітний транспортний засіб, в тому числі такі, якими можна керувати на відстані.

«Lego Technic» для учнів віком від 9 до 16 років подає набори транспортних зразків: швидкісні автомобілі, квадроцикли, авто-роботи, гвинтокрили, яхти і т.д. Створенні конструктори для наймолодших і конструктори більш складні. Утруднений макет розрахований на більш трудомісткі технічні рішення, зокрема, обладнання дужим електронним двигуном, звуковими наслідками і «роботом-пілотом», котрий програмує маса робочих операцій.

Lego допомагає збільшенню розумових можливостей, і відповідну інноваційну технологію розглядаємо як головний педагогічний ресурс. Зараз в Україні запроваджено систематичність навчання Lego, котра дозволяє ознайомити здобувачів з поряд навчальних дисциплін. Повсякденною умовою для роботи з такою дисципліною виступає наявність ІКТ та програми *liveworksheets*, навчально-методичний комплект, який включає посібник для педагога та здобувача й набір-конструктор робота LEGO, збагачений набір-конструктор робота LEGO, компакт-диск з програмним забезпеченням. За допомогою програми *liveworksheets* здобувачі і обчислюють вираз із застосуванням Lego. (рис.1)

Рис.1. Робота з Lego у програмі *liveworksheets*

Вивчаючи основи програми *liveworksheets*, педагог вбачає спроможність навчати здобувачів через дію, тобто здобувач обчислює вираз і за допомогою даної програми будує вежу, способом пересування і водночас набуває знання.

Будь-яке завдання реалізує відповідну модель, котра ґрунтується на чотирьох освітніх складових: взаємозв'язку, конструюванні, рефлексії й розвитку.

Висновки. Велетенське впровадження Lego – технологій у навчально-виховний процес допомагатиме формуванню творчих здібностей здобувачів, змушуватиме їх до окремих досліджень, збагачуючи сферу їх допитливості. Це плідний напрям до створення прийдешньої технічної еліти громади, розвитку хисту здобувачів до незалежного здобування знань, застосування їх як інструментарію для чергового пізнання й трансформація реальності, в тому числі і самого себе.

Список використаних джерел

1. Близнюк В. Використання Lego-технологій у корекційно-педагогічній роботі з дітьми з порушення зору. 2016. URL : <https://www.slideshare.net/ippokubg/ss-32161764>
2. Лего-технологія – чарівні цеглинки успіху. URL: http://osnova.com.ua/news/1319-LEGO-%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F_%E2%80%95%D1%87%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%B2%D0%BD%D1%96_%D1%86%D0%B5%D0%B3%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D0%B8_%D1%83%D1%81%D0%BF%D1%96%D1%85%D1%83
3. Рома О.Ю. Гра по-новому, навчання по-іншому : методичний посібник. Київ : the LEGO Foundation, 2018. 44.

Ірина Мельник, студентка групи ФПД –11мз
Науковий керівник – доц. С.П. Кость

ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ ІЗ СИНДРОМОМ ДАУНА В ІНКЛЮЗИВНІ ГРУПИ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Актуальність дослідження. В наш час тема соціальної адаптації дитини до умов закладу дошкільної освіти є дуже актуальною. Щороку батьки дітей із синдромом Дауна приводять їх до дошкільної установи і відчують тривогу та хвилювання, пов'язані з тим, чи зможе дитина максимально швидко адаптуватися до середовища закладу дошкільної освіти .

Мета дослідження – охарактеризувати чинники, які ефективно впливають на адаптацію дітей із синдромом Дауна в інклюзивні групи закладів дошкільної освіти.

Основний текст На думку О. Кононко (1998), соціальна адаптація є першою з трьох фаз соціального становлення особистості дошкільника (адаптація, індивідуалізація, інтеграція) і передбачає засвоєння норм тієї соціальної спільноти, до якої він належить. Особливостями соціальної адаптації старшого дошкільника автор вважає: усвідомлення ним себе суб'єктом діяльності; бажання бути включеним у нове оточення; орієнтація на суспільні функції людей, норми, сенс їхньої поведінки та діяльності; суб'єктивне ставлення до соціальних цінностей, розуміння своєї належності до дитячого колективу; прагнення до розширення соціальних контактів; прихильне ставлення до одних груп дітей та відмова від спілкування з іншими.

Поніманська Т. (1998) акцентує увагу на необхідності збагачувати соціальний досвід дитини в період входження у нові умови буття за такими складовими: уміння орієнтуватися у світі людей (рідні, близькі, знайомі, незнайомі; люди різної статі, віку, роду занять); здатність розуміти іншу людину, її настрій, потреби, особливості поведінки; вміння поважати інших, допомагати; обирати відповідні форми й способи спілкування та діяльності.

За твердженням Василя Сухомлинського (1971), «правильно поставити дитину на стежку соціалізації» вихователь повинен ще з дошкільного віку, а «найтонші й найчутливіші корінці правильної соціалізації», дадуть вже у молодшому шкільному віці можливість «правильного включення особистості в життя суспільства». Виходячи з праць Виготського Л.С., потрібно розвивати дитину, не виправляючи її окремі недоліки, а створюючи реальні життєві ситуації, спрямовані на зміцнення і розвиток притаманні даній особистості.

Останні наукові дослідження спростовують більшість зроблених раніше висновків, зокрема, твердження, що діти із синдромом Дауна зазвичай мають значно виражене або глибоке відставання в розумовому розвитку. Згідно з даними сучасних досліджень, ступінь відставання більшості дітей із синдромом Дауна коливається в межах від легкого до середнього. Далеко не всі діти мають значно виражену затримку інтелектуального розвитку. Дослідження свідчать, що 20% дітей із синдромом Дауна мають легкі порушення розумового розвитку, 60% — помірні порушення, 20% — глибокі порушення розумового розвитку. Отже, у дітей із синдромом Дауна інтелектуальні здібності можуть дуже відрізнитися (Чеботарьова О. В., 2018).

Кузьменко В. (1995) виділяє три групи дітей, з різним характером пристосування до нових умов життя: перша група — діти з легкою і безболісною адаптацією; друга група — діти, які адаптуються повільніше й важче; третя група — діти, які важко пристосовуються до нових умов.

Каньоса Н. (Адаптація дітей раннього віку до умов закладу дошкільної освіти) описує чинники, які впливають на адаптацію дітей із синдромом Дауна.

1. Вік дитини. Важливим є вік дитини. Залежно від віку адаптаційний період дитини проходить по-різному. Нова обстановка викликає стрес у дитини з синдромом Дауна, вона закривається в собі, не йде на контакт з однолітками і відмовляється від їжі.

2. Поведінка дитини.

3. Досвід дитини. Важливий чинник, який базується на поведінці дитини, коли дитина знає чого від кого чекати, з цікавістю обстежує нові місця.

4. Індивідуальні особливості дитини.

Якщо дитина активна, має добре розвинений пізнавальний інтерес, вона адаптується легко. Інша дитина повільна, любить гратися наодинці, шум та голосні розмови дратують її. Він хоч і вміє сам одягатися та їсти, але це робить повільно. Усе це відкладає відбиток на його ставленні до навколишнього середовища. Такій дитині потрібно більше часу на адаптацію. Під час адаптаційного періоду важливо створити в домі спокійні умови, з розумінням ставитися до безпідставних вередувань малюка, більше гуляти з ним, займатися цікавою діяльністю.

5. Взаємодія з сім'єю.

Дуже важливо вихователеві тісно і активно взаємодіяти з сім'єю, в якій виховується дитина з синдромом Дауна.

6. Підготовленість середовища, яке дитина має вивчати. Це насамперед має бути обладнання в ігровій кімнаті для дітей з синдромом Дауна.

7. Передбачувана послідовність подій.

У закладі дошкільної освіти має бути передбачувана для дитини послідовність подій. Цей чинник адаптації пов'язаний із стабільним режимом дня та можливістю передбачити події, які відбуватимуться в групі.

8. Стан здоров'я.

9. Особливості темпераменту .

Висновки. Важливо відзначити, що соціальна адаптація - це клопіткий і тривалий процес, який передуює набуттю соціального досвіду дитини з синдромом Дауна. В процес адаптації дітей з синдромом Дауна залучені всі члени сім'ї та команда фахівців, які співпрацюють разом для досягнення спільних цілей. На ефективну адаптацію дитини з синдромом Дауна до закладу дошкільної освіти впливають певні чинники, які допомагають дитині пристосуватися до незнайомого середовища, в яке вони потрапили.

Список використаних джерел

1. Кононко О.Л. (1998) Соціально-емоційний розвиток особистості. К.: Освіта, 256.
2. Кузьменко В. (1995) Адаптація. *Дошкільне виховання*. № 8, 18–19.
3. Наталія Каньоса. Адаптація дітей раннього віку до умов закладу дошкільної освіти. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/1805/Kanosa-N.-Adaptatsiia-ditei-rannoho-viku-do-umov-zakladiv-doshkilnoi-osvity.pdf>. (режим доступу 01.03.21).
4. Поніманська Т. І. (1998) Формування соціальної компетентності дитини. *Нова педагогічна думка*. 2, 91-95.
5. Сухомлинський В. О. (1971) Методика виховання колективу. К. : Рад. шк., 208.
6. Чеботарьова О. В., Гладченко І.В., Василенко-ван де Рей А., Ліщук Н. І. (2018). Дитина із синдромом Дауна. Харків : Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 48.

Тетяна Морозюк, студентка групи ПО-31(б)
Науковий керівник – викл. Т.М. Цегельник

ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Актуальність дослідження. На сьогодні впровадження інноваційних технологій у процес радикального реформування системи освіти України посідає одне з провідних місць. Особлива увага до цього питання пояснюється в першу чергу потребою оновлення та удосконалення змісту навчальних програм шляхом залучення компетентнісного підходу. Останній передбачає активне впровадження в навчальний процес інтерактивних педагогічних технологій, без яких неможлива повноцінна інтеграція українських освітян у світовий культурно-освітній простір. Крім того, до сьогодні дискусійним лишається питання підвищення ефективності навчального процесу у початковій школі, досягнення високого інтелектуального розвитку молодших школярів, забезпечення оволодіння ними навичками саморозвитку особистості. Значною мірою цього можна досягти, шляхом впровадження ігрових технологій у систему початкової освіти.

Проблема використання ігрових технологій у підготовці молодших школярів стала предметом дослідження багатьох педагогів та психологів. На

думку вчених (О. С. Газман, Г. Селевко, А. І. Сорокіна, В. В. Петрусинський, А. С. Макаренко, А. А. Вербицький та ін.) орієнтацію на створення освітнього середовища, необхідного для розкриття й розвитку інтересів і здібностей кожного учня відповідно до його природних задатків посилюватиме введення знання інтелектуальної системи про знання. За умови застосування таких знань накопичені знання, уміння та навички обертаються з мети навчання в засіб розвитку у школяра здатності бути суб'єктом пізнання, а ця здатність трансформуватиметься в засіб актуалізації (самореалізації) пізнавальних, творчих можливостей учнів.

Як підкреслюють учені (Кічук Н. В., Полька Н. С., Єлізарова О. Т. Гозак С. В., Стрельников В. Ю.), ХХІ століття має стати унікальним з точки зору практичної реалізації людських цінностей. Автори дослідження ставлять за мету проаналізувати необхідність впровадження ігрових технологій у процес навчання молодших школярів. Більшість дослідників розглядають технологію як набір процедур, що оновлює професійну діяльність педагога та студентів і гарантує при цьому позитивний кінцевий результат. Виходячи з цього ігрова технологія є спеціально побудованою системою чітких ефективних дій (правил гри), спрямованих на формування, розвиток, розширення та узагальнення знань у процесі навчання.

Мета дослідження – розглянути особливості використання ігрових технологій в процесі навчання молодших школярів в умовах Нової української школи.

У сучасних педагогічних дослідженнях викладачам пропонується багато варіантів ігрових технологій для навчання молодших школярів (ділові, рольові, імітаційні, дидактичні ігри тощо). Кожен з них має власну технологію реалізації, передбачає інтерактивну взаємодію її учасників і потребує ретельної підготовки до її впровадження (ігрове проектування) (Кічук, 2005).

Ігрові технології – це така організація навчального процесу, під час якої навчання здійснюється у процесі включення здобувача освіти в навчальну гру (ігрове моделювання явищ, «проживання» ситуації). Ігрові технології виступають об'ємними групами методів та прийомів організації педагогічного процесу. Основною їх відмінністю від гри є наявність чітко поставленої мети навчання та досягнення відповідно до неї педагогічних результатів, які можуть бути обґрунтовані та які характеризуються навчально-пізнавальною спрямованістю (**Помилка! Джерело посилання не знайдено.**).

Ігрові технології базуються на ігрових особливостях. Як і будь-яка діяльність, гра має свою структуру: постановка цілей, планування, досягнення мети, аналіз результатів. А також, компоненти ігрової діяльності: дія, роль,

реальні стосунки між гравцями, ігрові дії, підстановка реальних предметів умовно. (Федусенко, 2007).

Сучасного школяра треба вміти захопити навчанням. Тому в методиках навчання та виховання учнів у початковій школі автори нових підручників і методичних посібників органічно поєднують ігрову діяльність з навчальною.

Як же зробити урок не просто змістовним, а ще й цікавим? Це одне з ключових запитань, яке ставить собі щодня вчитель. І відповідь – модернізація форм і методів навчання.(3)

Тому Нова українська школа пропонує нам універсальні ігрові технології: добірка ігор з використанням набору «Шість цеглинок» LEGO, інтерактивний метод «Шість капелюхів», lap book, куб Блума, прийом сторітелінгу, технологія «Мозковий штурм», стратегія «ЗХД», щоденні «5», щоденні «3» та ін. Кожну з цих технологій можна використовувати на будь-якому уроці, та в будь-якому класі. Вони допомагають здобувачам освіти критично мислити, розвивати їхню увагу, порівняння, спостережливість, запам'ятовування, розвиток цікавості та пізнавальних інтересів.(4)

Висновки. Отже, використання ігрових технологій дає змогу максимально активізувати навчально-пізнавальну діяльність учнів на уроках і водночас сприяє не тільки підвищенню якості навчання, а й забезпеченню емоційного щастя та психологічного комфорту кожній дитині вже з перших днів навчання у Новій українській школі.

Список використаних джерел

1. Дидактика: теорія і практика. Навчально-методичний посібник для студентів гуманітарних факультетів / О.С. Березюк, О.М. Власенко. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. 212 с.
2. Кічук Н. В. Ігрове проектування як інтерактивна дидактична технологія підготовки фахівців. *Наука і освіта*. 2005. № 3. С. 61–65.
3. Лінкевич С. Б. Ігрові технології та інновації в умовах реалізації Нової української школи. URL: http://imso.zippo.net.ua/wp-content/uploads/2019/08/6_%D0%9B%D0%BD%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87_%D0%A1.%D0%91..pdf (дата звернення: 10.02.2021).
4. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / za zag. red. N. M. Bibik. Kyiv : Litera LTD, 2018. 160 s.
5. Федусенко, Ю. І. Граючись – перемагаємо! Дидактична гра як засіб навчання іноземних мов молодших школярів: результати педагогічного експерименту. *Рідна школа*. 2007. № 12. С. 30-34

Інна Музика, студентка групи ПО-61
Науковий керівник – викл. І.О. Рашина

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ІДЕЙ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

Актуальність дослідження. Реформування освіти в Україні зумовлено модернізацією українського суспільства в контексті світових тенденцій. Проте сучасна українська освіта зараз перебуває в непростому становищі. З одного боку можна спостерігати впровадження нових методик та технологій, призначених оновити процес навчання та виховання здобувачів освіти. З іншого боку, впроваджуючи новітні технології українська освітня система наштовхується на чималу кількість суперечностей, що у великій кількості випадків пов'язане з недієвістю взаємодії західних зразків до синтетичного характеру української освіти, в основі якої лежать елементи старої радянської системи. Вирішення проблеми організаційного процесу та управління освітою є досить важливим для підвищення авторитету сучасної школи, як державного інституту, заохочення до праці нових кадрів та стимулювання їх до плідної роботи, при забезпеченні комфортних умов.

Мета дослідження – охарактеризувати основні проблеми впровадження ідей Нової української школи в освітній процес.

Перш за все, варто зазначити, що концепція Нової української школи полягає передусім у зміні підходу до навчання, яке відбувається через діяльність (у початковій школі – через гру), а основна увага спрямовується на розвиток компетентностей, серед яких уміння вчитися упродовж життя, ініціативність та підприємливість, активна громадянська позиція тощо, а не на запам'ятовування фактів, відірваних від реального життя (Бібік, 2018, с. 17).

Замість запам'ятовування фактів та понять учні набувають відповідні компетентності. Це – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, проводити професійну та подальшу навчальну діяльність. Тобто формується ядро знань, на яке будуть накладатись уміння цими знаннями користуватися, а також цінності та навички, що знадобляться випускникам української школи у професійному та приватному житті.

Беззаперечно, головною метою Нової української школи є створення школи, в якій приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, а й уміння застосовувати їх у повсякденному житті (Корошенко, 2017, с. 6). Сьогодні, Нова українська школа – це така школа, до якої приємно ходити

учням. Тут прислухаються до думки школярів, вчать критично мислити, не боятись висловлювати власну думку та бути відповідальними громадянами. Водночас тут панують співпраця та взаєморозуміння із усіма учасниками освітнього процесу.

Реформа Нової української школи розраховано на роки, адже неможливо швидко змінити освітню традицію, що плекалася в Україні протягом десятиліть. Попри усі переваги впровадження ідей Нової школи, все ж існує низка проблем, які потребують негайного вирішення.

Однією із поширених проблем є недостатнє фінансування освітніх установ, що призводить до неуможливлення ведення освітнього процесу на високому рівні. Відповідно, низьке фінансування зумовлює проблему використання у школі застарілих комп'ютерів, наявність недостатньої кількості демонстраційного обладнання, наочності, відсутність сучасного та швидкісного Інтернету, устаткування навчальних кабінетів (Лондор, 2019, с. 54).

Вагомою проблемою впровадження ідей Нової української школи залишається проблема неякісної підготовки майбутнього вчителя у вищому навчальному закладі, відсутність мотивації у його роботі; підготовки, підвищення кваліфікації вчителя, його низька заробітна плата. Для керівників шкіл складним є процедура тендерних закупівель.

Сьогодні актуальною залишається проблема інформування батьків щодо їх компетентності у ідеях, принципах та меті Нової української школи; їх недостатня відповідальність за навчання та виховання дітей.

Для вирішення проблем впровадження ідей Нової української школи необхідно:

1. Продовжити навчання адміністрацій шкіл про зміст і завдання Нової української школи, про ролі й функції різних суб'єктів освітнього процесу. Це важливо, оскільки не всі директори шкіл розуміють принципи реформи, проте вони є основними ретрансляторами підходів та практик реформи для батьків.
2. Для навчання та професійного розвитку вчителів створити ефективну систему підвищення кваліфікації, в якій послуги зможуть надавати не лише інститути післядипломної педагогічної освіти й академії безперервної освіти, а й інші приватні чи державні інституції (Лондор, 2019, с. 74). Також на рівні законодавства потрібно створити дієві механізми фінансування системи підвищення кваліфікації.
3. Проблема щодо фінансування може вирішити ефективна система розподілу державних субвенцій, що сприятиме своєчасному надходженню фінансування для закупівлі обладнання, навчально-методичного забезпечення в межах реалізації реформи НУШ.

4. За можливості, враховувати побажання батьків щодо першочергових напрямів реформи НУШ, інформувати їх щодо принципів, методів та мети реалізації ідей НУШ.

Висновки. Ефективність впровадження ідей Нової української школи в сучасну систему освіти неможливе без проблем і викликів. Проте, співтовариство усіх учасників освітнього процесу (педагогів, батьків, школярів) сприятиме успішності та ефективності проведення реформи освіти в Україні.

Список використаних джерел

1. Бібік Н. М. (2018) Нова українська школа: poradnik для вчителя. Київ: Літера ЛТД. 127 с.
2. Короденко М. (2017) Нова школа – нові підходи. *Освіта України*, 43, 6-9.
3. Лондор С. Л. (2019) Реалізація державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа». Київ: Освіта. С. 74

Христина Налєпа, студентка групи ФПШ -11мз
Науковий керівник— доц. І. Я. Василенко

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

Актуальність дослідження. Модернізація національної системи освіти на засадах компетентнісного підходу є однією із найголовніших змін в Україні. Серед усіх предметних компетентностей, якими має оволодіти здобувач початкової освіти у школі, значне місце посідає математична компетентність. Вона визначається як особистісне утворення, яке характеризує можливість учня відтворювати та застосовувати досвід математичної діяльності під час навчального процесу у реальному житті.

Мета дослідження – охарактеризувати найважливіші математичні компетентності, визначені Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти.

Основний текст. Серед наведених тлумачень понять компетенції загальним є їх змістова основа, а саме: досвід, необхідний для успішного виконання роботи у відповідності з установленими правами, законами, статутом; знання, які повинна мати особа; коло питань, в яких особа повинна бути обізнана. Європейська довідкова система у документі «Ключові компетентності для навчання впродовж життя» подає таке визначення:

«Математична компетентність — це здатність застосовувати додавання, віднімання, множення, ділення та пропорції в усних та письмових обчисленнях у повсякденних ситуаціях. Математична компетентність включає здатність та бажання використовувати математичні способи мислення (логічне та просторове) та викладу (формули, моделі, конструкції, графіки, діаграми)» (Редакція ключових компетентностей...).

Основною метою математичної освітньої галузі є розвиток мислення здобувача освіти, його здатність розпізнавати та моделювати ситуації з повсякденного життя, які можна б було розв'язувати із застосуванням математичних методів (Постанова КМУ ...).

Міра сформованості математичної компетентності визначається шляхом оцінювання рівня засвоєння відповідних предметних і загальнопредметних умінь. До низки важливих умінь, які формуються у процесі навчання математики, відносять:

- 1) уміння здійснювати обчислення;
- 2) уміння користуватися інформацією, поданою у різних формах;
- 3) уміння аналізувати, синтезувати, узагальнювати дані;
- 4) уміння обчислювати довжини, площі, об'єми реальних об'єктів (Онопрієнко та ін., с. 128).

Дослідник Раков С. виділяє такі складові математичної компетенції:

- 1) процедурна компетентність: уміння розв'язувати типові математичні задачі;
- 2) логічна компетентність : володіння дедуктивним методом доведення ;
- 3) технологічна компетентність: володіння сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями ;
- 4) дослідницька компетентність: володіння методами дослідження соціально та індивідуально значущих завдань за допомогою ІКТ і математичних методів;
- 5) методологічна компетентність: уміння оцінювати доцільність використання математичних методів і засобів ІКТ для розв'язання задач (Раков).

Означені складові предметної математичної компетентності формуються на основі відповідних компетенцій, конкретизованих у навчальній програмі в описах вимог за змістовими лініями: «Числа. Дії з числами»; «Величини»; «Математичні вирази, рівності, нерівності»; «Сюжетні задачі»; «Просторові відношення, геометричні фігури»; «Робота з даними» (Типова освітня програма ...).

Висновок. Математичні компетентності відіграють важливу роль у житті дітей, так як дітей молодшого шкільного віку вже поступово розвивається логічне мислення, просторова уява та активізується розумова діяльність, яка під час навчального процесу є вкрай важливою і цінною. Тому формування

математичних компетентностей забезпечуватиме міцне та свідоме оволодіння системою математичних знань, умінь та навичок, що є необхідні у як у всебічному розвитку учнів, так і у їхній практичній діяльності.

Список використаних джерел

1. Редакція ключових компетентностей для навчання впродовж життя - [рекомендація 2018/0008 \(NLE\) Європейського Парламенту та Ради \(ЄС\)](https://dystosvita.blogspot.com/2018/01/2018.html). URL: <https://dystosvita.blogspot.com/2018/01/2018.html>
2. Постанова КМУ № 87 від 21.02.2018 року «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти».
URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/5989
3. Онопрієнко О., Листопад Н., Скворцова С. Компетентнісний підхід до навчання математики. К. : Редакції газет з дошкільної та початкової освіти, 2014, 128.
4. Раков С. Формування математичних компетентностей випускника школи як місія математичної освіти. *Математика в школі*, 2007, 5, 2-7.
5. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. від 08.10.2019 року № 1272
URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/1-2-dodatki.pdf>

Наталія Немих, студентка групи ФПД-32
Науковий керівник – канд. філол. наук Л. В. Кобилецька

ВИКОРИСТАННЯ МАЛИХ ФОЛЬКЛОРНИХ ЖАНРІВ У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ

Актуальність дослідження. Український фольклор має давні традиції використання в галузі дошкільної освіти. Важко переоцінити значення усної народної творчості у формуванні мовленнєвої компетенції здобувачів дошкільної освіти. Такі малі фольклорні жанри, як загадки, скоромовки, лічилки, народні пісеньки, забавлянки, мирилки, паремії сприяють не лише розвитку мовлення, але є чинником морально-естетичного виховання особистості (Кобилецька, 2021, с. 57).

Важливим видається формування компетентності вихователів з теорії та практики викладання фольклору, формування навичок методичної організації занять, вивчення малих фольклорних жанрів, які найкраще відповідають психологічному та інтелектуальному розвитку дітей дошкільного віку.

Мета дослідження – проаналізувати особливості використання малих фольклорних жанрів у процесі формування мовленнєвої компетенції дітей раннього віку.

Основний текст. Відповідно до Базового компонента дошкільної освіти (2021, с.18), мовленнєва компетентність – це здатність дитини продукувати свої звернення, думки, враження тощо в будь-яких формах мовленнєвого висловлювання за допомогою вербальних і невербальних засобів. Мовленнєва компетентність об'єднує фонетичний, лексичний, граматичний, діалогічний, монологічний складники та засвідчує їх взаємозалежність і взаємозумовленість.

“Антологія української народної творчості” (1989, с.5) подає визначення фольклору як художнє відображення дійсності у словесно-музично-хореографічних і драматичних формах колективної народної творчості, у якій відбито світоглядні, етичні й естетичні погляди народу і яка нерозривно пов'язана з його життям і побутом.

Казки, легенди, прислів'я збереглися і принесли нам духовний світ пращурів, їхній світогляд, мораль. З плином часу деякі жанри зазнали значних змін, зникли, а на їхньому місці з'явилися нові.

Фольклорні твори відзначаються виразністю, ритмічністю, легкістю запам'ятовування; за своїми художніми та специфічними особливостями фольклор слугує ефективним засобом розвитку мовлення дітей. Малі жанри використовуються педагогами в навчально-виховному процесі. Організуюючи роботу зі здобувачами дошкільної освіти над вивченням різних жанрів фольклору, слід враховувати, що народний матеріал для дітей повинен бути доступним, звичайно, відповідати рівню їх розвитку. Як справедливо висловлюється Н. Гавриш (2005, с. 87): чим більше дитина знає різножанрових фольклорних текстів, тим більше у неї розвивається мовлення.

А. Богуш (2002, с.132) зазначає, що завдяки інтонації, використанню специфічних мовних засобів, виразності, паремії передають ставлення людей до навколишнього світу. Прислів'я та приказки у художніх образах фіксували досвід життя у всій його різноманітності та суперечливості. Вчений вважає, що використовуючи у своєму мовленні ці народні жанри, діти вчаться точно, чітко, лаконічно висловлювати свої думки та почуття, інтонаційно забарвлюючи своє мовлення, креативно використовувати слово, образно описувати предмет, надавати йому яскравого опис (Богуш, 2002, с. 133).

Доцільно залучати дітей співати колискові пісні під час дидактичних ігор, що допомагає розвинути силу голосу, чистоту його звуку та мелодію мови. Відзначається позитивний вплив співу на корекцію заїкання.

Велике значення для розвитку мовлення дітей раннього віку мають забавлянки (потішки) – короткі пісні або вірші в поєднанні зі своєрідними рухами, які сприяють фізичному розвитку дітей дошкільного віку, тренують пам'ять і мислення, підтримують веселий настрій (Гавриш, 2005, с. 89).

Висновки. Вихователю ЗДО слід систематично звертати увагу на вивчення малих фольклорних жанрів здобувачами дошкільної освіти з метою створення розвивального мовленнєвого середовища. Доцільно використовувати такі критерії відбору фольклорних творів: змістовність, інформативність, доступність змісту, морально-етичне, естетичне значення. Вивчення малих фольклорних жанрів сприяє формуванню лексичної, граматичної, фонетичної компетенцій дітей дошкільного віку.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) (2021). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita> (режим доступу 16.02.2021).
2. Богуш А. М. (2002). Українське народознавство в дошкільному закладі. Навч. посіб. Київ : Вища школа.
3. Гавриш Н. (2005). Художнє слово і дитяче мовлення. Київ: Редакції загально педагогічних газет.
4. Кобилецька Л. В. (2021). Малі фольклорні жанри як чинник морально-естетичного виховання здобувачів дошкільної та початкової освіти. *Матеріали звітних наукових конференцій факультету педагогічної освіти*. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 6, 57 – 59.
5. Шумада Н. С. (Ред.) (1989). Закувала зозуленька. Антологія української народної творчості: Пісні, прислів'я, загадки, скоромовки. Київ : Веселка.

Наталя Нечепурна, студентка групи ФПШ-31

Науковий керівник – доц. **Г.І. Крохмальна**

НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Актуальність дослідження. Кожного року педагоги та науковці обговорюють можливість покращення концепції розвитку шкільної освіти. Одним із основних рішень щодо внесення корективів у шкільну освіту було прийняття реформи Нової української школи. Головні засади реформи шкільної освіти та орієнтовний графік впровадження реформи викладено в Концепції

Нової української школи. Та чимало науковців і педагогів мають велику кількість застережень щодо цієї реформи. Тому, ця тема є актуальною та потребує глибокого аналізу.

Мета дослідження – охарактеризувати проблеми та перспективи розвитку Нової української школи.

Основний текст. Нова українська школа – це одна з головних реформ Міністерства освіти і науки України. Метою цієї реформи є створити школу, в якій учні зможуть мати якісну систему навчання та зможуть здобути навички, які в подальшому житті їм будуть корисними. Представники Міністерства освіти і науки України зазначають, що ключова зміна для учнів стосується підходів до навчання та змісту освіти. І це – головне (Нова українська школа). Адже «Нова українська школа» передбачає, що діти вчаться через практичні дії, а не теорію, і розвивають навички замість того, щоб заучувати інформацію. Цікавим є перелік компетенцій, яких набуває учень за зразками НУШ, а саме:

- вільне володіння державною мовою;
- здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами;
- математична компетентність;
- компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій;
- інноваційність;
- екологічна компетентність;
- інформаційно-комунікаційна компетентність;
- навчання впродовж життя;
- громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей;
 - культурна компетентність;
 - підприємливість та фінансова грамотність (Закон України «Про освіту» ...).

Ці компетентності закріплені в Законі України «Про освіту» та засновані на Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя» (від 18.12.2006 р.) (Концептуальні засади реформування середньої школи).

За твердженням фахівців, НУШ є одним з кращих рішень у реформі шкільної освіти. Та пропонуємо розглянути проблеми, з якими стикається ця реформа.

Згідно з дослідженнями Міністерства молоді та спорту України, є багато проблем, які поки не мають остаточного вирішення. Наприклад, факт

того, що матеріальна база навчальних закладів є застарілою та непридатною до навчального процесу. Реформа передбачає оновлення матеріально-технічної бази шкіл, починаючи з парт. За наказом МОН, парти і стільці мають бути розраховані на одного, але при цьому бути придатні для того, щоб їх можна було поставити разом для групових занять. Проте існує проблема відсутності достатнього фінансування шкіл у різних місцевостях. Батьки першачків деяких шкіл України виходили на мітинг через відсутність одномісних парт та дидактичних матеріалів, передбачених Новою українською школою. Часто такі організаційні питання вирішують за рахунок батьків.

На нашу думку, одною з найважливіших проблем є недостатня кваліфікація вчителів. Для педагогів системно проводять тренінги, семінари, семінари-практикуми та інші види підвищення кваліфікації. Важко сказати, чи кожен учитель зміг перелаштуватися і відійти від засад "старої школи". Адже, педагоги, які по 20-30 років викладали за одною системою, складно перелаштовуються. Щодо підготовки нових молодих педагогів, багато провідних спеціалістів говорять про низький рівень професіоналізму у майбутніх вчителів. Проте реформу легше можуть сприйняти молоді педагоги, які ще не почувають себе впевнено в класі і хочуть чітких вказівок.

Існує також недовіра батьків до НУШ, дехто із батьків все ж висловлює побоювання щодо того, чи не вплинуть нові підходи на подальше навчання дітей, зокрема відповідальність за домашнє завдання та відношення до оцінювання їх знань. Хоча стандарти НУШ не передбачають домашнього завдання для учнів молодших класів, та за деякими відгуками, діти все ж його отримують.

З наведеного вище можна характеризувати НУШ, з одної сторони, як успішну реформу, а з іншої – як недостатньо опрацьовану. Потрібно побачити результат, що дає НУШ дітям, але на це потрібен час.

Висновки. Отож, будь-яка проблема потребує системного вирішення. На нашу думку, варто збільшити фінансування шкіл і тим самим підвищити мотивацію педагогів до якісного викладання матеріалу. Яким чином це можна зробити? Відповідей є декілька : по-перше, в Україні не так якісно розвинена система зовнішнього фінансування шкіл, тому при обмеженому національному ресурсі, багато шкіл можуть залучати іноземних інвесторів. Таким чином покращувати умови розвитку шкіл і рівень підготовки школярів. По-друге, існують практики залучення грантових коштів на розвиток шкіл з різних проектів. Тут рушійною силою має стати активний учнівський та педагогічний колектив. Та й зрештою – просвітницькі заходи в самих школах. Чим більше

проводитимуть просвітницьку роботу зі школами, тим більше зростатиме відповідальність самих шкіл за свій подальший розвиток.

Список використаних джерел

1. Нова українська школа. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola> (режим доступу 12.03.2021).
2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII, Відомості Верховної Ради України, 2017, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (режим доступу 12.03.2021).
3. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (режим доступу 12.03.2021).

Валерія Нікітенко, студентка групи ПОмс-1-17-4.0д
Науковий керівник – викл. Т.І. Марченко

ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Актуальність дослідження. Україна розбудовує інформаційне суспільство, головною потребою якого є навчання впродовж всього життя, розвиток критичного мислення, вміння працювати в команді, використовувати цифрові технології тощо. Сучасне суспільство ставить нові вимоги до школи – формування творчої особистості. Постає нагальна потреба підготовки фахівців, які вміють креативно мислити, можуть ухвалювати нестандартні рішення. Один з варіантів вирішення даної проблеми організація навчально-дослідницької діяльності учнів.

Мета дослідження – окреслити особливості організації дослідницької діяльності учнів на уроках інформатики згідно вимог Державного стандарту початкової освіти.

Основний текст. Дослідницька поведінка притаманна молодшим школярам як засіб пізнання світу, вони допитливі, зацікавлені, спостережливі. Допитливість – природна якість дитини, тому постає питання її збереження і розвитку. Виникає потреба підбору методів, які дозволять природній допитливості перерости в ключову компетентність – вміння вчитися самостійно.

Репродуктивне навчання не дає бажаних результатів. Дослідницьке навчання формує в учнів здатність самотійно, творчо опановувати нові способи діяльності. Науковці у сфері педагогіки приділяють достатню увагу дослідницьким методам навчання. Наприклад, В.І. Бондар (2000) зазначає, що «Практична діяльність учнів наповнюється проблемно-пошуковою сутністю, у них формуються не лише наукові знання, а й способи їх самотійного здобування. Учні оволодівають досвідом творчої пошукової діяльності» (Бондар В. І., 2000, с. 78). О. Я. Савченко (2012) звертає увагу на розвиток учнів з використанням дослідницьких задач. «Виняткові можливості для формування досвіду творчої діяльності учнів має дослідницький метод. ... в дослідницькому методі працює весь діапазон пошукових умінь дитини» (Савченко О. Я., 2012, с. 211).

При реформуванні початкової освіти дослідницькому навчанню приділяється значна увага. В Типовій освітній програмі виділено змістові лінії «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовні явища», «Математичні задачі і дослідження» та програма «Я досліджую світ».

Комплекти дослідницьких задач, методичні рекомендації з їх використання розробляються науковцями та вчителями частіше з природничих дисциплін, в процесі вивчення яких можна провести дослід, експеримент. У рамках проекту «Якість освіти» розроблено навчально-методичний комплект «Розвиток дослідницьких навичок». До його складу входить робочий зошит учня «Я дослідник» та розробки уроків з методичними рекомендаціями для вчителя з математики, української мови і природознавства. Інформатика, при цьому, залишається поза увагою. Методика впровадження дослідницьких задач при вивченні інформатики недостатньо висвітлена. Рубрика «Досліджуємо», як засіб формування навичок дослідницької діяльності, введена лише в підручнику «Я досліджую світ» авторів Н.В. Морзе, О.В. Барна (Морзе Н. В., 2019).

Слід відмітити, що ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ початкової освіти визначає мету і загальні результати навчання інформатичної освітньої галузі: пошук і критичне оцінювання інформації; розробка інформаційних продуктів; усвідомлене використання ІКТ; розуміння наслідків використання.

Інформатична освітня галузь має значні ресурси, можливості і потреби використання дослідницьких задач. Розглянемо можливості впровадження дослідницького методу на прикладах реалізації змістових ліній програми.

Введення поняття «інформація» дозволяє провести експеримент з дослідження способів: отримання інформації; передачі повідомлень; перетворення інформації з одного виду в інший. Створення інформаційних продуктів в графічному редакторі надає можливості експериментування з

палітрою кольорів та інструментами, змінювати їх налаштування. В середовищі об'єктно-орієнтованого наочного програмування Scratch учні можуть реалізувати свої творчі задуми створивши анімаційні та інтерактивні історії, ігри тощо. При вивченні теми «Поняття про мережу Інтернет» доцільно проводити дослідження достовірності даних, а змістова лінія «Відповідальність та безпека в інформаційному суспільстві» потребує дослідження питання «Чому і як потрібно захищати себе і цифрові пристрої?».

До дослідницьких відносять і метод проектів, який дозволяє інтегрувати зміст освітніх галузей, використовувати групову форму роботи та ІКТ в роботі над проектом, формувати досвід творчої, самостійної діяльності.

Висновки. Дослідницьке навчання, навчально-дослідницька діяльність, дослідницькі методи формують здатність самостійно, творчо опановувати нові способи діяльності. Оволодіння дослідницькими вміннями й навичками сприяє розвитку критичного мислення, формуванню творчої особистості та ключової компетентності навчання впродовж усього життя. Інформатична освітня галузь має значні ресурси і можливості використання дослідницьких задач, потребує впровадження дослідницького методу. З огляду на це, на нашу думку, варто було б: розробити навчально-методичні комплекти дослідницьких задач для учнів початкової школи з інформатики та методичні рекомендації для вчителя; доповнити підручники з інформатики рубрикою “Досліджуємо”; розробити тематику проектів та рекомендації для їх реалізації. Це дасть можливість підвищити якість освіти з інформатики в початковій школі.

Список використаних джерел

1. Бондар В. Теорія і технологія управління процесом навчання в школі. К.: ФАДА, ЛТД, 2000. 191.
2. Навчальні програми для 1-4 класів.URL: <https://cutt.ly/YzAqooB>
3. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти. К. : Грамота, 2012, 504.
4. Савченко О. Я. Мета і результат уроку в контексті компетентнісного підходу. *Початкова школа*. 2015, 3, 10-15.
5. Морзе Н. В. Я досліджую світ : підруч. для 2 кл. закладів загальної середньої освіти. Частина 2. К. : УОВЦ Оріон, 2019, 144.

Тетяна Охоцька, студентка групи ФПД-11мз
Науковий керівник – доц. Г. О. Бойко

РОЛЬ МОТИВАЦІЇ У ФОРМУВАННІ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Актуальність дослідження. Навчання в університеті виступає провідним фактором формування професійної компетентності студента, засобом організації та забезпечення його розумового розвитку. Однак навчання у вузі не стає автоматично цікавим та значимим для молодшої людини, а іноді з часом навіть посилюється негативне ставлення до пізнання, розчарування студента як суб'єкта навчально-виховної взаємодії з викладачем у значимості, практичній цінності набуття нових знань та вмінь.

Теоретичним підґрунтям означеної роботи з питань мотивації навчання та її формування стало опрацювання наукових праць педагогів та психологів В. О. Сухомлинського, С. Л. Рубінштейна, О. М. Леонтьєва, Л. І. Божович, Л. С. Славіна, М. Г. Морозова, М. А. Данилова, В. С. Ільїна, Г. І. Щукіної та інші.

Мета дослідження – здійснити теоретичний аналіз проблеми формування мотивації майбутньої професійної діяльності у студентів педагогічних спеціальностей.

Основний текст. Підготовка університетом кваліфікованих фахівців для професійної педагогічної діяльності передбачає реалізацію трьох взаємопов'язаних напрямків – мотиваційного (формування у студентів адекватної стимуляції для виконання посадових обов'язків, усвідомлення ними вагомості педагогічної праці), змістового (засвоєння системи знань з навчальних дисциплін, що складають основу фахової підготовки – педагогіки, психології, методик тощо), операційного (формування системи вмінь та навичок відповідно до обраної спеціальності).

Якщо змістовий та операційний компоненти підготовки автоматично опиняються в колі уваги і планомірно й послідовно реалізуються впродовж всього навчання студента в університеті, перевіряються численними контрольними роботами, семестровими та державними іспитами, то мотиваційний компонент начебто має з'являтися паралельно чи як наслідок формування двох інших (Чала).

Одним із критеріїв сформованості фахових компетентностей є цінність діяльності. У цьому розумінні на перше місце висувається не сукупність

набутих теоретичних знань, тобто поінформованість особистості, а її вміння вирішувати проблеми в різних сферах життєдіяльності. Компетентність формується та проявляється в практичній діяльності, водночас передбачає ефективну діяльність, і як результат – ефективне вирішення проблемних завдань. Компетентність містить не лише сукупність знань, вмінь та навичок, необхідних для професійної діяльності, але й певний рівень розвитку особистісних якостей, які забезпечують якісний результат, що, в свою чергу, становить визначальну характеристику компетентності. Тому Ляшенко І. В. визначає підвищення якості підготовки фахівця, формування у нього мотивації до безперервної професійної освіти як фактори забезпечення конкурентноспроможності країни на світовому рівні (Ляшенко).

Беручи до уваги те, що аналізований процес є складним і багатоплановим, проаналізуємо мотиваційну складову професійного саморозвитку та можливостей її діагностування. При цьому виходимо з таких позицій:

- потреба в саморозвитку визначається як ставлення індивіда до себе, за якого формується готовність до переорієнтації власної життєдіяльності до пошуку можливостей максимальної професійної самореалізації. Потреба в саморозвитку виникає тоді, коли індивід усвідомлює не тільки власний етап розвитку, а й визначає зону потенційного розширення професійних потреб і можливостей;
- процес професійного саморозвитку потребує дослідження механізмів його мотиваційного забезпечення, починаючи від етапу навчально-професійної підготовки, коли відбувається вплив особистісних характеристик на соціальний досвід і компетентність індивіда, його індивідуальні характеристики, особливості та детермінанти професійної діяльності;
- формування стійкої мотивації саморозвитку фахівця забезпечує його зорієнтованість на необхідність постійного самовдосконалення у процесі безперервної професійної освіти;
- професійний саморозвиток пов'язаний із внутрішнім поєднанням структурних складових психіки особистості, спрямованих на її конструктивну взаємодію з навколишнім середовищем на основі отримання результату професійної діяльності, особистісно-значущого та адекватного вимогам соціуму. Варто зазначити, що це постійний процес, який не обмежується змістом набутого досвіду. Його підґрунтям є актуалізоване прагнення до професійного зростання, що проявляється в інтересах, прагненнях, переконаннях, здібностях особистості, активній позиції щодо пізнання довкілля, а також самопізнання, розкриття духовного й інтелектуального потенціалу.

Висновки. Для підвищення рівня підготовки сучасних фахівців вища школа має систематично формувати мотивацію студентів до професійної діяльності за допомогою фахової практики, розкриття можливостей позитивного використання професійного досвіду.

Список використаних джерел

1. Ляшенко І. В. Формування професійної мотивації студентів до успішної фахової діяльності. Народна освіта. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=1076. (режим доступу 13.02.2021)
2. Чала О. А. Специфіка мотивації майбутньої професійної діяльності студентів педагогічного університету. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/33687353.pdf>. (режим доступу 13.02.2021)

Ірина Пеприк, студентка групи ФПД -11мз
Науковий керівник – доц. Жаркова Р. Є.

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ У СЕРЕДОВИЩІ ГРУПИ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Актуальність дослідження. Серед науково-психологічних проблем, які не лише не втратили своєї актуальності протягом усього культурно-історичного розвитку людства, а й набувають особливої значущості в кожному цивілізованому і прогресивно зорієнтованому суспільстві, є проблема творчості. Сучасне зростання інтересу до проблеми творчості зумовлене інтенсивною динамікою суспільно-економічних процесів. Темпи науково-технічного прогресу вимагають з одного боку створення нових ідей і впровадження їх у суспільну реальність, з іншого - відповідності технічному, економічному рівню середовища.

Метою нашого дослідження є визначити особливості формування творчої особистості дитини.

Основний текст. Творчість – найдавніша категорія діяльнісного способу існування людини. У

філософському контексті творчість є продовженням творчості природи, її складовою частиною. Суспільство та кожен її член при цьому є суб'єктом творчої діяльності. Наслідком продуктивної праці та творчої думки людини є формування середовища, перебудова природи, розвиток цивілізації. Тобто

творчість – це складне, суспільно організоване явище, від якого залежить життя людства (Біла)

Формування творчого потенціалу починається ще в ранньому дитинстві, тому важливо бути добре проінформованим в проблемах творчого розвитку для того щоб пришвидшити успіх зростання, формування творчої особистості.

У ранньому віці такого поняття як творчість в цілому ще немає, тому що в цей період здібності до творчості виявляються лише в окремих її видах наприклад музичній, словесній. Найчастіше дитяча творчість проявляється в невимушеній ігровій обстановці, адже гра – це провідна діяльність дошкільника, тому дорослому важливо вчасно «підхопити» ініціативу дитини і направити її у потрібне «русло». Дітям такого віку властива імпровізація що вважається одним із головних параметрів творчості, який найчастіше виявляється саме в дитячому віці. Поступово з досяганням нового вікового періоду мимовільний характер дитячої творчості зазнає змін він стає виразний самодіяльний та особистісний.

У дошкільному віці різні види творчості формуються у всіх сферах дитячої активності– це, передовсім, гра, а також продуктивна і побутова діяльність.

Сюжетно-рольова гра, що досягає свого розквіту у 5-6 років, є за своєю сутністю творчою активністю. Ця гра передбачає самодіяльний задум дітей та його реалізацію, що становить собою повний цикл творчого процесу, в якому особистість виявляє і свою самостійність, і ініціативність, і оригінальність, і варіативність, і зацікавленість. Ще З. Фройд розглядав гру як різновид творчості: “Хіба не нагадує поведінка кожної дитини у грі роботу письменника тим, що вона створює свій власний світ, або принаймні переобладнує його так, як це їй подобається? ...Творчий письменник робить теж саме, що дитина у грі. Він вибудовує світ фантазії, який сприймає дуже серйозно, бо в ньому втілена вся сила його емоцій” (Дуткевич, с. 252 – 253).

Творчість посідає вагоме місце у житті людини, тому її потрібно розвивати з дитинства, так саме розвивати а не пускати на саморозвиток тому що як стверджував В. О. Сухомлинський творчість, не приходить до дітей з якогось натхнення. Педагог мав переконання, що творчості потрібно вчити. Тож, щоб дитина була спроможна розвинути свої творчі можливості необхідне розумне керівництво нею з боку усіх людей які оточують дитину.

Творчість В. О. Сухомлинський назвав самою «суттю життя в світі знань і краси». «Творчість, – писав він, – є шаблинкою самостійного мислення, на якій дитина пізнає радість власної думки, переживає моральну гідність творця» (Сухомлинський, с.434).

Висновки. Творчість невід’ємна складова нашого життя, яка у сучасному світі проявляється у багатьох його сферах. Проблему творчості досліджувало багато вчених протягом багатьох років але всі вони погоджуються з тим що творчість зароджується ще у ранньому дитинстві. Творчість потрібно розвивати ще на тому етапі коли вона носить у собі мимовільний характер і є ще не усвідомленою і не вимушеною. Дошкільний вік є найсприятливішим часом для розвитку творчої особистості, яка згодом принесе свою користь суспільству.

Список використаних джерел

1. Біла І.М. Психологія дитячої творчості. – К. : Фенікс, 2014, 136 с.
2. Дуткевич Т.В. Психологічні особливості розвитку дитячої творчості. Методика початкового навчання та дошкільного виховання. 2013, 15, 251- 256. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1833/Dutkevych-T.V.-Psykhologichni-osoblyvosti-rozvytku-dytiachoi-tvorchosti.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
3. Сухомлинський В. О. Вчити вчитися. Вибрані твори: у 5-ти т. : Рад. школа, 1976, 5, 426–436.

Надія Петровська, студентка групи ФПД–11мз
Науковий керівник – доц. В.С. Корнят

ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ МОЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ДОШКІЛЬНИКІВ

Актуальність дослідження. Мова – центральна, найважливіша психічна функція людини, «дзеркало» протікання розумових операцій, емоційних станів, засіб самореалізації і входження в соціум. Чим багатшою і правильнішою є мова у дитини, тим легше їй висловлювати свої думки, стосунки з ровесниками та дорослими стають більш змістовними та повноцінними. Сьогодні великої уваги надається вихованню особистості, яка б володіла різноманітними виражальними засобами рідної мови, могла висловити свою думку, судження, пояснити їх. Відтак виникає потреба у нових технологіях навчання дітей дошкільного віку рідної мови, розвитку культури мовлення, мовленнєвого спілкування, удосконалення форм та засобів такого навчання.

Мета дослідження – описати основні технології формування мовлення дітей дошкільного віку, які використовують у ЗДО.

Основний текст. Педагоги закладів дошкільної освіти прагнуть розширити можливості освітніх програм за рахунок використання сучасних технологій, спрямованих на розвиток комунікативної компетентності дітей.

Як зробити так, щоб навчання дітей зв'язного мовлення проходило легко й вільно, без строгих правил і нав'язливості? Вирішити це питання, вважає А. Гончаренко (2009), допомагає використання у педагогічному процесі моделювання. В основі моделювання лежить принцип заміщення – реальний предмет може бути заміщений знаком, символом, предметом, збереженням. Використання наочного моделювання викликає інтерес у дитини. А застосування символічної аналогії полегшує і пришвидшує процес запам'ятовування та засвоєння матеріалу, формує прийоми роботи з пам'яттю (Гончаренко, 2009, с.97).

До сучасних освітніх технологій більшість педагогів відносять технологію особистісно-орієнтованого навчання та виховання, технологію проблемного навчання і виховання, технологію навчання і виховання без насильства, технологію ефективної мовленнєвої діяльності, технологію діалогового навчання й виховання, технологію рефлексивного навчання і виховання. У результаті використання названих технологій діти освоюють первинні комунікативні навички спілкування у процесі творчої діяльності (Чекалкіна, 2014, с.326).

Розвиток зв'язного мовлення з допомогою інформаційно-комунікативних технологій відкриває можливості використання нових методів і прийомів, які активізують розумову діяльність і творчу уяву як візуально, так і з допомогою слухового аналізатора.

На практиці педагоги часто використовують і таку ефективну технологію, як ігрова. В її основі діти розглядаються як господарі, творці, здатні за своїм бажанням збагачувати один одного своїм трудовим і духовним потенціалом. При соціоігровому стилі навчання діяльність не зводиться до розігрування звичайних сценок. На занятті одна група дітей «втілюється» у все, що завгодно. Наприклад, своє число-відповідь на питання про те, скільки предметів намальовано на картинці, діти за власним вибором можуть проспівати, чи скульптурно зобразити, чи висловити певним рухом, тупанням ногами, плесканням у долоні, тощо (Чекалкіна, 2014, с.327).

У процесі гри, малювання, конструювання та інших видів діяльності відбувається розвиток знакової функції свідомості дитини, вона починає опановувати побудову особливого виду знаків – наочних просторова моделей, в яких відображаються зв'язки и взаємовідносини речей.

С. Привалова (2015) виділяє дві групи методів виховання комунікативної компетенції дошкільників:

методи накопичення змісту дитячої мови;

методи, спрямовані на закріплення і активізацію словникового запасу, розвиток його смислової напруги (Привалова, 2015, с.217).

Перша група включає такі методи: безпосереднє ознайомлення з навколишнім і збагачення словника (розгляд та обстеження предметів, спостереження, цільові прогулянки, екскурсії); опосередковане ознайомлення з навколишнім і збагачення словника (розгляд картин з малознайомим змістом, читання художніх творів, показ кіно і відеофільмів, мультфільмів, переглядання освітніх телепередач).

Друга група методів використовується для закріплення і активізації словника: розгляд іграшок, розгляд картин з добре знайомим змістом, дидактичні ігри та вправи.

В цілому, для збагачення комунікативного потенціалу особистості дитини, провідні педагоги вважають за доцільне використання всього арсеналу засобів, методів і форм виховання та навчання, які існують.

Висновки. Мова пов'язана з усім життям людини. Без сформованої мови і сформованих комунікативних навичок вона не може повноцінно спілкуватися. Саме через оволодіння мовою дитина вчиться реалізувати основну функцію мови і мовлення – комунікативну. Розвиваючи мовлення дошкільника з використанням активних, новітніх форм та методів, дитина її засвоює у ненав'язливій, доступній формі.

Список використаних джерел

1. Гончаренко А.М. (2009). Розвиток мовленнєвої компетентності старших дошкільників : навч.-метод. посіб. до Базової прогр. розв. дитини дошк. віку «Я у Світі».
2. Привалова С.Е. (2015) Формирование коммуникативной компетентности в период дошкольного детства. Педагогическое образование, 7, 214-218. URL: <http://elib.cspu.ru/xmlui/bitstream/handle/123456789/3150/Привалова.pdf>.
3. Чекаліна В.А. (2014) Формування мовленнєвої компетентності дошкільників у процесі навчання переказу літературних творів. Стандарти дошкільної освіти: дискурс науки і практики, 325-331. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/33687277.pdf>

Софія Пиндзин, студентка групи ФПШ – 11мз
Науковий керівник – доц. І. Я. Василенко

ДИСТАНЦІЙНА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

Актуальність дослідження. Сьогодення поставило перед освітою велике завдання: організувати дистанційну форму навчання, яка в свою чергу є новим видом діяльності вчителів, учнів та батьків і потребує відповідно нових знань, умінь і навичок всіх учасників навчального процесу. Але найважливіше, чого потребує дистанційна форма організації навчання, – це професійної компетентності педагога.

Мета дослідження – охарактеризувати особливості та онлайн платформи для дистанційної форми навчання у початковій школі на уроках математики.

Основний текст. Інноваційні підходи до викладання у школі вимагають від сучасного вчителя нових форм організації безперервного навчання. Однією з таких форм є дистанційне навчання, що змінює уявлення про просторово - часові функції організації процесу учіння (Курлова).

Дослідник Воротникова І. П. визначає *дистанційне навчання* як індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини. Навчання відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу в спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій (Воротникова, 42).

Головним складником дистанційного курсу є дистанційний або електронний урок. Це колективна форма навчання, якій притамані постійний склад учнів, певні рамки занять, жорстка регламентація навчальної роботи над навчальним матеріалом.

Такий урок проводиться в певних часових рамках. На уроці вчитель керує індивідуальною і груповою діяльністю учнів з метою засвоєння основ вивченого матеріалу, виховання і розвитку творчих здібностей (Дистанційні технології в освіті).

Важливо пам'ятати, що за нормами ДСанПІНу час безперервної роботи з комп'ютером для учнів початкових класів не повинен перевищувати 15–20 хв. Вчитель, плануючи тиждень за скорегованим календарно-тематичним плануванням, розподіляє навантаження, чергуючи навчання у формі

відеоінструкцій, онлайн - уроків із завданнями у підручнику для самостійного опрацювання. У практиці школи це робиться через день: один день дитина отримує пояснення від вчителя, наступного дня застосовує знання на практиці (Захар, 192 – 193).

Онлайн ресурси для вивчення математики у початкових класах під час дистанційної форми навчального процесу:

1. LearningApps.org - онлайн-сервіс (дозволяє створювати інтерактивні вправи). Він є конструктором для розробки різноманітних завдань з різних предметних галузей для використання як на уроках, так і в позаурочний час (Аман).
2. Padlet – це універсальна онлайн - дошка (онлайн - стіна) з інтерфейсом, яку нескладно опанувати та легко застосовувати в навчальному процесі. Вона може бути використана для проектної роботи, пірінгової взаємодії, індивідуальних завдань чи як інструмент збору інформації від всіх учасників процесу в одному місці (Терлецька).
3. Matific — це збірник математичних онлайн - вправ, за допомогою яких учні вчаться розв'язувати та критично мислити в процесі пізнання. Науково доведено, що такий підхід підвищує результативність тестів і знижує занепокоєність (Шевченко).

Висновки. Дистанційна форма навчання – нова технологія роботи в школі. Вона потребує постійного розвитку та самовдосконалення як педагога так і учнів. Це безперервна взаємодія вчителя – батьків – учнів, що містить у собі налагоджений контакт між усіма учасниками цього процесу. Під час дистанційного навчання на уроках математики звертають увагу на підбір онлайн ресурсів для роботи з молодшими школярами, які відповідатимуть певній віковій категорії.

Список використаних джерел

1. Аман І. С. Інтернет – сервіс мультимедійних дидактичних вправ LearningApps. URL: <http://internet-servisi.blogspot.com/p/learning-apps.html> (режим доступу: 01.03.2021)
2. Дистанційні технології в освіті: збірник науково – методичних рекомендацій щодо організації виховання, навчання та розвитку учасників освітнього процесу під час карантину. За ред. О. Ю. Бурцевої, Д. В. Малаєвої. Авт. кол. : О. Буренко, І. Волошина, С. Воробйова, С. Гарна та ін. Краматорськ: Відділ інформаційно – видавничої діяльності, 2020, 95.
3. Воротникова І. П. Дистанційне та змішане навчання в школі: Путівник. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020, 48.

4. Захар О. Г., Чернікова Л. А. Дистанційне навчання: виклики, результати та перспективи. Порадник. З досвіду роботи освітян міста Києва. Київ, 2020, 457.
5. Курлова О. М. Впровадження елементів дистанційного навчання на уроках математики для забезпечення безперервної освіти школярів. URL: <http://timso.koippo.kr.ua/hmura12/2016/10/15/vprovadzhennya-elementiv-dystantsijnoho-navchannya-na-urokah-matematyky-dlya-zabezpechennya-bezperervnoji-osvity-shkolyariv/> (режим доступу: 01. 03. 2021).
6. Терлецька Т. Використання онлайн дошки Padlet. URL: <http://cikt.kubg.edu.ua/%D0%B2%D0%B8%D>
7. Шевченко Г. М. Matific – навчання 21 століття. URL: <https://vseosvita.ua/library/prezentacia-matifik-navcanna-21-storicca-126356.html> (режим доступу: 01. 03. 2021).

Віра Підлетейчук, студентка групи ФПШ-11мз
Науковий керівник – **проф. Н. І. Мачинська**

СУТЬ І СТРУКТУРА ЗАГАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНИХ УМІНЬ ТА НАВИЧОК У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Актуальність проблеми дослідження. Докорінні зміни у різних сферах життя в Україні актуалізують проблеми, пов'язані з визначенням місця та ролі початкової школи у демократичних перетвореннях. У Національній доктрині розвитку освіти України в ХХІ столітті та в Державній комплексній програмі «Вчитель» особлива увага приділяється створенню умов, що забезпечують високий рівень навчання та виховання молодших школярів. Серед основних завдань початкової школи формування загальнопізнавальних умінь та навичок учнів займає особливе місце, тому що саме вони є підґрунтям розвитку повноцінного сприйняття дітьми навчального матеріалу, засвоєння ними низки світоглядних, моральних та суспільно-політичних понять, формування особистості молодших школярів у цілому.

Мета дослідження – дослідити особливості процесу формування умінь і навичок у молодших школярів в освітньому процесі.

Основний текст. М. Фіцула (2002) зазначає, що уміння – це заснована на знаннях і навичках готовність людини успішно виконувати певну діяльність. Уміння являють собою свідомо контрольовані частини діяльності, щонайменше в головних проміжних пунктах і кінцевій меті. Навичка – це дія, сформована шляхом повторення і характеризується високою мірою осягнення і відсутністю

послементної свідомої регуляції і контролю. Навички є компонентами свідомої діяльності людини, які виконуються повністю автоматично (М. Фіцула, 2002, с. 528).

Успішність навчальної діяльності учнів великою мірою визначається рівнем оволодіння загально-навчальними вміннями і навичками. До їх структури входять: навчально-організаційні (опанування школярами раціональних способів організації свого навчання: посадка учня під час письма, положення ручки (олівця) в руці, рух кисті і передпліччя уздовж рядка в процесі виконання графічних вправ); загальномовленнєві (формування умінь висловлюватися, працювати з текстовою інформацією); загальнопізнавальні (уміння спостерігати, розмірковувати, запам'ятовувати, відтворювати, застосовувати й перетворювати навчальний матеріал); контрольно-оцінні (засвоєння учнями способів перевірки та самоперевірки, оцінювання здобутих результатів) (В. Лукаш, 2002, с. 8).

Загальні види загально-навчальних умінь і навичок функціонують у системі міжпредметних зв'язків і формуються безперервно протягом усього періоду початкового навчання відповідно до можливостей програмового матеріалу з різних предметів та обов'язкового врахування попереднього рівня оволодіння ним (С.Коробко, 1986, с. 140).

У першому класі формуються наступні загально-пізнавальні уміння і навички: виділяти в предметах певні ознаки, розрізняти розмір, форму, колір, смак тощо; знаходити у двох об'єктів однакові, схожі і різні зовнішні ознаки; зіставляти групи предметів за однією суттєвою ознакою, помічати зміни в спостережуваних об'єктах за орієнтирами, вказаними вчителем; зробити висновок-узагальнення після виконання навчального завдання.

У другому класі формуються такі загально-пізнавальні уміння і навички: виділяти в предметах ознаки та якості, розрізняючи їх за значущістю; встановлювати тотожність, схожість і відмінність між кількома предметами; визначати з допомогою вчителя найістотніші ознаки у виконуваний роботі; встановлювати логічну послідовність викладу подій; застосовувати деякі прийоми смислового заучування; виконувати логічне групування об'єктів.

У третьому класі формуються такі загально-пізнавальні уміння і навички: виділяти в об'єктах внутрішні ознаки і якості, розрізняти серед них основні та другорядні; порівнювати конкретні об'єкти за різними ознаками (абстрактні за орієнтирами, визначеними вчителем); зробити висновок з допомогою вчителя; встановлювати зв'язок між причиною й наслідком; добирати факти, які підтверджують висловлену думку або суперечать їй.

У четвертому класі формуються такі загально-пізнавальні уміння і навички: визначати головне, самостійно робити висновок з пояснення вчителя; знаходити нове, досі не відоме, ставити запитання; користуватися порівняннями та аналогією як засобами встановлення нових ознак і якостей; класифікувати й групувати вивчений матеріал, знаходити і пояснювати причинно-наслідкові зв'язки; доводити правильність певного судження та власної думки; користуватися прийомами осмисленого запам'ятовування (план, зіставлення, опорні слова); виконувати творчі завдання (доповнити задачу, продовжити розповідь та ін.) (С.Коробко, 1986, с. 146).

Висновки. Сучасна ситуація розвитку освіти вимагає переосмислення сутності змісту та структури загально-пізнавальних умінь та навичок як засобу особистісно-орієнтованого навчання в умовах інформаційного суспільства. Проблема формування загально-пізнавальних умінь і навичок учнів початкових класів досі не знайшла глибокого і всебічного вивчення, хоча її наукове та практичне значення є незаперечними. Загально-пізнавальні вміння і навички є складними способами дій, які формуються й активно функціонують у системі більшості навчальних предметів. Ці уміння і навички засвоюються учнями у процесі діяльності учіння, виступають і як результати цієї діяльності, і як необхідна передумова подальшої діяльності учіння. Загалом цей процес слід здійснювати поетапно, щоб у дітей поступово нагромаджувалися знання і різноманітний досвід індивідуального користування загально-пізнавальними вміннями в різних умовах. Поєднання знань і досвіду є підставою для виникнення в свідомості школяра узагальненого способу діяльності.

Список використаних джерел

1. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. К.: Видавничий центр «Академія», 2002, 528.
2. Лукаш В. Педагогіка евристики. *Рідна школа*, 2002, 8-9. – С. 8
3. Коробко С.Л. Шестирічний учень. – К.: Знання, 1986. – 140-146 с.

Наталія Попович, студентка групи ФПД-11мз
Науковий керівник – доц. **І. Р. Субашкевич**

ПРОФЕСІЯ ВИХОВАТЕЛЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

*О, вихователь! Ти даруєш світло,
Ти вчиш любові, мудрості і доброти,*

*Щоб у малих серденьках було завжди літо
Без смутку, прикrostі і самоти.*

Актуальність дослідження. Професія вихователя належить до творчих видів діяльності, оскільки професійна діяльність будь-якого педагога спрямовується на виховання унікальної, неповторної особистості.

Ефективність закладу дошкільної освіти залежить не лише від програм навчання і виховання, а й від особистості педагога. Безперечно вихователь повинен бути високо ерудованим з сучасним світоглядом, з об'єктивною самооцінкою, мати педагогічний такт, високо розвинуті професійні якості. Бути психолого – педагогічно досвідченим та вміти працювати з дітьми.

Питання підготовки фахівців у галузі дошкільної освіти окреслено у загальних рисах в окремих статтях розробників Галузових стандартів вищої освіти в Україні (Л. Артемова, Г. Беленька, О. Богініч, Г. Сухорукова та ін.). Формування педагогічної компетенції та розкриття окремих сторін підготовки майбутніх педагогів дошкільної освіти було і є предметом дослідження ряду науковців (Л. Артемова, А. Богуш, Г. Беленька, О. Богініч, В. Бондар, Ю. Волинець, Н. Голота, Н. Грама, Н. Денисенко, І. Дичківська, Л. Загородня, Н. Левінець, Н. Лисенко, І. Луценко, М. Машовець, В. Нестеренко, Л. Плетеницька, Т. Поніманська, Р. Пріма, Н. Сайко та ін.).

Мета дослідження – на основі вивчення й аналізу праць класиків педагогіки, наукових психолого-педагогічних досліджень визначити та проаналізувати вимоги суспільства до особистості вихователя дітей дошкільного віку.

Основний текст. Коваленко О.В. у своїй праці подає визначення професії вихователя з різних наукових джерел. Словник української мови поняття «вихователь» тлумачить як людину, яка виховує, навчає дітей і молодь, прищеплює їм навиків і правила поведінки, певні погляди; педагог, який стежить у певному закладі за поведінкою дітей і відповідно її спрямовує; той, хто спрямовує силу свого впливу на виховання. Енциклопедія освіти, розкриваючи термін вихователь, наголошує на тому, що взаємини вихователя і вихованців залежать від систем виховання, усталених в певних історичних умовах. Наприклад, для авторитарного виховання характерним є розуміння ролі вихователя як ретранслятора соціального досвіду, а вихованець розглядається як особа, яка лише сприймає цей досвід (Коваленко).

Формулюючи вимоги до вихователя закладу дошкільної освіти, зокрема С. Русова розподілили їх на три групи: «1) особа садівниці, її індивідуальність; 2) її наукова освіта, широта її світогляду; 3) її фахова підготовка» (Коваленко).

Порівнюючи, співставляючи вимоги, які ставили до вихователя, вчителя педагога минулого, умовно можна розподілити їх на дві групи: психолого-педагогічні і загальнокультурні.

Найбільш визнаною інтегрованою особистісною якістю вихователя ЗДО називають педагогічні здібності. Основою професійної майстерності вихователя є такі групи здібностей:

- *організаторські* – проявляються в умінні педагога згуртувати вихованців, розподілити між ними обов'язки, спланувати роботу, підвести підсумки зробленого та ін.;
- *дидактичні* – проявляються в умінні підібрати і підготувати навчальний матеріал, наочність, обладнання, доступно, виразно, переконливо і послідовно викласти матеріал, стимулювати розвиток пізнавальних інтересів і духовних потреб, підвищувати навчально-пізнавальну активність тощо;
- *перцептивні* – проявляються в умінні проникати в духовний світ вихованців, об'єктивно оцінювати їхній емоційний стан, виявляти особливості психіки;
- *комунікативні* – проявляються в умінні вихователя встановлювати педагогічно доцільні відносини з вихованцями та їх батьками, колегами, керівництвом навчального закладу;
- *сугестивні* – проявляються в умінні педагога здійснювати емоційновольовий вплив на вихованців;
- *дослідницькі* – проявляються в умінні пізнати й об'єктивно оцінити педагогічні ситуації і процеси;
- *науково-пізнавальні* – зводяться до здатності засвоєння наукових знань в обраній галузі (Фіцула).

Висновки. Фахівцям, які працюють у сфері дошкільної освіти, насамперед необхідно працювати над розвитком своїх педагогічних здібностей, що є підґрунтям їх професійної майстерності. Педагогічна діяльність буде ефективною і продуктивною лише у тому випадку, якщо у педагога є бажання стати хорошим вихователем, прагнення до професійної самоосвіти і самовиховання, високий рівень самоконтролю, емоційна врівноваженість, комунікабельність, готовність до співробітництва, впевненість у собі, усвідомлення відповідальності за життя, здоров'я та розвиток дітей.

Список використаних джерел

1. Коваленко О.В. Вимоги суспільства до особистості вихователя дітей дошкільного віку. «Молодий вчений» № 3.2 (43.2), 2017 р. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/3.2/5.pdf>. (режим доступу 23.02.2021)

2. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. К. : Академія, 2001, 568.

Уляна Пригнар, студентка групи ФПШ-11мз
Науковий Керівник – доц. Г.І. Крохмальна

ДО ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Актуальність дослідження. У контексті системи освіти ХХІ ст. спостерігається зростання ролі й значення інноваційних технологій, які стають характерною ознакою сучасного суспільства і системи вітчизняної освіти як його складової. Актуальним у педагогічному процесі є використання методів і прийомів, що допомагають формувати у школярів навички самостійного здобуття нових знань, збирання необхідної інформації, уміння мислити, робити висновки. Тому зросла потреба у використанні нових технологій, що дають можливість зацікавити школярів, донести їм матеріал так, щоб вони легше сприйняли та зрозуміли його.

Мета дослідження – розкрити важливість використання інноваційних технологій для вивчення української мови в початковій школі.

Основний текст. Слово «інновація» означає оновлення, введення нового, тобто нововведення, що поліпшує хід і результати навчально-виховного процесу. Сургент Р. зазначає, що інновація в освіті – це результат творчого пошуку оригінальних та нестандартних рішень педагогічних проблем, це процес оновлення та удосконалення як теорії так і практики в освіті (Сургент, 2020).

На уроках рідної мови у школярів не тільки поповнюється запас спеціальних знань з фонетики і граматики, збагачується їхній словниковий запас, виробляються навички усного й писемного мовлення, а й поглиблюються уявлення учнів про навколишній світ. При впровадженні інноваційних технологій учні краще засвоюють новий матеріал, активізується учнівська пізнавальна діяльність. Саме при застосуванні різних інноваційних методів та технологій краще розвиваються творчі здібності молодших школярів, розвивається аналітичне та логічне мислення, а також учні навчаються робити узагальнення і самоконтроль (Бойко, 2016). При цьому, навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учнів. Це спільне

навчання, взаємне навчання (колективне, групове, навчання у співпраці), де і учень і вчитель є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, розуміють, що вони роблять, рефлексують з приводу того, що вони знають, вміють і здійснюють. Використання інноваційних методів сприяє інтенсифікації навчально-виховного процесу.

На сучасних уроках української мови та читання у початковій школі використовують такі основні інноваційні технології: технології інтерактивного навчання, ігрові технології, технологія особистісно-орієнтованого навчання, проектні технології, технології проблемного навчання, інформаційно-комп'ютерні технології і ін.

Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації.

До інформаційно - комп'ютерних технологій відносяться комп'ютерні ігри, які дозволяють організувати навчальну діяльність в цікавій формі. При цьому у дитини формується установка на самостійний пошук, критичне ставлення до оточення і самого себе, бажання дізнатися нове.

Ігрові технологія є найприроднішою і найпривабливішою діяльністю для здобувачів початкової освіти. Саме в іграх розпочинається невимушене спілкування дитини з колективом класу, взаєморозуміння між учителем і учнем, розвивається усне та писемне мовлення.

Висновки. Отже, використання інноваційних технологій на уроках української мови в початковій школі – це засіб для досягнення такої атмосфери в класі, яка сприяє співробітництву, порозумінню й доброзичливості, дає можливість дійсно реалізувати особистісно орієнтоване навчання.

Список використаних джерел

1. Бойко Л. М. (2016) Використання інноваційних технологій в початковій школі. URL: https://novashkola.ucoz.ua/publ/vikoristannja_innovacijnikh_tekhnologij_v_pochatkovij_shkoli/1-1-0-13
3. Сургент Р. О. (2020) Використання інноваційних технологій у початковій школі. Січнева науково-практична інтернет-конференція-2020 «Технологія фахової майстерності: сучасний інструментарій керівника і педагога». URL: <https://nice2020.jimdofree.com/10/>

Софія Прохорова, студентка групи ФПШ-11мз
Науковий керівник – доц. І. Я. Василенко

ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ МАТЕМАТИЧНИХ ПОНЯТЬ ЗАСОБАМИ LEGO-ТЕХНОЛОГІЙ

Актуальність дослідження. Обрана тема є актуальною, адже в Державному стандарті початкової освіти зазначено, що «метою математичної освітньої галузі є формування математичної та інших ключових компетентностей; розвиток мислення; здатності розпізнавати і моделювати процеси та ситуації з повсякденного життя, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів, а також здатності зробити усвідомлений вибір» (Державний стандарт початкової освіти в Україні). Акцентується увага на здобутті знань, які матимуть не лише теоретичний характер, але й практичний, тобто можливість їх застосування у реальному житті. Зважаючи на це, відбуваються зміни у підходах до формування математичних понять в учнів і відповідно поява нових технологій. Однією з таких актуальних у наш час технологій є Lego-технологія, застосування якої забезпечує всебічний розвиток дитини і сприяє розвитку мислення, уяви, уваги і творчості.

Мета дослідження – охарактеризувати необхідність використання засобів Lego-технологій у процесі формування математичних понять в учнів.

Основний текст. З 1 вересня 2018 року перші класи Нової української школи безкоштовно отримали набори LEGO, які допомагають впроваджувати ігрові та діяльнісні методи навчання в освітній процес. Методика навчання з конструктором LEGO допоможе учням тренувати пам'ять, розвивати моторику і творчо мислити. Міністерство освіти і науки опублікувало методичні посібники з використання конструкторів LEGO та методики «Шість цеглинок» у початковій школі. Адже з шести кубиків LEGO розміром 2x4 можна зібрати 915 мільйонів різних комбінацій (Свириденко). Дана технологія цікава є тим, що попри націленість її на засвоєння дітьми певних математичних знань, вона поєднує в собі елементи експерименту та гри, в основі якої лежить принцип «граючись навчаюсь». Навчання в грі допомагає дитині втілювати в життя свої ідеї, будувати і фантазувати. Дитина захоплено працює і бачить результат прикладених зусиль. А будь-який успіх, як відомо, спонукає бажання учитися. LEGO – це універсальний конструктор, який має низку переваг над іншими видами конструкторів: унікальна пластмаса, велике різноманіття деталей і можливість їх оригінального використання, яскравість, якість, безпечність, свобода у виборі тематики і матеріалу, що викликає з боку дітей інтерес саме до

цього конструктора. Ігровий простір з LEGO-конструювання – це простір для кожної дитини, яка конструює, включає конструктори LEGO двох видів – DUPLO і SYSTEM, комп'ютери, дидактичні матеріали, що знаходяться в спеціально обладнаній класній кімнаті, або куточку кімнати. DUPLO – це об'ємні за розміром деталі конструктора. SYSTEM – деталі вдвічі менші за розміром, ніж DUPLO (Свириденко).

Варто зазначити, що Lego-технологія розвиває у дітей: творче мислення, мовлення, сенсорне сприйняття, дрібну моторику рук.

Розглянемо специфіку формування математичних понять за допомогою даної методики. Lego-технології - це конструктор, який вважаємо наочним матеріалом. На уроках математики важливою вимогою є організація освітнього процесу з максимальним задіянням наочного матеріалу. Адже засоби наочності сприяють кращому розумінню і засвоєнню матеріалу. Наведемо приклади ігор і вправ з цеглинок Lego у процесі формування математичних понять.

1. Створення цифри з LEGO (два види). На площині з панельок складаємо цифру або спробуємо побудувати 3D модель цифри.
2. У процесі вивченні складу чисел до 10 (використовуємо LEGO – цеглинки двох кольорів). Наприклад, вивчаючи склад числа 7, учень викладає на парті 3 червоних і 4 зелених цеглинки. А інший учень обирає інше розв'язання завдання і викладає на своїй парті – 2 червоних і 5 зелених цеглинок.
3. Просторові уявлення: вверх, вниз, праворуч, ліворуч, вище, нижче.
4. Під час розв'язання задач (використовуємо LEGO – цеглинки, замінюючи короткий запис задачі моделюванням). Учні замінюють відомі дані у задачі LEGO – цеглинками різних кольорів. Побудована модель дозволяє учню розв'язати задачу швидко і правильно (Свириденко).
5. Дроби. Щоб навчити учнів ділити ціле на частини, можна використовувати спеціальні прості таблиці: скільки шипів в цілому, скільки в кожній частині .
6. Створення квадрата та прямокутника. Квадрат (всі сторони рівні); прямокутник (протилежні сторони рівні) (Державний стандарт початкової освіти в Україні).

Висновки. Отже, LEGO-технології займають вагоме місце у процесі формування математичних понять в учнів. Оскільки матеріал здебільшого подається в ігровій формі та наочно, то діти більш відкриті до його сприйняття. Гра викликає пізнавальний інтерес до вивчення математики, відповідно матеріал засвоюється краще. Це у свою чергу сприяє оволодінню необхідними базовими математичними знаннями, які в подальшому створять підґрунтя для розвитку необхідних життєвих навичок.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової освіти в Україні : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87. Київ : ТД «ОСВІТА-ЦЕНТР плюс», 2018, 240.
2. Свириденко Г. В., Фефілова Т.В. Lego-конструювання як засіб розвитку креативності учнів початкових класів на уроках математики. *Молодий вчений*. 2020. URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/10635/1/%D0%A4%D0%B5%D1%84%D1%96%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0-2.pdf>.
3. Слободянюк Т. Г. Використання Lego-технологій на уроках математики в початковій школі. URL: <https://106.kiev.ua/wp-content/uploads/2019/11/lego.pdf>.

Діана Пукас, студентка групи ПО-61
Науковий керівник – викл. І. О. Рашина

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСТУПНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Актуальність дослідження. Розвиток сучасного суспільства, обумовлений науково-технічним прогресом, вимагає єдності освітнього процесу, цілісності і наступності системи освіти з метою формування активної, творчої особистості, здатної до самостійного мислення, оцінки та дій. Забезпечення неперервності здобуття дитиною освіти є можливим за умови реалізації принципів перспективності і наступності між суміжними ланками освіти, зокрема дошкільною і початковою.

Мета дослідження — охарактеризувати особливості забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти.

Наступність є однією з обов'язкових умов здійснення неперервності здобуття освіти, яка має забезпечити єдність, взаємозв'язок і узгодженість мети, змісту, методів, форм навчання та виховання з урахуванням вікових особливостей дітей на суміжних щаблях освіти. Концептуальний аналіз свідчить, що наступність у педагогіці трактується неоднозначно, оскільки тлумачиться як загальнодидактичний принцип; як умова забезпечення ефективності освітнього процесу; як загально-педагогічна закономірність; як принцип неперервної освіти (Мішечкіна, 2017, с. 44).

За українським педагогічним словником, наступність – це послідовність і системність у розміщенні навчального матеріалу, зв'язок і узгодженість щаблів і етапів навчально-виховного процесу (Бібік, 2018, с. 9).

Дослідниця О. Савченко зазначає, що наступність є одним із принципів освіти, який передбачає зв'язок та узгодженість мети, змісту, організаційно-методичного забезпечення етапів освіти, які межують один з одним (дошкілля – початкова – основна школа) (Савченко, 2016, с. 5).

Організація освітнього процесу на принципах наступності та перспективності забезпечує всебічний гармонійний розвиток самодостатньої, ініціативної, компетентної особистості дитини на перших суміжних ланках системи безперервної освіти впродовж життя (Мішечкіна, 2017, с. 47).

Безперечно, перехід між дитячим садком і школою має бути поступовим, оскільки діти мають пройти період адаптації. Здійснити поступовий перехід від провідних видів діяльності дітей старшого дошкільного віку (спілкування, гра, рухова, пізнавальна діяльність, господарсько-побутова, художньо-естетична) до навчання як нового провідного виду діяльності дозволить перший (адаптаційно-ігровий) період початкової освіти.

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, здоров'я, здатність до творчого самовираження, критичного мислення та інше. Виникнення в кожному періоді розвитку дитини нової провідної діяльності (навчальної) не означає зникнення тієї, яка була провідною на попередньому етапі.

Обізнаність учителів початкових класів із програмами, методами, прийомами розвитку, виховання і навчання старших дошкільників у закладі дошкільної освіти та ознайомлення вихователів старших груп з освітніми програмами, технологіями навчання, що використовуються у першому класі початкової школи, забезпечить умови для уникнення ситуацій форсування або штучного сповільнення природного темпу розвитку дітей.

Елементи навчальної діяльності (учбові інтереси і учбові дії), що формуються у дитини старшого дошкільного віку під час спеціально- організованої діяльності (заняття), а також у ході будь-яких специфічних для даної вікової групи видів дитячої діяльності у закладах дошкільної освіти, забезпечують успішність оволодіння новими компетентностями. Шкільне навчання, у свою чергу, має забезпечити взаємозв'язок, розширення, поглиблення й удосконалення попередньо отриманих 6 (7)-річними дітьми знань, умінь і навичок, набутого досвіду (Кононенко, 2018, с. 9).

Важливим засобом забезпечення наступності між дошкільною і початковою освітою є створення і реалізація єдиної, динамічної, перспективної системи конструктивних дій, спільних для управлінців, педагогів та батьків та спрямованих на розвиток, виховання і навчання старших дошкільників і молодших школярів.

Задля забезпечення неперервності дошкільної та початкової освіти вчителям та вихователям необхідно: узгоджувати форми, методи і засоби організації освітньої роботи закладів дошкільної освіти і початкової школи; підвищувати рівень професійно-педагогічної компетентності, вихователям вивчати нормативні документи вчителів, а вчителів – нормативні документи вихователів; проводити дні відкритих дверей у двох ланках освіти; проводити бесіди, круглі столи, організовувати спільні тематичні виставки дитячих робіт, вернісажів, конкурсів в дошкільній та початковій ланках освіти; проводити спільні заходи для дітей старшого дошкільного віку та учнів початкової школи у закладах дошкільної і загальної середньої освіти (театралізовані вистави, відвідування музеїв тощо).

Висновки. Отже, важливим засобом забезпечення наступності між дошкільною і початковою освітою є створення і реалізація єдиної, динамічної, перспективної системи конструктивних дій, спільних для управлінців та педагогів спрямованих на розвиток, виховання і навчання старших дошкільників і молодших школярів. Об'єднані зусилля педагогічних колективів закладів дошкільної і початкової освіти забезпечить психологічно виважений та успішний для дитини перехід з попереднього рівня – дошкільна освіта, на наступний – початкова освіта.

Список використаних джерел

1. Бібік Н. М. (2018) Нова українська школа: poradnik dla vchytelja. Київ: Літера ЛТД. 127 с.
2. Інструктивно-методичні рекомендації щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти до листа МОН України від 19.04.2018 №1/9-249 URL. <https://nus.org.ua/news/mon-rozrobylo-rekomendatsiyi-shhodo-nastupnosti-doshkilnoyi-ta-pochatkovoyi-osvity/> (дата звернення: 19.03.2021).
3. Мішечкіна М. Є. (2017) Наступність у вихованні соціальної впевненості у старших дошкільників та молодших школярів. *Накові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя*. Серія: Психолого-педагогічні науки, 4, 44-47.

4. Савченко О. Я. (2016) Наступність і перспектива в роботі двох перших ланок освіти. *Початкова освіта*, 11, 4-7.

Ангеліна Радецька, студентка групи ПО-61

Науковий керівник – викл. І. О. Рашина

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Постановка проблеми. Дистанційне навчання – новий освітній досвід, що з'явився в Україні зовсім недавно, але вже встиг отримати своє місце в педагогічному середовищі. Важливе значення даної проблеми зумовлене не лише пандемією, а й тим тим, що з розвитком сучасних інформаційних технологій відкриваються нові перспективи для підвищення ефективності освітнього процесу, змінюється сама парадигма освіти: велика роль надається методам активного пізнання, самоосвіті, дистанційним освітнім програмам.

Мета дослідження – обґрунтувати особливості дистанційного навчання в Новій українській школі.

Дистанційне навчання в школі відкриває можливість вивести на новий рівень підготовку учнів, дозволяє забезпечити гнучкість та багатоваріантність у навчанні, сприяє більш повному розкриттю потенціалу учнів, через фактично необмежену кількість дистанційних навчальних курсів.

Науковець Н. Бібік зазначає, що дистанційне навчання – це одна із форм організації освітнього процесу, при якому усі або частина занять здійснюється з використанням сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій при територіальній віддаленості вчителя й учнів (Бібік, 2018, с. 28).

Варто зазначити, що дистанційне навчання поєднує не тільки інформаційно-комунікаційні, але й психолого-педагогічні технології. Тобто, дистанційна форма навчання передбачає доступ до інтернету, технічне забезпечення (комп'ютер, планшет, смартфон тощо) в усіх учасників освітнього процесу, а також компетентність вчителів у володінні технологіями дистанційного навчання.

Для будь-якого навчання комунікація є невід'ємним складником педагогічного процесу. Від рівня комунікації залежить її ефективність, і дистанційне навчання тут не виняток. Взаємодія між учнями та вчителями в дистанційному навчанні відбувається в межах штучно створеного комунікативного простору. Комунікативний простір передбачає сформовану

ситуацію взаємодії, в якій є місце, час та взаємне бажання для спілкування, спрямовані на досягнення цілей процесу навчання. В умовах дистанційного навчання цей процес складніший, породжений необхідністю спільної діяльності, сприйняття та розуміння інших у віртуальному просторі.

Дистанційне навчання може здійснюватись у двох режимах: синхронному (всі учасники освітнього процесу одночасно перебувають у веб-середовищі) чи асинхронному (освітній процес здійснюється за зручним для вчителів та учнів графіком) (Ярошук, 2019, с. 14).

Якщо говорити про синхронний режим, то це взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої учасники одночасно перебувають в електронному освітньому середовищі або спілкуються за допомогою засобів аудіо-, відеоконференції.

Асинхронний режим означає взаємодію між суб'єктами дистанційного навчання, за якої учасники взаємодіють між собою із затримкою в часі, застосовуючи при цьому інтерактивні освітні платформи, електронну пошту, форуми, соціальні мережі тощо (Звиняцьківська, 2020, с. 22).

Синхронне дистанційне навчання відбувається через заняття у віртуальному класі, проведення відеоконференцій за допомогою Microsoft Teams, Google Meet, Zoom, Skype тощо. Асинхронне навчання в Новій українській школі відбувається через онлайн-платформи з інтерактивними вправами (Moodle, Google Classroom, Zoom, Classtime, LearningApps), онлайн дошки, форуми, чати, блоги, електронну пошту, соціальні мережі тощо.

Зазначимо, що у виборі режиму дистанційного навчання зазвичай оптимальним є змішаний підхід, який може допомогти вчителю об'єднати переваги синхронного та асинхронного режимів, навчання в режимах онлайн та офлайн.

Безсумнівно, специфіка дистанційного навчання, що базується на телекомунікаційних технологіях, інтернет-ресурсах і послугах, впливає на способи відбору і структуризації змісту, способи реалізації тих чи інших методів і організаційних форм навчання, що суттєво впливає на функціонування всієї системи освіти (Синявська, 2020, с. 6).

Основними перевагами дистанційного навчання в умовах Нової української школи можна назвати: можливість навчатися в зручних умовах та у зручний час; можливість використовувати велику кількість ресурсів та джерел для навчання; зниження психічного та фізичного навантаження на школярів; формування навичок самоосвіти; індивідуальний підхід до здобувачів освіти; більша зацікавленість і включеність батьків у навчання; постійний доступ до матеріалів та джерел.

Недоліками дистанційного навчання є: відсутність живого спілкування; відсутність соціалізації й приналежності до ком'юніті; гаджетизація життя; відсутність практики в освітньому процесі; відсутність розробленої єдиної технології переходу з офлайн у онлайн; така освіта розрахована на самотійних дітей; низький ступінь концентрації у дітей; недостатній контроль над засвоєнням учнями одержуваних знань; велике навантаження на зір тощо.

Висновки. Отже, система дистанційного навчання побудована з урахуванням всіх тонкощів і нюансів, щоб забезпечити максимальну ефективність і користь навчання школярів і в той же час, забезпечити зручність її використання. Дистанційне навчання як основа безперервної освіти націлене на оволодіння школярами навичок самотійної освітньої роботи та формування в учнів ключових компетентностей.

Список використаних джерел

1. Бібік Н. М. (2018) Нова українська школа: порадник для вчителя. Київ: Літера ЛТД.
2. Організація дистанційного навчання в школі. URL. [https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%](https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20) (режим доступу: 20.03.2021).
3. Синявська Г. (2020) Переваги і недоліки дистанційного навчання. *Початкова освіта*, 5, 4-7.
4. Ярощук К. І. (2019) Особливості організації дистанційного навчання в початкової школи. *Педагогіка*, 4, 9-15.

Ульяна Рогалевич, студентка групи ПО-31(б)
Науковий керівник – викл. Т.А. Моцна

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Актуальність дослідження. Естетичне ставлення людини до світу формується та розвивається на протязі всього його життя. Разом із тим не всі його періоди рівноцінні для естетичного розвитку. Багато письменників, педагогів та діячів культури (Д. Ковалевський, Б. Неменський, В. Сухомлинський, Л. Толстой, К. Ушинський) вказують на особливе значення в цьому відношенні молодшого шкільного віку. Особливості дітей цього віку є найбільш сприятливими для формування в них естетичної культури.

Порівняння естетичного виховання в початковій школі із станом його в закладах дошкільної освіти показує, що у початкових класах майже не вирішуються навіть ті завдання, які ставляться й успішно реалізуються у закладах дошкільної освіти. Отже, рівень естетичної культури, якого досягли молодші школярі наприкінці початкового навчання, не є достатнім для того, щоб бути базою для наступного художньо-естетичного розвитку. У дітей не сформувалася естетична сприйнятливність, потреба у творчості та навички до неї.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати педагогічні умови естетичного виховання в освітньому процесі сучасної початкової школи.

Основний текст. Проблема естетичного виховання у естетико-педагогічному аспекті широко репрезентована у спадщині видатних українських педагогів та діячів освіти Е. Водовозової, П. Каптерева, С. Лисенкової, С. Русової, Е. Михеєвої, К. Ушинського. Філософсько-естетичні аспекти цієї проблеми розглядаються в наукових працях Ю. Борева, І. Гончарова, М. Киященка, В. Ядова. Психологічні основи естетичного виховання розкрили Б. Ананьєв, Л. Божович, Л. Виготський, І. Кон, Б. Теплов та інші.

Важливі питання теорії і методики естетичного виховання підростаючого покоління висвітлюються в працях Л. Коваль, В. Передерій, Ю. Фохт-Бабушкіна, Т. Цвілих, Г. Шевченко, А. Щербо та інших.

За останні роки опубліковано багато праць, в яких вирішуються питання значення творчості та пізнавальної діяльності в естетичному вихованні молодших школярів; розкриваються механізми творчості; закономірності взаємозв'язку творчої діяльності з відтвореною дійсністю; сформульовані основні принципи формування творчої особистості.

Власні спостереження та науково-педагогічний аналіз дозволили виокремити такі педагогічні умови : створення естетично виховного середовища в початковій школі; врахування вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів; взаємодія школи та родини як педагогічна умова естетичного виховання учнів початкової школи.

В естетичному вихованні особистості молодших школярів можуть використовуватися різні джерела, які створюють естетичне середовище в початковій школі, а саме: твори образотворчого мистецтва; музика, яка, відображаючи дійсність за допомогою мелодій, інтонацій, тембру, впливає на емоційну сферу дитини, на її поведінку; художня література, де головним виразником естетики є слово; театр, кіно, телебачення, естрада; природа, її

краса в розмаїтті та гармонії барв, звуків та форм; факти та події суспільного життя; оформлення побуту.

Особливе навантаження лежить на предметах художнього циклу: музиці, хореографії, живопису, літературі (Сирітка, 2002).

Українські письменники: Б. Грінченко, М. Коцюбинський, О. Пчілка, Л. Українка та багато інших, вважали, художню літературу одним з найефективніших засобів естетичного виховання дітей.

Так, М. Коцюбинський наголошував на тому, що дітей необхідно виховувати, передусім, за допомогою найкращих художніх творів української класики та дитячого фольклору (Опалюк, 2012).

Важливим для розвитку емоційно-почуттєвої сфери молодших школярів, також є виконання ними імпровізаційних вправ та етюдів на виявлення емоцій, настрою, почуттів (Андрущенко, 2005). Головним у цьому процесі є здатність особистості дитини побачити, створити у душі яскравий образ, який слугуватиме поштовхом до активної творчої дії.

О. Савченко (2006) у своїх працях аналізує твори В. Сухомлинського і описує його погляди на створення з «школи радості». Адже, саме він звертав увагу на особливий вплив природи на почуття і поведінку людини. Приводив школярів у поле, гай, де вони можуть вчитися любити природу, бачити, переживати її красу (Савченко, 2006).

Також, важливу роль в естетичному вихованні школярів відіграє сім'я. Належне естетичне оформлення квартири, наявність бібліотеки, мистецьких журналів, сімейних традицій з обговорення телепередач, прочитаних книжок, сімейний відпочинок на природі, спільне відвідування театру створюють сприятливі умови для прищеплення естетичних смаків дітям.

Висновки. Отже, варто пам'ятати, що цілісний естетичний розвиток особистості з неповторною, унікальною індивідуальністю залежить від єдності її душевно-емоційного життя і фізичної свободи.

Список використаних джерел

1. Андрущенко І. (2005) Творча діяльність як основа формування естетичної культури особистості. *Рідна школа*. № 8. 43-45.
2. Опалюк Т. Л. (2012) Використання комплексної взаємодії мистецтв у естетичному вихованні молодших школярів. *Проблеми сучасної психології*. № 15. 438-447.
3. Савченко О. (2006) Школа культури – діалог з В.О.Сухомлинським. *Початкова школа*. № 12. 1 – 5.

4. Сирітка Г. (2002) Виховання естетичних поглядів молодших школярів. *Початкова освіта*. № 13. 8-12.

Каріна Рожнятовська, студентка групи ПО-61
Науковий керівник – **викл. І.О. Рашина**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Актуальність дослідження. Інклюзивне навчання є одним із пріоритетних напрямків забезпечення рівного доступу осіб до якісної освіти, невід’ємною частиною освітньої реформи в Україні, світовою тенденцією, що віддзеркалює цивілізаційний рівень суспільства різних держав. У рамках державної політики щодо забезпечення освітніх потреб, створення всебічної підтримки дітям з особливими освітніми потребами на разі актуальним є забезпечення упровадження європейських цінностей і принципів в освітній простір загальноосвітньої школи України, підготовки педагогічних кадрів до роботи в інклюзивних закладах, організації інклюзивного освітнього середовища.

Мета дослідження – охарактеризувати особливості організації інклюзивного освітнього середовища в Новій українській школі.

У сучасному тлумачному словнику, слово інклюзія трактується як процес збільшення ступеня участі всіх громадян у соціумі (Калініченко, 2018, с. 9).

Н. Бібік зазначає, що інклюзивна освіта – це комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітям з особливими освітніми потребами шляхом організації їх навчання у загальноосвітніх навчальних закладах, з урахуванням індивідуальних особливостей таких дітей (Н. Бібік, 2018, с. 95).

Основою Концепції інклюзивної освіти в умовах Нової української школи є принципи, що всі діти, незважаючи на різне культурне й соціальне походження та різні рівні навчальних можливостей, повинні мати однакові можливості у навчанні (Бойко, 2012, с. 7). Тобто, в основу інклюзивної освіти покладена ідеологія, яка виключає будь-яку дискримінацію дітей; забезпечує рівноцінне ставлення до всіх дітей та створює спеціальні умови для дітей з особливими освітніми потребами.

На сучасному етапі розвитку освіти дітей з особливими освітніми потребами в умовах Нової української школи, пріоритетного значення набуває

створення інклюзивного освітнього середовища. Закон України «Про освіту» вперше і чітко прописує поняття інклюзивне середовище. Це «сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей» (ЗУ «Про освіту», 2019, с. 23). Тобто це має бути комфортне середовище, в якому всі діти разом навчаються, а школа готова у будь-який час прийняти кожну дитину, прагнучи створити максимально сприятливі умови для розвитку її потенціалу.

Мета цього середовища – орієнтуватися на розвиток особистості та відповідати запитам соціального оточення і сподіванням людини. Освітнє середовище тільки тоді буде інклюзивним, коли матиме низку таких ознак: спланований і організований фізичний простір, у якому б діти могли безпечно пересуватися під час групових та індивідуальних занять; наявність сприятливого соціального та емоційного клімату; створені умови для спільної роботи дітей, а також надання один одному допомоги в досягненні позитивного результату (Толдонова, 2018, с. 97).

Необхідними умовами формування інклюзивного освітнього середовища в умовах Нової української школи є визнання педагогом необхідності використання різноманітних навчальних підходів з урахуванням різних стилів навчання, темпераменту й особистості окремих дітей; адаптація навчальних матеріалів для використання по-новому, підтримуючи самостійний вибір дитини в процесі навчання у класі; використання різних варіантів об'єднання дітей у групи; налагодження співробітництва та підтримки серед учнів класу; використання широкого спектра занять, практичних вправ і матеріалів, що відповідають рівню розвитку дитини (Бібік, 2018, с. 48).

Тобто, для створення інклюзивного освітнього середовища потрібно враховувати індивідуальні потреби та можливості кожної дитини, дотримуватися принципів універсального дизайну в освіті, взаємодіяти з батьками та командою закладу освіти.

Висновки. Таким чином, інклюзивне освітнє середовище – це середовище, де всі учні незалежно від своїх освітніх потреб здатні навчатися ефективніше, підвищувати свою соціальну компетентність, вдосконалювати комунікативні навички, а також відчувати себе частиною загальної спільноти.

Створення інклюзивного освітнього середовища в закладах освіти – це та складова гуманітарної політики держави, яка свідчить наскільки її суспільство готове свідомо захищати невід'ємні права дитини та яка сьогодні поступово входить у освітній процес України. Впровадження інклюзивної освіти, в свою чергу, сприяє формуванню суспільної уваги та поваги до розмаїття та

унікальності кожної дитини, що, у свою чергу, забезпечує кращу якість освіти для всіх на засадах партнерства і толерантності.

Список використаних джерел

4. Бібік Н. М. (2018) Нова українська школа: poradnik для вчителя. Київ: Літера ЛТД.
5. Бойко В. О. (2012) Інклюзивна освіта: до питання визначення поняття та особливостей її запровадження. *Накові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя*. Серія: Психолого-педагогічні науки, 4, 7-11.
6. Закон України «Про освіту»: прийнятий 05.09.2017 р.; № 2145-VIII; зі змінами та доповненнями. Відомості Верховної Ради України. 2017, № 38-39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 16.07.2019).
7. Калініченко О. І. (2018) Особливості формування інклюзивного освітнього середовища для забезпечення всебічного розвитку дитини. *Практика, досвід, перспективи*, 5, 9-14.
8. Талдонова Л. О. (2018) Інклюзивне освітнє середовище. *Теорія і практика сучасної психології*, 2018, 6, 97-101.

Ірина Ройко, студентка групи ФПД – 11мз
Науковий керівник – доц. **С. П. Кость**

ЗНАЧЕННЯ РЕЛІГІЇ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ ЛЮДИНИ

Актуальність теми дослідження. Розвиток сучасного українського суспільства характеризується процесами глобалізації та інтеграції в європейський культурно-освітній простір, що має сформовану систему базових цінностей та переконань. Щодо тематики освіти та виховання людини, то релігія в цьому контексті має особливе значення завдяки вагомому і визначальному її значенні у формуванні загальної картини світу, особистих переконань, емоційно-вольової і мотиваційної сфер особистості, соціальної та індивідуальної поведінки людини. Кожен з цих суб'єктів відіграє унікальну роль у процесі формування особистості завдяки потенціалу свого впливу. Релігійні переконання та практика релігійного життя є важливими чинниками, що об'єктивно впливають на формування особистості сучасного європейця, системи її цінностей та переконань. Належність до європейської цивілізації

визначає пріоритети та напрями освітньої діяльності (Збірник нормативно-правових актів щодо свободи совісті та діяльності релігійних організацій, с. 31).

Аналіз актуальних досліджень. Проблеми духовності, моралі, використання виховного потенціалу релігії в освітньому процесі викликають перманентний інтерес у вітчизняних та зарубіжних учених. Серед українських науковців питання релігійного компонента в освіті досліджували Г. Ващенко, М. Костомаров, К. Ушинський (місце та значення релігії в духовно-моральному вихованні молоді); О. Сухомлинська, М. Прищак (сутність та формування поняття духовності); І. Бех, М. Євтух, В. Жуковський, Т. Тхоржевська (проблеми виховання духовних цінностей молодого покоління); М. Бабій, І. Булига, М. Закович, А. Кислий, М. Лагодич, В. Мигаленюк, О. Романова, З. Таратайцева (місце та роль релігійної освіти в державній школі); І. Петренко, В. Філіпов, І. Чупілко (роль церкви у становленні освіти в Україні); О. Вишневський (аргументація значення традиційного християнського виховання молоді).

Метою дослідження є проаналізувати значення релігії у формуванні особистості людини.

Формування особистості – це складний багатовимірний процес, у якому відбувається соціалізація людини, створюються умови для успішного вирішення її життєвих завдань та реалізації в суспільстві. Суб'єктами цього процесу є сім'я, школа, громадянське суспільство, релігійні організації, а головне – власне людина, яка соціалізується.

У системі освіти важливого значення у забезпеченні необхідної аксіологічної спрямованості духовно-гуманітарної складової освітнього процесу набуває релігійний чинник. Світовий та вітчизняний досвід переконливо показує, що в державній, освітянській діяльності потрібно виходити з визнання пріоритету, вищої цінності національних інтересів щодо інтересів певних церков, релігійних конфесій тощо. Насамперед, національна самосвідомість, духовно-культурна єдність нації, народу забезпечують згуртованість всього суспільства та його прогрес. Брак чи відсутність духовних цінностей дуже часто стають на перешкоді успішного розвитку суспільства. Система освіти має ґрунтуватись, передусім, на визнанні пріоритету таких духовних цінностей, як національна самосвідомість, патріотизм, гуманізм, толерантність тощо.

Говорячи про подолання певних стереотипів, слід зазначити, що упереджене ставлення деяких членів суспільства як до самої ідеї заснування закладів освіти релігійними організаціями, так і негативне уявлення про такі освітні заклади (при тому, що, зауважимо, носії такого ставлення не мають

жодного уявлення про діяльність навчальних закладів, заснованих релігійними інституціями) в значній мірі видається результатом як атеїстичної пропаганди у минулому взагалі, так і сформованого нею викривленого уявлення про церковнопарафіяльні школи зокрема.

Релігійне виховання ставить за ціль збереження та розвиток природних сил та здібностей людини, наповнення її сенсом життя. Тобто йдеться про релігійне обґрунтування педагогічних зусиль, наповнення їх християнським світоглядом. Релігійне обґрунтування педагогіки є не лише проблема загального виховання, але також і проблема звернення сучасного педагога до релігійних поглядів. На жаль, у сучасному світі часто нехтують релігійністю. Її відносять до чогось факультативного (вибіркового) у житті людини, або ж навіть сприймають як прояв невігластва. Рідко коли у свідомості пересічної людини, навіть, якщо вона номінально визнає себе християнином, християнство сприймається, як те, що веде до розвитку особистості. Тобто, говорячи сьогодні про релігійне виховання, слід говорити про потребу глибокого переосмислення всього виховного процесу.

Наповнення педагогіки релігійним змістом пов'язане з розумінням того, що християнство є нероздільним поєднанням Божественного і людського начала. Християнство більше знає про людину, більше вірить в неї, глибше розуміє її, як філософія просвітництва, яка ставила людину в центрі своїх досліджень (Проблема виховання в світі християнської антропології, с. 17).

Висновки. У системі освіти важливу роль у забезпеченні необхідної аксіологічної спрямованості духовно-гуманітарної складової освітнього процесу відіграє релігійний чинник. Світовий та вітчизняний досвід переконливо показує, що в державній, освітянській діяльності потрібно виходити з визнання пріоритету, вищої цінності національних інтересів щодо інтересів певних церков, релігійних конфесій тощо. Насамперед, національна самосвідомість, духовно-культурна єдність нації, народу забезпечують згуртованість всього суспільства та його прогрес. Релігійні цінності, відносини дуже часто стають на перешкоді успішного розвитку суспільства.

Система освіти має ґрунтуватись, передусім, на визнанні пріоритету таких духовних цінностей як національна самосвідомість, патріотизм, гуманізм, толерантність тощо. Людина є покликана до того, щоб творити життя та творити себе. Ця вимога творчості є головною передумовою саморозвитку як особи, так і суспільства.

Людина, як сотворіння та як істота, соціальна у своїй поведінці, потребує над собою авторитету, і як наслідок для виховання фундаментальне значення має віра, як і вся сфера духовності людини. Поведінка людини визначається не

тільки знанням моральних істин, але і станом її душі, рівнем розвитку сумління і схильності до добра, християнська повага і любов до людини є основою християнського гуманізму, адже людина є богоподібна (Ващенко).

Список використаних джерел

1. Збірник нормативно-правових актів щодо свободи совісті та діяльності релігійних організацій: Довідковий посібник. Упор. В.М. Петрик, В.В. Остроухов. К.: Вид-во Європейського університету, 2002. 145 с.
2. Зеньковський В., Проблема виховання в світі християнської антропології. Париж, 1934. 245 с.
3. Ващенко Г.. Виховний ідеал, Полтава, 1994. 183 с.

Сороката Яніна, студентка групи ФПШ-32
Науковий керівник – **асист. А. А. Собчук**

ІНТЕРНЕТ – ЗАСІБ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Актуальність дослідження. На сьогоднішній день інтернет – це найбільш популярна комп'ютерна мережа, яка надає можливість розповсюджувати інформацію, комунікувати, співпрацювати та відкриває широкі можливості для активного її використання в освітньому процесі. За допомогою інтернету відбувається активне користування онлайн курсами, вебінарами, бібліотеками, онлайн олімпіадами та конкурсами у дистанційному режимі. Окрім цього, комп'ютерну мережу активно застосовують під час вивчення іноземної мови в початковій школі, адже вона надає широкі можливості для розвитку учнів та реалізації їх навичок, окрім того допомагає враховувати особливості кожного учня. Правильне та доцільне використання мережі на уроках англійської мови мотивує учнів до подальшого її вивчення та формує зацікавленість до предмету.

Мета дослідження – використання мережі Інтернет та окремих інтернет-сайтів на уроках англійської мови; виокремити переваги застосування інтернету під час вивчення іноземної мови в початковій школі.

Основний текст. Сучасний вчитель повинен бути активним та грамотним користувачем глобальної мережі Інтернет, адже йому доводиться навчати дітей, які від народження оточені технікою і є активними її користувачами. Відповідно, сучасному поколінню буде значно простіше

зануритися у навчальний процес за допомогою знайомим їм засобам і значно легше буде вчителю, адже він зможе розмовляти мовою «сучасних школярів». І. Г. Костенко вважає, що використання мережі Інтернет допомагає у формуванні вмінь і навичок розмовної мови, а також у навчанні лексики та граматики, забезпечуючи справжню зацікавленість і, отже, ефективність (Костенко, 2013).

Необхідно взяти до уваги той факт, що на уроці слід надавати перевагу активному застосуванню різноманітних сайтів, навчальних відео, пізнавальних онлайн – ігор, мультфільмів, руханок та багато іншого. За допомогою таких ресурсів Інтернету у дітей буде зацікавленість та мотивація до вивчення іноземної мови. Окрім цього дуже корисне та не менш цікаве є застосування мультимедійних технологій під час навчального процесу.

Беручи до уваги сучасний прорив в освіті, необхідно застосовувати мультимедійні технології, адже вони включають в себе тексти, графіку, відеоматеріали, звукові ефекти, анімацію. Все це є сукупністю аудіо та візуальних ефектів разом з інтерактивним програмним забезпеченням, які впливають на емоційні та понятійні сфери, сприяють більш ефективному засвоєнню мовного матеріалу. Якщо ж вчитель застосовує під час уроку мультиторд, то слід ознайомитися та залучати до використання на уроках іноземної мови в початковій школі інтерактивне освітнє програмне забезпечення для вчителів – *mozaBook*. За допомогою такого програмного забезпечення, учні зможуть відвідати будь-який куточок світу онлайн, ознайомитися із тваринами, і не тільки, у 3D форматі, легко із цілим класом можна створювати онлайн-проекти, а також вчитель може самостійно формувати різноманітні інтерактивні вправи для закріплення матеріалу.

Якщо розглядати пізнавальні та корисні інтернет-сайти для вивчення іноземної мови у початковій школі, які можна використовувати за допомогою будь-яких гаджетів, то до них можна віднести:

- *LerningApps.org* – це сайт з інтерактивними вправами, які може створювати педагог самостійно відповідно до класу, теми та розумових здібностей учнів. Він включає в себе такі вправи: знайди пару, склади пазл, класифікація, упорядкування, кросворд, вгадай слово та багато інших.
- *Wordwall.net* – даний сайт перегукується із попереднім, але в ньому є більше можливостей, щоб залучити усіх учнів одночасно. Він включає в себе безліч інтерактивних вправ і зокрема ігор, за допомогою яких вчитель може побачити успіхи чи невдалі спроби учня.

- Voki.com – це надзвичайно цікавий сайт, за допомогою якого вчитель може перевтілитися в будь-який персонаж та розмовляти з дітьми, зачитувати текст, співати пісеньку чи розповідати вірш.

Отже, якщо ж говорити про переваги навчання іноземної мови учнів у початковій школі за допомогою мережі інтернет, то до них увійдуть (Клячкова, 2020):

1. Загальнокультурний розвиток учнів;
2. Підвищення рівня володіння англійською мовою;
3. Створення сприятливого психологічного клімату;
4. Підвищення мотивації і інтересу до вивчення предмету;
5. Можливість реалізації індивідуалізації навчання;
6. Підвищення естетичного і емоціонального рівня уроку за рахунок використання музики, анімації;
7. Підвищення об'єму виконаної на уроці роботи;
8. Підвищення авторитету вчителя.

Висновки. Отже, Інтернет на сьогоднішній день – це популярна мережа, якою користуються як дорослі так і діти. Дану мережу слід застосовувати і в освітньому процесі, але це робити необхідно вміло та доцільно. Сучасна освіта не стоїть на місці, відповідно потрібно більше висококваліфікованих педагогів, які з легкістю зможуть вправно, вміло та з користю застосовувати на уроках іноземної мови інтернет – ресурси. Але найважливіше, зуміють змотивувати учнів з першого класу до вивчення іноземної мови із застосуванням різноманітних інтерактивних та корисних сайтів, ігор, програм та інтерактивного освітнього програмного забезпечення.

Список використаних джерел

1. Використання мультимедійних технологій на уроках англійської мови. URL: <http://fel2005.dp.ua/docs/blog/06/040.pdf>.
2. Інтерактивне освітнє програмне забезпечення для вчителів. URL: <https://www.mozaweb.com/uk/user.php?cmd=login>.
3. Костенко І. Г. Використання Інтернет-ресурсів на уроках англійської мови. *Таврійський вісник освіти*, 2013, 1 (41), 170–176.
4. Методика викладання англійської мови у початковій школі. Чернігів: Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка, 2017, 117.

Яніна Сороката, студентка групи ФПШ-32
Науковий керівник – асист. А. А.Собчук

НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР ТА МІЖПРЕДМЕТНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Актуальність дослідження. На сьогоднішній день знання іноземної мови необхідні всім, адже мова – це засіб спілкування. Найбільшу увагу слід приділяти вивченню іноземної мови у початковій школі тому що, в ранньому шкільному віці схильність до вивчення і запам'ятовування є набагато більшою. Згідно з Державним стандартом учні протягом навчання в початковій школі повинні оволодіти комунікативною компетентністю для безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування, що забезпечить розвиток інших ключових компетентностей (Державний стандарт, 2018).

Мета дослідження - вивчення іноземної мови із застосуванням міжпредметної інтеграції та дидактичних ігор.

Основний текст. Вивчення іноземної мови у ранньому шкільному віці корисно, адже воно впливає на розвиток, увагу, мислення, пам'ять та уяву школяра. Слід зазначити, що увага дітей у першому класі характеризується невеликим об'ємом та малою стійкістю. Однією і тією ж роботою зосереджено можуть займатися лише 3-5 хвилин. Тому найефективнішим методом вивчення іноземної мови у початковій школі є застосування дидактичних ігор. Таким чином діти задовольняючи власну потребу гратися, рухатися, співати, стрибати, отримують нові знання, розвивають уміння та використовують навички. „Дитяча гра - чудовий засіб для розв'язання мови дитини.” Це можна підтвердити влучним виразом римлян, які ще дві тисяч років тому говорили : „Тільки розмовляючи - навчишся говорити.” На жаль, дуже часто на уроках англійської мови в школі рідна мова чується частіше, ніж іноземна. Це означає, що під час вивчення іноземної мови бере участь лише зорова пам'ять, а слухова і моторна майже не діють. Одна з найповніших класифікацій належить Рязановій (Данилович, 1996). У своїй статті „Навчання англійській мові дітей молодшого шкільного віку” вона підкреслює, що ігрова діяльність є ведучою для дітей молодшого віку і що гра – природній стан малюків. Вона виділяє наступні ігрові моменти:

- 1) рухливі ігри (до них відносяться зарядка з командами, гра в тварин, „кішки-мишки”, ігри на увагу);
- 2) вірші і пісні, які супроводжуються рухами;

- 3) ігри - змагання (діти поділяються на команди і виконують різні завдання);
- 4) ігри з м'ячем (питання-відповідь, переклад слів і речень з української на англійську і навпаки);
- 5) настільні ігри (лото, доміно, малювання);
- 6) діалоги з героями книг англійських та американських авторів (Вінні-Пуха, Мері Попінс, Білосніжка та семеро гномів, Мауглі, Том Соєр);
- 7) рольові ігри («У лікаря», «В магазині»).

Якщо використовувати ігри з даного переліку на уроках іноземної мови, таким чином буде використовуватися нова лексика, граматичні структури, а також буде відбуватися комунікативна спрямованість. За допомогою музичних ігор відбувається робота над фонетикою іноземної мови, а також застосовується мовна практика. Таким чином діти будуть поглиблюватися у англomовне середовище.

Окрім дидактичних ігор, у початковій школі слід застосовувати міжпредметну інтеграцію, яка урізноманітнить вивчення іноземної мови. Даний предмет слід інтегрувати із такими дисциплінами як: природознавство, основ здоров'я, я досліджую світ, трудове навчання, малювання та математика.

Якщо виокремлювати такий предмет як математика, до прикладу, то можна інтегрувати тему: «Вивчення цифр першого десятку». Діти можуть перераховувати предмети в межах десяти та здійснювати пряму та зворотну лічбу. Також можна, щоб діти виконували вирази із простими діями на додавання та віднімання в межах десяти іноземною та рідною мовою. Окрім того слід використовувати математичні руханки із застосуванням іноземної мови. Якщо ж брати до уваги такі предмети як: основ здоров'я, малювання, я досліджую світ, природознавство, то тут можна робити інтегровані проєкти, презентації чи виготовляти вироби та готувати розповідь про свій виріб. Така міжпредметна інтеграція даної дисципліни буде на користь вивченню як іноземної мови, так і цих навчальних предметів. Невід'ємною частиною початкової школи є різноманітні позакласні заходи. Варто зазначити, що і в таких випадках можна застосовувати іноземну мову. Таким чином учні поповнюють словниковий запас, а також таке застосування мови сприятиме привчанням молодших школярів до самостійного її вивчення.

Висновки. Отже, вивчення іноземної мови у початковій школі є надзвичайно важливо та корисно. Інтегрування іноземної мови з іншими дисциплінами сприятиме розвитку мотивації до вивчення даного предмету через пізнання навколишнього світу за допомогою природознавства, основ здоров'я, я досліджую світ, трудового навчання та математики зокрема. Ігри – невід'ємна частина життя дитини. За допомогою дидактичних ігор ми даємо

можливість учням застосувати їх знання, збільшити словниковий запас та звернути увагу на те, що їм дається складніше та пояснити те, що учень не розуміє у більш доступній формі – дидактичній грі.

Список використаних джерел

1. Анікеєва Т.Г. Робота з віршем і піснею на уроці англійської мови. *Початкова школа*, 1982, 5, 45-48.
2. Данилович І.А. Система ігрових вправ у підручнику English Through Communication для 5-го класу середньої школи. *Іноземні мови у школі*, 1995, №2, 14-18.
3. Державний стандарт початкової освіти. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87.
4. «Інтеграція навчальних предметів в початковій школі як ефективна форма навчання молодших школярів»: Матеріали інтернет-семінару / уклад. Л.Н. Добровольська, В.О. Чорновіл. Черкаси: Видавництво КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради», 2017, 183.

Соломія Спалиляк, студентка групи ФПД-32
Науковий керівник – асист. І. М. Бушак

РУХЛИВІ ІГРИ НА ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЯК СПОСІБ АКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність дослідження. У роки дошкільного дитинства важливими задачами фізичного виховання являються збереження життя і зміцнення здоров'я, удосконалення функцій організму дитини, сприяння його правильному фізичному розвитку, підвищення працездатності. Фізичне виховання повинно сприяти здійсненню розумового, морального, трудового і естетичного виховання дітей, допомогти підтримувати у них бадьорий, життєрадісний настрій і активність.

Мета дослідження – охарактеризувати вплив рухливих ігор на заняттях з фізичної культури як спосіб активної діяльності дітей дошкільного віку.

Рухливі ігри задовольняють потребу організму дитини в русі, сприяють збагаченню її рухового досвіду, закріплюють вміння та навички основних рухів ходьби, бігу, стрибків, рівноваги тощо. Правильно підібрані рухливі ігри активно впливають на розвиток організму дошкільників за умови вмілого

керівництва ними. Швидка зміна обставин під час гри привчає дитину користуватися своїми рухами відповідно до тієї чи іншої обставини. Цінність рухливих ігор також у тому, що вони сприяють розвитку таких фізичних якостей, як швидкість, спритність, витривалість тощо.

Рухливі ігри є одним із важливих засобів фізичного виховання дітей дошкільного віку. Вони сприяють формуванню та вдосконаленню життєво необхідних рухів, усебічному, фізичному розвитку та зміцненню здоров'я дитини, вихованню позитивних моральних і вольових якостей, рис характеру, зміцненню дитячого колективу (Вільчковський, с. 102).

Ігри на заняттях з фізичної культури добираються відповідно до педагогічних завдань. Вихователь керується програмою виховання дітей дошкільного віку, де наводяться приклади типових ігор, визначено переважаючий рух у цій грі. Варто чітко визначити, які вміння і навички в цій грі закріплюються, які фізичні якості розвиваються, яка виховна мета реалізується.

Під час вибору рухливої гри зважають на рухову підготовленість дітей, їх руховий досвід, інтереси дітей та уподобання. Зміст гри має бути доступний дітям, відповідати їх інтересам, нагадувати цікаві явища навколишнього середовища. Крім цього, рухи, які діти виконують у грі, мають бути добре засвоєні.

На заняттях з фізичної культури рухливі ігри можна використовувати на початку заняття у вступній частині - це ігри, які містять рухові дії для розвитку уваги, організованості та навичок з перешикуванням. В основній частині - ігри великої рухливості з максимальним навантаженням з основним рухом, що не був запланованим на занятті. У прикінцевій частині - малорухливі ігри (Ленська).

Хід рухливої гри слід спрямувати таким чином, щоб це сприяло розвитку позитивних якостей, створювати ситуації взаємодопомоги. Вихователь проводить виховну роботу, заохочує активних, старанних дітей, хто виконує правила. У паузах між програваннями робити вказівки, висловлює пропозиції, залучає до цього дітей. Підбадьорює тих дітей, яких піймали.

Наприкінці гри підбивають підсумки. Насамперед слід відзначити тих, хто правильно виконував правила гри та рухові дії, виявляв спритність, виручав однолітків, умів домовитися і розв'язати конфліктні ситуації.

Висновки. Участь у рухливих іграх та фізична підготовка дітей дошкільного віку передбачає досягнення оптимального розвитку рухових (фізичних) якостей: швидкості, спритності, гнучкості, витривалості та сили. Рівень їх розвитку значною мірою зумовлює результативність формування

навичок рухових дій та успішне їх використання в різноманітних життєвих ситуаціях. Педагогічний вплив на розвиток тих чи інших якостей забезпечується правильним добором фізичних вправ і методикою їх проведення.

Список використаних джерел

1. Богиніч О. Л. Фізичне виховання дошкільників засобами гри : навч.-метод. посіб. Київ : Шк. світ, 2007, 120.
2. Вільчковський Е. С. Організація рухового режиму дітей у дошкільних навчальних закладах : навчально-методичний посібник. Київ ; Львів : Мандрівець, 2011, 128.
3. Ленська Т. Рухова активність на свіжому повітрі. *Дошкільне виховання*. 2009, 11, 12.

Соломія Спалиляк, студентка групи ФПД-32
Науковий керівник – асист. І. М. Бушак

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ – ЗАПОРУКА ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Актуальність дослідження. Сьогодні фізичне здоров'я є головною умовою духовного і морального здоров'я дитини. У період дошкільного дитинства закладається фундамент здоров'я, формуються життєво необхідні рухові навички, вміння, розвиваються важливі фізичні якості, що свідчать про необхідність правильного фізичного виховання, яке має сприяти оздоровленню і повноцінному розвитку дитини.

Своєчасне та успішне формування рухової функції людини, особливо в дошкільний період її життя, має першочергове значення для повноцінного фізичного розвитку.

Мета дослідження – охарактеризувати важливість фізичного виховання дітей дошкільного віку.

Стан здоров'я дитини є передумовою її успіху в будь-якій діяльності, адже повноцінний фізичний розвиток забезпечує загальну високу працездатність організму. Рухова діяльність сприяє розвитку системи аналізаторів, активізує роботу органів чуття, прискорює розвиток мовлення, допомагає формуванню розумових дій. Дитина вправляється у пізнанні навколишнього світу, у неї розвиваються просторові уявлення, розширюється

кругозір. Заняття фізичною культурою і спортом загартовують її волю, активізують емоційну сферу.

Дитина приходить у світ з певними вродженими задатками і можливостями, а її повноцінний фізичний і психічний розвиток потребує з перших днів життя виховного впливу, спрямованого на формування особистості в єдності фізичних і психічних проявів. Інтенсивний ріст і розвиток організму дитини дошкільного віку та властива йому висока реактивність вимагають особливих професійних умінь і старань педагогів. Висока пластичність нервової системи дає змогу систематично впливати на організм дитини, розвивати вроджені задатки, створювати необхідні умови для розвитку нових якостей організму.

Рухова діяльність у процесі фізичного виховання готує дитину до трудової діяльності. На фізкультурних заняттях, під час ранкової гімнастики виховується дисциплінованість, виробляється прагнення досягти успіху, наполегливість. Успішна рухова діяльність у колективі однолітків, позитивна оцінка зусиль дитини дорослими, самоаналіз якості виконання вправ, радість співучасті у рухливих іграх — усе це сприяє розвитку емоційно-почуттєвої сфери.

Показниками фізичного здоров'я дитини є рівень морфофізіологічного розвитку (відсутність аномалій і відхилень в анатомічній будові тіла, нормальне функціонування всіх органів та систем організму, їх ріст і розвиток), що виявляється й підтверджується віковими антропо- та біометричними показниками (довжина, маса тіла, об'єм грудної клітки, робота серця, органів дихання, травлення, виділення, опорно-рухового апарату, постава, стан шкіри, гострота зору, нюху, слуху, смаку тощо).

Висновки. Рухова активність має яскраво виражену позитивну дію на організм. Щоб забезпечити повноцінний розвиток особистості дитини потрібно велику увагу приділяти її психофізичному розвитку і вдосконаленню. Фізичний і розумовий розвиток на етапі становлення особистості перебувають в тісній взаємодії. Дуже важливо в цьому віці забезпечити оптимальний руховий режим дитини протягом дня, реалізуючи вроджену потребу у руховій активності.

Список використаних джерел

- 1.Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі». 2- ге вид., випр. К.: Світич, 2008, 430.
- 2.«Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації фізкультурно-оздоровчої роботи в навчально-виховних закладах України», Міністерство освіти України, 2006.

З.Кононко О.Л. Субсфера —Я — фізичне||; Субсфера —Я — психічне|| // Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні. К. : Дошкільне виховання. 2003. 243.

Алла Стасюк, студентка групи ПО-61
Науковий керівник – доц. О. С. Мисик

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Актуальність дослідження. Світові тенденції розвитку суспільства вимагають відповідного інтелектуального забезпечення, яке стає все більш вагомим чинником прогресу. Це, в свою чергу, ставить завдання модернізації освіти. Так, вивчення використання інтерактивних технологій навчання є актуальним у наш час. Прискорення темпу життя, великий потік знань, що впливає на сучасну людину, потребує від неї вміння швидко знаходити потрібне рішення, використовуючи для цього пошукові методи, користуючись великою кількістю різноманітних джерел інформації. У зв'язку з цим, серед традиційних форм та методик навчання, у педагогічній практиці все частіше використовуються інтерактивні методи.

Мета дослідження – розглянути підходи до класифікації інтерактивних методів навчання, що використовуються в освітньому процесі молодших школярів.

Основний текст. Проблема застосування інтерактивних методів в освітньому процесі є в центрі уваги таких дослідників, як О. Єльнікова, Г. Коберник, О. Коберник, О. Комар, Т. Кравченко, М. Крайня, Г. Кривчикова, А. Мартинець, Л. Пироженко, О. Пометун, Н. Суворова, Г. Токмань, С. Жила та інші. Теоретичні аспекти, пов'язані з визначенням сутності інтерактивних методів, їх класифікації, визначенням найбільш поширених і придатних їх видів для розв'язання навчальних завдань набули висвітлення в працях українських вчених (А. Мартинець, М. Скрипник, Л. Пироженко, О. Пометун, В. Хименець та ін.).

О. Пометун (2007) тлумачить інтерактивне навчання як взаємонавчання, співнавчання, у процесі якого постійно відбувається активна взаємодія учнів. І учень, і учитель – рівноправні суб'єкти навчального процесу; учитель є організатором, консультантом, а результати досягаються спільними зусиллями учасників навчально-виховного процесу. Мета інтерактивного навчання –

забезпечити умови для самостійного здобування знань та компетентностей (Пошетун, 2007, с. 8)

Розглянемо класифікацію інтерактивних методів навчання. Аналіз науково-методичної літератури свідчить, що існують різні підходи до класифікації інтерактивних методів навчання. Так, М. Скрипник (2005), визначаючи концептуальні підходи до спілкування, виокремлює такі групи інтерактивних методів (Скрипник, 2005, с. 32):

- інформаційні, які передбачають використання способів діалогічної взаємодії учасників навчання з метою обміну матеріальними або духовними цінностями;
- пізнавальні, які використовуються для отримання нових знань, їх систематизації, творчого вдосконалення професійних умінь і навичок;
- мотиваційні, за допомогою яких кожен учасник навчального процесу визначає власну позицію у ставленні до способів діяльності групи, окремих учасників, самого себе;
- регулятивні, завдяки яким встановлюються та приймаються певні правила діалогічної взаємодії учасників навчання.

За основу своєї класифікації С. Кашлев взяв провідну функцію інтерактивних методів, яку вони виконують у педагогічній взаємодії:

1. Методи створення сприятливої атмосфери та організації комунікації, метою яких є охоплення спільною роботою усіх учасників навчального процесу, що сприяє їх адаптації до створеної педагогічної ситуації (вправи на встановлення контакту, сприймання і розуміння емоційного стану).

2. Методи організації обміну діяльностями передбачають поєднання індивідуальної і групової спільної роботи учасників педагогічної взаємодії (вправи на вміння слухати, прийом і передачу невербальної інформації, прийняття групового рішення та одержання зворотного особистісного зв'язку).

3. Методи організації мислєдїяльностї призначені для створення сприятливої атмосфери, мобілізації творчого потенціалу кожного студента, розвиває їх позитивну мотивацію до навчання і стимулює активну мислїтельну діяльність шляхом виконання студентами різних розумових операцій.

4. Методи організації смислєтворчостї, основним призначенням яких є створення суб'єктами навчально-пізнавального процесу нового способу педагогічної взаємодії, відображення учасниками інтеракцій власного розуміння змісту явищ, що вивчаються, обмін цими смислами і збагачення свого індивідуального уявлення про ті чи інші явища (вправи на діагностику комунікативної та конфліктологічної компетентності, виконання ролей, підготовку до типових і складних комунікативних ситуацій).

5. Методи організації рефлексивної діяльності спрямовуються на самоаналіз і самооцінку учасниками інтеракцій навчальної взаємодії, своєї діяльності та її результатів, дає змогу конкретизувати стан пізнавальної активності студентів і визначити причини та наслідки цього процесу (1).

Дослідник В. Мельник (2006), визначаючи навчальний процес у контексті діалогу як активну взаємодію та спілкування його учасників, виокремлює такі три групи методів:

1) превентивні інтеракції (створення груп, розподіл ролей, консультація, репетиція);

2) імітаційні інтеракції (інсценування, психодрама, соціодрама, ділові та операційні ігри, диспут, “мозковий штурм”, колективне або групове проектування, дебати, метапредметні, міжпредметні, внутрішньо предметні, тематичні обговорення тощо);

3) неімітаційні інтеракції (проблемна лекція, семінар, практикум, круглий стіл, конференція, вправлення) (Мельник, 2006, с. 22).

Беручи до уваги виконання комунікативних функцій, О. Голубкова класифікує інтерактивні методи навчання на:

– дискусійні методи (діалог, групова дискусія, розбір і аналіз життєвих ситуацій);

– ігрові методи (дидактичні, творчі, ділові, рольові, організаційно-діяльні, контрігри);

– психологічна група інтерактивних методів (сенситивний і комунікативний тренінг, емпатія) (1).

Висновки. Отже, *інтерактивне навчання*, яке трактується як спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність. Єдиної класифікації інтерактивних методів навчання не існує, науковці пропонують різні види інтерактивних методів навчання.

Список використаних джерел

1. Інтерактивні методи навчання. URL: <http://nadoest.com/interaktivni-metodi-navchannya-aktualeniste-sute-ta-meta-inter> (дата звернення 10.02.2021)
2. Мельник В. В. (2006) Інтеракція в освітньому процесі: технологія організації. *Управління школою*. № 13. 15–34.
3. Пометун О. (2007) Енциклопедія інтерактивного навчання. 142.
4. Скрипник М. (2005) Інтерактивне навчання : основні поняття / упоряд. Л. Галіцина. Київ: Ред. загальнопед. газ., 30-44.

Анастасія Сударик, студентка групи ФПД-11мз
Науковий керівник – доц. С.П. Кость

МЕТОД МАРІЇ МОНТЕССОРІ: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Актуальність дослідження. Марія Монтессорі є відомим італійським педагогом, яка першою у Римі відкрила школу для дітей, які мали розумові відхилення. Спеціально для них педагог, маючи ступінь доктора медицини і вміло поєднуючи знання з медичної та педагогічної сфер, створила спеціальну методику. Але і для дітей з нормальним розумовим розвитком її методика також активно застосовується і в здобувачів освіти спостерігаються надзвичайно високі результати навчання. Основним принципом методики М. Монтессорі є вміле застосування принципу саморозвитку, коли дитина усе робить самотужки, педагоги виступають в ролі послідовників-спостерігачів. На сьогодні, коли в системі освіти пріоритетний інтелектуальний розвиток дітей, метод Монтессорі є популярним у багатьох закладах дошкільної освіти.

Основа педагогічної системи Монтессорі – це життя, прояв вільної активності. Дитина, яка розвивається, потребує самостійності, свободи вибору і можливості самовираження. М. Монтессорі завжди наголошувала, щоб педагоги ніколи не перешкоджали і не обмежували дитину в її самостійному виборі. Тому і девіз Монтессорі звучить так: «Допоможи мені це зробити самому».

Мета дослідження – дати загальну характеристику методики М. Монтессорі.

Основний текст. Основними принципами методики Монтессорі є: свобода, активність, індивідуальність, самостійність, ініціативність та розвиток вольових якостей. Концепцією методики є надання дитині можливості вільно навчатися і розвиватися з перших років його життя.

Метод Монтессорі складається з трьох основних частин: дитина, навколишнє середовище, учитель. Він заснований на спостереженні за дитиною в природних умовах і прийняття її такою, якою вона є. Основне завдання методу Монтессорі полягає в тому, щоб спонукати дитину до самовиховання, до самонавчання, до саморозвитку. Дитина вчиться в основному самостійно за допомогою спеціально розроблених Монтессорі-матеріалів. В Монтессорі-матеріалах закладена можливість самоконтролю: дитина сама бачить свої помилки і дорослому не потрібно вказувати на них. Дидактичні Монтессорі-матеріали - це щось середнє між навчальними посібниками та розвиваючими іграми, виготовлені неодмінно з натуральних матеріалів. Дизайн Монтессорі-

матеріалів не змінювався з моменту їх створення, тобто майже 100 років. Для виготовлення дерев'яних матеріалів застосовуються цінні сорти дерева, всі матеріали виготовляються дуже якісно, деякі з них досить складні у виготовленні (Про методику Монтесорі, 2021).

На думку М. Монтесорі, діти самостійно засвоюють всю інформацію, необхідну для опановування певними вміннями та навичками. «Система Монтесорі готує дитину не до школи, а до реального життя. Різновіковий колектив Монтесорі допомагає дитині опанувати найскладнішу із наук – вміння бути одночасно особистістю і частиною колективу, вміння будувати стосунки з однолітками, молодшими і старшими дітьми, з дорослими» (1, с. 34). Щоразу, коли дитина обирає новий вид діяльності, вона постійно вдосконалює себе, набуває нових вмінь та навичок, навіть цього не усвідомлюючи.

Важливою складовою методу Монтесорі, особливо, який стосується раннього розвитку дітей, є спеціально підготовлене середовище. Це ретельно організований простір, в якому дитина може успішно вчитися і рости. Це середовище складається з двох факторів:

- 1) власне середовище;
- 2) матеріали, що сприяють розвитку соціальних та фізичних навичок; емоційної та інтелектуальної сфери.

М. Монтесорі виявила, що підготовка та організація середовища дитини з матеріалами, необхідними для її чутливого періоду розвитку, і надання їй дозволу на вибір цих робочих матеріалів, так звана свобода вибору в підготовленому середовищі, сприяє всебічному розвитку дитини.

Метод Монтесорі розглядається як метод раннього розвитку, доречна робота з дітьми, які мають затримку в психоемоційному розвитку (ЗПР, РВ, ММД).

Індивідуалізація навчання і виховання за системою М. Монтесорі здійснюється за допомогою виявлення індивідуальних особливостей кожної дитини, застосування індивідуальної роботи учителя з кожною дитиною, навіть з такою, яка досить розвинена і не потребує додаткової допомоги. При цьому впедагогу, перш за все, необхідно приймати до уваги розумові й фізичні можливості дітей (2, с 5).

М. Монтесорі вважала, що в процесі педагогічної діяльності педагогу важливо вірити в дитину, у її можливості й здібності. Поряд з цим йому необхідно закріплювати віру дитини у власні сили. Вона наголошувала на тому, що сприятлива атмосфера навчання можлива тільки тоді, коли дитина має впевненість у своїх силах. Не менш важливим є і довірливе ставлення дитини до вчителя, за яке вчитель несе відповідальність вже з перших днів спілкування

з дитиною. Стосунки між учителем і учнем повинні бути засновані лише на взаємодовірі.

Висновок. Отже, методика Марії Монтессорі вчить дитину пізнавати світ і бути максимально самостійною. Дитина за допомогою цієї методики активно і самостійно набуває нових знань, а педагог лише скеровує її в правильне русло. Та найголовніше у вихованні і навчанні – це любов і підтримка дитини від її батьків.

Список використаних джерел

1. Про Марію Монтессорі. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/metodychni-rekomendatsiyi-shkilna/dityachimi-sadkami-svitu.pdf>
2. Павленко В.В. Методи виховання Марії Монтессорі, Житомир: ФОП Левковець, 2012.
3. Про методику Монтесорі. Електронний ресурс. URL: http://dnz323.edu.kh.ua/navchayemo_vihovuyemo_rozvivayemo/montessori_storinka/metodika_montessori/ (дата звернення 13.03.2021)

Василина Тарнавська, студентка групи ФПШ-51
Науковий керівник – доц. Нос Л.С.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Актуальність дослідження. Інформатизація та технологізація сучасного суспільства, розвиток інформаційно-комунікаційних технологій значною мірою впливають на виникнення нових технологій навчання. Одним із інноваційних форм організації освітнього процесу є дистанційне навчання. Каталізатором розвитку дистанційного навчання стала епідеміологічна ситуація в світі у зв'язку з поширенням Covid-19. Дистанційне навчання дає можливість отримувати освіту здобувачам з обмеженими можливостями, тим, які перебувають за кордоном або проходять довготривале лікування чи реабілітацію.

Аналіз науково-педагогічної літератури свідчить, що питання дистанційної освіти досліджували багато вітчизняних вчених. Зокрема, проблеми та перспективи, методологічні аспекти дистанційного навчання описували І.Адамова, А.Веренчук, І.Зайцева, О.Рязанцева, Ю.Торба, В.Юнчик та інші. Проте, вони наголошують на дистанційному навчанні у середній,

старшій та вищій школі, тому організація дистанційного навчання в початковій школі потребує глибокого вивчення.

Мета дослідження – визначення ефективних форм та методів дистанційного навчання в системі початкової освіти.

Згідно з Положенням про дистанційне навчання (2013), «під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій».

Вимушене дистанційне навчання у березні-травні 2020 року стало викликом для всіх учасників освітнього процесу. Правильний вибір форм і методів забезпечує ефективність і результативність навчання.

Дистанційне навчання може відбуватися у синхронному або асинхронному режимі. Синхронний режим передбачає співпрацю за допомогою засобів відеозв'язку у визначений час. У асинхронному режимі здобувачі освіти навчаються у власному темпі у зручний для себе час. Вони опрацьовують інформацію, подану вчителем у формі відео, презентації, тощо, виконують і надсилають завдання (Лотоцька А., Пасічник О., 2020). На нашу думку, найбільш ефективним для початкової школи є поєднання наведених режимів: спочатку ознайомлення з новим матеріалом в асинхронному режимі, тоді уточнення, пояснення вчителя та виконання практичних завдань у синхронному режимі, насамкінець виконання завдань на закріплення і перевірку здобутих знань самостійно.

Під час організації дистанційного навчання першочерговим постає завдання вибору засобу для відеозв'язку. Вони дають можливість проводити уроки в режимі реального часу у «віддалених класах». Під час уроку у форматі відео-конференції є можливість дискусії, обговорення, захисту проєктів.

Одним з інструментів відео-зв'язку є Google Meet. Цей сервіс не потребує додаткової реєстрації та інсталяції, а лише створення акаунту Google. Дозволяє вчителю миттєво створювати онлайн-зустріч, демонструвати презентацію та використовувати чат.

Ще одним сервісом для проведення онлайн уроків є Microsoft Teams. Щоб користуватися ним необхідно мати акаунт Microsoft і встановити програму на комп'ютер. Перевагою над вище описаним застосунком є можливість створювати команди, залишати на стіні команди важливі повідомлення чи

завдання, файли, давати доручення та ставити оцінки. Вчитель може планувати заняття, вести запис і поділитися ним з відсутніми учнями.

Найзручнішим, на нашу думку, сервісом для проведення дистанційних уроків є Zoom. Він потребує реєстрації і завантаження на комп'ютер. Програма має безліч переваг. Окрім наведених вище функцій є можливість створити постійне посилання на зустріч, що дуже зручно для здобувачів освіти початкової школи. Можна демонструвати не лише презентацію, але й білу дошку і організовувати співпрацю на ній. Важливою є функція поділу на сесійні зали, що дозволяє організовувати групову роботу. Варто відзначити також безпеку сервісу, що забезпечується паролем входу і залом очікування. Єдиним недоліком є те, що у безкоштовному акаунті тривалість конференції не може перевищувати 40 хв.

Не менш важливим під час організації дистанційного навчання є вибір сервісу для комунікації. Основними критеріями є зручність і легкість у використанні. Ми для своєї роботи обрали Google Class. Цей сервіс є безкоштовний і входить до веб-додатків Google. Він має багато переваг. Є можливість структурувати матеріал за темами. Учитель може поділитися презентацією уроку чи іншими матеріалами, призначити завдання, встановити термін здачі і кількість балів для оцінювання. Після отримання роботи учня педагог може прокоментувати і оцінити її. Здобувач освіти має можливість надсилати виконане завдання у формі фото, відео, посилання чи документу, а після перевірки переглядати коментарі і оцінки.

Висновки. Досвід навчання онлайн під час карантину зумовив розвиток дистанційного навчання. Є дві форми дистанційного навчання - синхронна і асинхронна. На нашу думку, найважливішою є уніфікація освітнього процесу в межах одного класу. Класний керівник повинен вибрати один сервіс для комунікації і один для онлайн-зустрічей. Це допоможе зробити навчання простим, легким і зрозумілим для здобувачів освіти початкової школи. Розробка методології дистанційного навчання в початковій школі є важливим кроком для розвитку системи освіти.

Список використаних джерел

1. Лотоцька А., Пасічник О. (2020). Організація дистанційного навчання в школі: методичні рекомендації, 42.
2. Положення про дистанційне навчання. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text> (режим доступу 20.02.2021).

Соломія Теплюх, студентка групи ФПШ – 11мз
Науковий керівник — доц. М.О. Проц

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Актуальність дослідження. Гра — це найдавніший і найдоступніший метод навчання та виховання особистостей. Необхідність використання ігрових технологій з кожним роком набирає все більше обертів. Гра сприяє використанню знань у новій ситуації, таким чином матеріал, який засвоюють учні проходить через своєрідну практику, вносить різноманітність та інтерес у навчальний процес. Саме ігрові технології є тією формою навчання, що сприяють практичному використанню знань, отриманих на уроці і в позаурочний час.

Проблему ігрової діяльності молодшого школяра представлено в багатьох дослідженнях: концепції культурно-історичного походження психіки (Л.Виготський, О.Запорожець); культурологічній теорії гри (Й.Гейзинга); психологічній теорії діяльності (Л.Виготський, О.Леонтьєв, С.Рубінштейн); теорії навчально – пізнавальної діяльності (Н.Бібік, Г.Костюк, В.Сухомлинський, О.Савченко); психологічній теорії ігрової діяльності (Л.Виготський, Д.Ельконін, О.Леонтьєв); теорії соціальної детермінованості ігрової діяльності (П.Блонський, Л.Венгер, Л.Виготський, Д.Ельконін, О.Запорожець); В.Менджерицька, Н.Менчинська, С.Русова, В.Сухомлинський, А.Усова, К.Ушинський); педагогіці гри школярів, що будується на засадах теорії гуманістичної педагогіки та психології (Ш.Амонашвілі, Г.Балл, С.Русова, В.Сухомлинський).

Мета дослідження – з'ясувати психолого-педагогічні особливості використання ігрових технологій на уроках в початковій школі.

Основний текст. Ігрові технології залишаються унікальною формою навчання, яка дозволяє зробити його цікавим й захоплюючим для учнів молодших класів. Технологія в загальному розумінні трактується, як наука про майстерність, про те, як краще досягти бажаного результату. Педагогічна технологія – це науково обґрунтована системна модель діяльності вчителя, яка містить опис алгоритму його дій у розв'язанні певної навчально-виховної проблеми (Зязюн, Пехота, 2003, с. 240).

Тому, ігри, які застосовують у роботі зі здобувачами освіти, мають відповідати навчальній програмі. Ігрові завдання мають бути не надто легкими,

проте й не дуже складними. Необхідно враховувати вікові особливості учнів, забезпечувати різноманітність ігор та залучати до гри усіх учнів.

Так, Г. Селевко (Селевко, 2006, с. 23-42) виділяє структуру гри як діяльності та як процесу. До структури гри як діяльності він включає: постановку мети, планування, реалізацію мети, аналіз результатів. До структури гри як процесу входять: ролі, які взяли на себе гравці; ігрові дії як засіб реалізації цих ролей; ігрове використання предметів, заміщення реальних речей ігровими; реальні відносини між гравцями; сюжет (зміст) – сфера діяльності, умовно відтворювана в грі.

У свою чергу, С. Шмаков (Войцях, 2014. с. 92) розкриває у своїх працях феномен гри:

1. Гра – багатогранне поняття. Воно означає заняття, відпочинок, розвагу, забаву, змагання, вправу, тренінг, дозвілля, у процесі яких виховні вимоги дорослих до дітей стають їх вимогами до самих себе, отже, активним засобом виховання й самовиховання. Воно виступає самостійним видом діяльності дітей різного віку, принципом і способом їх розвивальної життєдіяльності, методом пізнання дитини й методом організації її життя та неігрової діяльності.

2. Ігри дітей є найвільніша, природна форма вияву їх діяльності, у якій усвідомлюється, вивчається навколишній світ, відкривається широкий простір для вияву свого «Я», особистої творчості, активності, самопізнання, самовираження.

3. Гра, володіючи синтетичною властивістю, вбирає в себе сторони інших видів діяльності, виступає в житті дитини багатогранним явищем. Вона – перший ступінь діяльності дитини-дошкільника, початкова школа його поведінки, нормативна й нормальна діяльність молодших школярів, підлітків і юнацтва, свої цілі по мірі дорослішання учнів.

4. Гра є потребою дитини, що змінює: її психіку, інтелект, біологічну фундацію. Вона – специфічний, чисто дитячий світ життя дитини. Гра є практика розвитку.

5. Гра – шлях пошуку дитиною себе в колективах співтоваришів, вихід на соціальний досвід, культуру минулого, теперішнього часу й майбутнього, повторення соціальної практики, доступної розумінню.

6. Гра – свобода саморозкриття, саморозвитку з опорою на підсвідомість, розум і творчість. Продукт її – насолода її процесом, кінцевий результат – розвиток реалізованих у ній здібностей.

7. Гра – головна сфера спілкування дітей. У ній розв'язуються спірні питання міжособистісних взаємин, сумісності, партнерства, дружби, товариства.

У грі пізнається й отримується соціальний досвід стосунків людей. Гра соціальна за своєю природою й безпосередньому насиченню, будучи відображеною моделлю поведінки, вияву й розвитку складних самоорганізуючих систем і практикою творчих рішень, переваг, виборів вільної поведінки дитини, сферою неповторної людської активності (Войцях, 2014, с. 92).

Учням до вподоби ігри, і вони беруть участь у грі з більшим ентузіазмом та бажанням, ніж у будь-якому іншому завданні класу. Тим не менше, ігри іноді сприймають як розважальну діяльність, граючи в яку діти насправді не навчаються. Є вчителі, які не усвідомлюють важливості ігор, вважаючи їх не багатством різноманітних прийомів та можливістю для реального спілкування, а неконтрольованою та галасливою тратою часу. Однак діти взагалі краще навчаються, коли вони активні.

Таким чином, коли навчання спрямовується на приємну гру, вони дуже часто готові вкласти чимало часу та зусиль у гру. Крім того, зважаючи на різноманітні стилі навчання та уподобання, які учні демонструють, користь від ігор, здається, задовольняє всіх, оскільки діти, які займаються ігровою діяльністю, набагато багатшими навчаються мові, ніж займаються іншими видами практики. Якщо ігри розроблені належним чином, вони можуть стати відмінною і важливою частиною навчальної програми для дітей (Пехота, Кікенко, Любарська, 2002).

Висновки. Впровадження інноваційних технологій в освітній процес є важливим кроком для кращого засвоєння знань, вдосконалення вмінь та навичок. Використання ігрових технологій у навчальних закладах дасть можливість засвоювати знання не примусово, а зацікавити учнів у їх вивченні. Нові освітні можливості виникають практично щодня. Варто дотримуватися та експериментувати у повсякденній навчальній практиці, адже вони допомагають порушити закономірності та звички.

Список використаних джерел

- 1.Зязюн І.А., Пехота О.М. (2003) Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: Навч. посібник. К.: Видавництво А.С.К., 240.
2. Селевко Г.К. Игровые технологии. *Школьные технологии*. 2006, 4, 23-42.
3. Войцях Т. В. (2014). Ігрові технології як інструмент профілактичної роботи спеціалістів психологічної служби закладів освіти. Черкаси : Черкаський ОПОПП, 92.

4.Пехота О.М., Кікенко А.З., Любарська О.М. (2002) Освітні технології: Навч. посібник. К.: Видавництво А.С.К., 14-20.

Юлія Ткачук, студентка групи ПО-51
Науковий керівник – **викл. І. О. Рашина**

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Актуальність дослідження. Розвиток суспільства України і процеси інтеграції в європейську спільноту гостро ставлять питання забезпечення соціального захисту громадян нашої країни. Особлива увага приділяється дітям, які потребують цього найбільше, зокрема дітям з особливими освітніми потребами. Реалізація завдань інклюзивної освіти передбачає комплексне розв'язання питань, пов'язаних насамперед з нормативно-правовим забезпеченням такого виду освітньої діяльності. Варто зазначити, що нормативно-правове забезпечення регулює усі питання впровадження інклюзивної освіти та закріплене на міжнародному рівні.

Мета дослідження – здійснити аналіз основних нормативно-правових актів, спрямованих на реалізацію інклюзивної освіти.

Варто зазначити, що і на сучасному етапі в Україні створено нормативно-правове підґрунтя для становлення інклюзивної освіти, відбувається процес його постійного розвитку. Аналіз нормативної бази свідчить, що основні Закони України про освіту забезпечують соціальний захист та рівний доступ до освітньої діяльності дітей з особливими освітніми потребами.

Як зазначає М.Порошено (2019), основним документом в Україні є Конституція, яка визначає та закріплює основні права, свободи та обов'язки громадян нашої держави. Хоча у ній не зазначається окремо про дітей з особливими освітніми потребами, але наголошується на рівності людей у своїх правах та доступну і безкоштовну освіту (Порошенко, 2019. с. 5).

До джерел, які регламентують інклюзивну освіту належать Закон України «Про внесення змін до законодавчих актів України з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу» (2010), Указ Президента України «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні» (2010), Указ Президента України «Про заходи щодо розв'язання актуальних проблем осіб з обмеженими фізичними можливостями» (2011), Концепція розвитку інклюзивного навчання (2010).

Одними з найперших та важливих нормативно-правових актів щодо правових засад інклюзивної освіти є Конвенції «Про права людини» та «Про права дитини» (1989). Законодавчі акти Організації Об'єднаних Націй, що затверджені на гуманістичних засадах визначають, що питання осіб з особливими потребами стосуються сфери не лише їх реабілітації та соціального забезпечення, а й прав людини. Загальна Декларація Організації Об'єднаних Націй про «Права людини» хоча і не мала прямого відношення до осіб з обмеженими можливостями здоров'я, проте в ній проголошується рівність прав «всіх людей без винятку». Власне на Положенні загальної декларації прав людини, зокрема на її принципах про недопущення дискримінації і праві людини на освіту, ґрунтується й Конвенція про боротьбу з дискримінацією у сфері освіти (1960) (Задорожній, 2004, с.61).

В ухваленій Всесвітній декларації «Про освіту» (1990) для всіх стверджувалося, що всім дітям, підліткам і дорослим має бути надана можливість здобуття базової освіти на прийнятному рівні, тому система закладів освіти повинна реформуватися таким чином, щоб задовольняти індивідуальні потреби дітей.

Вперше інноваційний підхід до інклюзивного навчання був представлений на Всесвітній конференції щодо освіти осіб з особливими освітніми потребами. За результатами конференції було ухвалено Саламанську декларацію (2018) про принципи, політику і практичну діяльність у сфері освіти осіб з особливими освітніми потребами та Рамки Дій щодо освіти таких осіб. Загалом у ця Декларація зазначає, що розвиток інклюзивних шкіл повинен стати основним напрямом державної політики.

У Копенгагенській декларації (1995) про соціальний розвиток наголошується, що держави мають створити рівний доступ до якісної освіти для кожної дитини.

Не менш важливим документом є й Дакарські рамки дій (2000). Згідно з ним, усі заклади загальної середньої освіти згодом будуть «інклюзивно-орієнтованими». Міжнародним документом у сфері захисту прав людей з інвалідністю стали Конвенція Організації Об'єднаних Націй про права осіб з інвалідністю і Факультативний протокол до неї (2006).

У травні 2015 року в Інчхоні відбувся Всесвітній форум з питань освіти за результатами якого була прийнята Інчхонська декларація (2015). Дана Декларація реалізує намічені кроки щодо вирішення освітніх проблем на період до 2030 року. Вона закликає держави забезпечити інклюзивну та якісну освіту для дітей з особливими освітніми потребами на рівноправній основі.

У Концепції розвитку інклюзивного навчання в Україні (2010) наголошується, що інклюзивна освіта в Україні має запроваджуватися, починаючи з дошкільних навчальних закладів, де відбувається головним чином виховна діяльність щодо підростаючого покоління.

Важливими є також положення щодо необхідності створення науково-методичного забезпечення інклюзивного та інтегрованого навчання осіб з особливими потребами (Колупаєва, 2012, с.4).

Висновки. Нормативно-правова база, зокрема в Україні, з питань реалізації інклюзивної політики набирає стрімкого розвитку. Проаналізовані нами документи є основою для впровадження інклюзивної освіти. Вони сприяють виробленню якісної та доступної освіти для дітей з особливими освітніми потребами, а також організаційним аспектам у напрямі активного впровадження інклюзивної освіти.

Список використаних джерел

1. The Dakar Framework for Action. World Education Forum Dakar, 2000. Dakar: UNESCO, 2000. 77 р.
2. Задорожній О. В. Конвенція про права дитини 1989. Українська дипломатична енциклопедія: у 2-х т. / Редкол.:Л. В. Губерський (голова) та ін. Київ: Знання України, 2004. Т.1. 760 с.
3. Інчхонська декларація «Освіта-2030: забезпечення інклюзивної та справедливої якісної освіти та навчання протягом усього життя для всіх». URL: <file:///C:/Documents%20and%20Settings/Dred/%D0%A0%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%87%D0%B8%D0%B9%20%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BB/inchxonska-deklaraciya.pdf> (режим доступу: 13.09.2018).
4. Колупаєва А.А., Таранченко О.М., Білозерська І.О. (2012). Основи інклюзивної освіти: навч.-метод. посіб. Київ: А.С.К.
5. Конвенція «Про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_174 (режим доступу: 14.09.2018).
6. Концепція розвитку інклюзивного навчання в Україні: затв. Наказом МОН України від 01.10.2010 № 912. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-kontseptsii-rozvitku-inklyuzivnogo-navchannya> (режим доступу: 01.10.2010).
7. Копенгагенська декларація про соціальний розвиток. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_505 (режим доступу: 14.09.2018).
8. Порошенко М. А. (2019). Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ: ТОВ «Агентство «Україна».

9. Про заходи щодо розв'язання актуальних проблем осіб з обмеженими фізичними можливостями: затв. Указом Президента України від 19.05.2011 № 588/2011. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua> (режим доступу: 19.05.2011).

10. Саламанська декларація про принципи, політику та практичну діяльність у галузі освіти осіб з особливими освітніми потребами та Рамки Дій щодо освіти осіб з особливими освітніми потребами. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_001-94 (режим доступу: 14.09.2018).

Наталія Топорницька, студентка групи ФПД-51
Науковий керівник – **проф. О. І. Галян**

ОСОБЛИВОСТІ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність дослідження. Для демократизації українського суспільства великого значення надається моральному вихованню. Шлях до успіху є через сформовані моральні цінності людини, моральну поведінку та відносин з іншими. Моральні норми є основними правилами співжиття людей, вони мають гуманістичну спрямованість, оскільки людина є центром моралі. Питання морального виховання було завжди у центрі уваги суспільства.

Важлива частина загального розвитку особистості – це формування моральності у дитини. Початком становлення особистості є дошкільний вік, коли у дитини засвоюються моральні норми поведінки, формуються основи характеру, що є суттєвим для особистісного розвитку. Моральність виявляється у моральних ідеалах і цінностях, які увиразнюють рівень розвитку суспільства та певної людини. Моральність окреслює результати діяльності людини та характер її позиції.

З огляду на якісно нові завдання, які постають, вчені наголошують на потребі формування загальнолюдських моральних якостей в кожній особистості. Особливого значення сьогодні набувають такі загальнолюдські цінності, як справедливість, чесність, гуманізм. Вироблені протягом тисячоліть моральні норми є складовою моралі. Висвітлювався моральний розвиток дітей дошкільного віку в працях сучасних науковців (І. Бех, А. Богуш, О. Галян, Т. Поніманська, А. Гончаренко, О. Кононко, Ю. Приходько та ін.) і класиків педагогічної думки (С. Русова, В. Сухомлинський).

Народна мудрість наголошує на критеріях моральності, які окреслюють повагу до людей, вірність, доброту, порядність та любов. Основою особистості є її моральний розвиток. Механізм засвоєння духовних цінностей – процес двосторонній, у ньому взаємодіють зовнішні соціальні фактори і власна активність індивіда (Поніманська, 1993: 6).

Моральне виховання постає на важливе місце у Законах України «Про дошкільну освіту» (2001), «Про освіту» (2017), в Базовому компоненті дошкільної освіти (2020), в Національній програмі виховання дітей та учнівської молоді в Україні (2004). Порушувалось питання про моральну поведінку у працях таких відомих вчених як Я. А. Коменський, Я. Корчак, Й. Г. Песталоцці.

Мета дослідження – визначити особливості морального виховання дітей дошкільного віку.

Основний текст. У дошкільному віці починається формування у дитини основ моральних якостей, ставлення до людей та навколишнього середовища. У дитини розвиваються моральні уявлення, звички, які будуть основою моральної вихованості особистості в подальшому. Якомога раніше моральне виховання має бути націлене на формування моральних позицій та моральних цінностей, що залежить від найближчого оточення дитини. Перші моральні уявлення, принципи та основи справедливості формуються в сім'ї.

Дитині доводиться часто стикатись із ситуаціями морального вибору. Спочатку на вибір її впливають дорослі значною мірою. Але згодом стають більшими межі оточення дитини і їй доводиться самій приймати рішення та діяти. Інтенсивне засвоєння прикладу дорослих, підпорядкування дій взірцеві формують довільне поведіння, а також сприяють засвоєнню етичних норм (тобто складається новий тип особистісного поведіння) (Петрова, 2007: 8). Моральне виховання – це є взаємодія дорослого і дитини для розвитку моральних навичок поведінки та формування моральних якостей дитини.

Важливим є збагачення загального морального досвіду дитини, допомога їй у розумінні значень моральних вимог та встановлення для себе межі дозволеного. Потрібно використовувати засоби педагогічного впливу: читання дитячої літератури, аналіз творів, розігрування ситуацій морального вибору, проведення моральних бесід, ігор. Через таку роботу діти отримують переживання морального змісту, знання про моральні норми та їх дотримання. Дорослим слід визнати право на самостійний моральний вибір дитини, але одночасно встановити стійкі обмеження та вимоги щодо правил моральної поведінки. Психологи визначають таку послідовність формування моральної поведінки: життєва ситуація – морально-чуттєве переживання – моральне

осмислення ситуації і мотивів поведінки – моральний вибір учинку – вольовий стимул – моральний вчинок – моральна спрямованість поведінки – моральна якість (Поніманська, 2013: 3).

Потрібно виробити у дитини свідоме ставлення до моральних норм, адже не є достатньо лише знання про них та контроль поведінки дитини. Важливо розвинути прагнення чинити морально, бути співчутливим. Позитивний вибір, усвідомлений дитиною та самостійно оцінений згідно з моральними нормами, підтверджує і закріплює її позитивні уявлення про себе (Кошелівська, 2002: 10). У поведінці дитини становлення морального вибору суттєво залежить від досвіду її життя.

Висновки. Отже, в дошкільному віці відбувається засвоєння знань про моральні норми та цінності. Взаємодія дорослого і дитини для формування моральних якостей та становлення моральної поведінки є моральним вихованням. Моральність є результатом засвоєння норм моралі, що і сприяє моральним вчинкам особистості та ставлення до інших. Вона проявляється у вільному виборі дій дитини та спроможності до моральної поведінки у різних ситуаціях.

Список використаних джерел

1. Кошелівська О. (2002). Між двох полюсів. Дошкільне виховання, 3, 9-11.
2. Петрова В. І., Студник Т. Д. (2007). Моральне виховання у дитячому садку: посібник [програма і методичні рекомендації]. Х.: Видавництво «Ранок».
3. Поніманська Т. І. (1993). Моральне виховання дошкільників: навч. посіб. К.: Вища школа.
4. Поніманська Т. (2013). Моральність має бути свідомою. Дошкільне виховання, 8, 3-5.

Романа Турко, студентка групи ФПШ-11мз
Науковий керівник – доц. Ю. Я. Деркач

ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНИХ НАВИЧОК НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Актуальність дослідження. Лексика є одним з основних елементів іноземної мови. Вона представляє слова, їх сполучення та зміст, звукову та графічну форму. Без наполегливого її вивчення, постійного та систематичного примноження знань, умінь та навичок неможливе успішне оволодіння

англійською. Лише достатньо велика кількість вивчених слів і фраз дозволяє учням брати активну участь в іноземному спілкуванні та у практичному оволодінні мовою. Тому проблема вивчення лексики чужоземних мов є досить актуальною в методичній та психолого-педагогічній літературі.

Робота над лексикою іноземної мови є, на наш погляд, першочерговим завданням, оскільки без оволодіння лексичними навичками учні не зможуть виконувати різні види мовної діяльності, такі як: говоріння, читання, письмо, аудіювання, переклад і т.д. Актуальність роботи можна пояснити також тим, що в даний час урок іноземної мови відходить від традиційних форм занять, переходячи на абсолютно новий рівень, завдяки чому в педагогічній та методичній літературі присутня велика кількість різних методик роботи над лексикою, з яких педагогу необхідно виділити найкращі.

Мета дослідження – охарактеризувати основні підходи до проблем викладання лексики англійської мови на початковому етапі, а також проаналізувати та визначити оптимальні методи та прийоми для ефективного засвоєння учнями початкового етапу лексичного матеріалу.

Основний текст. Для школярів одне із найважливіших завдань вивчення іноземної мови є опанування лексичними навичками, так як вони є складовою комунікативної компетенції школярів. Під лексичною компетенцією розуміють словникові знання та здатність використовувати мовну лексику у розмовній та письмовій мові.

Традиційно словникова робота поділяється на основні три етапи:

- 1) ознайомлення;
- 2) первинне закріплення;
- 3) формування навичок використання словникових одиниць у різних видах мовленнєвої діяльності.

Перших два, як правило, об'єднуються в один – представлення лексики. Саме подання відіграє вагоме значення у вивченні. Вся інша робота над словниковим запасом залежить від ефективності та цілеспрямованості даного етапу. Щодо вчителя, то він повинен вибрати найефективніший спосіб презентації згідно рівня навчання, знань школярів, якісних характеристик слів та їх активного та пасивного мінімумів та досягнути цілковитого сприйняття учнями програми лексичного мінімуму, і закріпити в їхній пам'яті словниковий запас ще на початковому етапі навчання.

Опанування чужоземної мови вимагає володіння певною кількістю мовних одиниць. Однак одних лише знань слів замало для повноцінної мовної діяльності. Ви можете знати багато слів, але не вміти правильно ними володіти під час розмови. Задля використання лексики на практиці, необхідно подбати

про розвиток учнів, щоб вони могли автоматично використовувати необхідні слова під час спілкування та підбирати їх у фрази та речення згідно з правилами.

Вивчаючи мову, діти стикаються зі значно більшою кількістю слів, ніж їм потрібно пам'ятати, тому деякі нові курси поділяють словниковий запас на активний та пасивний. Активний словник являє собою найважливіші мовні одиниці, які учні повинні вивчити та мати можливість їх відтворювати в процесі плідної мовленнєвої діяльності. Запас слів вищезгаданого словника порівняно обмежений. Він утворюється шляхом ретельної обробки матеріалу для висловлювання та письма.

Пасивний словник – це слова та словосполучення, які учні повинні розуміти в процесі сприйняття і використання яких не обов'язкове на відповідному рівні навчання. Пасивна лексика має ширший спектр. На цій основі встановлюється процес читання та сприйняття мовлення інших людей на слух (Бігич, 2013, с.221).

Одним із важливих засобів засвоєння лексичних одиниць є регулярне їх повторення.

При навчанні молодих школярів, через особливість їх пам'яті (переважно короткочасну) потреба у багаторазових повтореннях слів ще більша, ніж у дітей старшого віку. Оскільки шкільний словниковий запас – це той розмовний мінімум, яким учні повинні оволодіти в початковій школі, то головне завдання вчителя у цьому випадку – донести до учнів, засвоїти і закріпити якомога більше лексичних одиниць для того, щоб вони мали змогу використовувати вивчену лексику у подальшій практиці спілкування.

Зазвичай, лише підручник не може гарантувати досягнення мети вивчення іноземної мови. Необхідно широко використовувати й інші засоби, а саме: аудіо- та відеоматеріали, книжки для домашнього читання, текстові завдання. Звичайно, опанування іноземних мов відбувається не лише в класі. Органічне поєднання курсів, домашніх завдань та позакласних занять забезпечить ефективне формування комунікативних умінь та навичок та сприятиме самостійності учнів, розвитку соціальної активності та комунікативно-пізнавальної.

Висновки. Отже, викладене вище дозволяє зробити висновок, що основною метою вивчення англійської у початковій школі є розвиток комунікативної компетенції учнів у різних видах мовленнєвої діяльності (аудіюванні, говорінні, читанні та письмі), якість якої визначається рівнем сформованості лексичних навичок та вмінь, оскільки лексика приймає основне

комунікативне навантаження під час формулювання висловлювань і сприйняття їхніх значень.

Список використаних джерел

4. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Дмитрусенко І.М. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ.класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. К. : Ленвіт, 2013, 590.
5. Смоліна С.В. Методика формування іншомовної лексичної компетенції. *Іноземні мови*, 2010, 4.
6. Холод І.В. Методика викладання англійської мови : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Умань : Візаві, 2018. 165.

Катерина Хворостовська, студентка групи ПО-51
Науковий керівник – **викл. І. О. Рашина**

СПЕЦИФІКА ВИКОРИСТАННЯ ПРОЄКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ В ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ

Актуальність дослідження. ХХІ століття – період стрімких та бурхливих змін, економічних зрушень, нестримного розвитку інноваційних технологій. Це кидає виклик усьому традиційному й ординарному. Сучасне суспільство потребує активної та творчої особистості, здатної адекватно орієнтуватись в інформаційному просторі, нестандартно вирішувати складні проблеми, бути відкритою до соціальних змін, справами доводити свою значущість для суспільства (Норенко, 2017).

Освіта в Україні ставить на меті формування всебічно гармонійно розвиненої особистості, здатної творчо мислити, самостійно приймати рішення, бути компетентною в різних сферах життя. Сучасний освітній процес передбачає пошук нових, більш ефективних технологій, які і будуть сприяти розвитку творчих здібностей учнів, формувати навички саморозвитку та самоосвіти. Цим вимогам відповідає проєктна технологія у навчальному процесі.

Мета дослідження – охарактеризувати сутність і особливості використання проєктних технологій навчання у початкових класах.

Новий Державний стандарт освіти в Україні (2018) проголошує зміну напрямку навчання у бік практики, покладає відповідальність на учнів, які,

вільно висловлюючи свою позицію на уроці, вирішуючи пізнавальні завдання, співпрацюючи з однокласниками в команді, дбають за результат у процесі навчання особистісно-орієнтованої системи (Полєвікова, 2017).

Проектна технологія відноситься до групи технологій розвивального навчання. Поняття «розвивальне навчання» ввели психологи. Засновниками його були Л. Виготський, А. Леонтьєв, Д. Ельконін, Л. Занков, В. Занков, В. Давидов та їх послідовники. Кожен з цих учених працював над проблемою удосконалення навчального процесу.

Л. Максимчук (Максимчук, 2017) зазначає, що проектна технологія – це практика особистісно зорієнтованого навчання в процесі конкретної діяльності учня на основі його вільного вибору та з урахуванням його інтересів. У свідомості учня це має такий вигляд – Я знаю, для чого мені треба все, що я пізнаю, і де я можу ці знання застосувати. Для педагога – це прагнення знайти розумний баланс між академічними та прагматичними знаннями, вміннями й навичками.

Навчання та виховання не можна вважати достатнім, повним, якщо учнів не залучено до практичної діяльності. Особиста участь дітей у розв'язанні локальних проблем є необхідною умовою формування повноцінної, гармонійно розвиненої особистості з власною точкою зору, певними переконаннями та принципами. І саме проектна технологія, на нашу думку, зможе забезпечити особистісно орієнтовану освіту, яка передбачає індивідуальний підхід до кожного учня. Адже саме ця технологія націлена на розвиток особливостей дітей через практичну діяльність, а також на їх самостійне навчання і виховання, що є не менш важливим. Що може бути кращим для становлення особистості, ніж відчуття успіху й власної значущості від результатів своєї праці.

У практиці роботи вчителів, ураховуючи специфіку навчанням дітей початкових класів, слід інтегрувати проекти за домінуючою діяльністю (Додусенко, 2010).

Висновки. Впровадження проектної технології – це важка, але цікава робота. Для досягнення результатів потрібна значна кількість часу, а також серйозна самостійна робота кожного члена колективу. Необхідність застосування технології зумовлена тим, що сьогодення освіта є сучасником процесу зародження нового світового простору. Ті, хто розпочав її застосування, вважають проектну технологію одною із складових освітньої політики майбутнього, тому що передбачає глобальну освіту особистості й глибоке педагогічне оновлення. Кожен тип проекту характеризується тим чи іншим видом координації, термінами виконання, етапами, кількістю учасників.

Тому розробляючи той чи інший проект, треба мати на увазі ознаки і характерні риси кожного з них, щоб досягти бажаних результатів.

Список використаних джерел

1. Норенко Л. М. (2017) Цікавий урок у початковій. *Початкова школа*. 9, 61-63.
2. Державний стандарт початкової загальної освіти (2018). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-п#Text>. (режим доступу: 23.03.2021)
3. Полєвікова О. Б. (2017) Нова українська школа: відчуваємо, думаємо, діємо. *Початкова школа*. 4, 13-15.
4. Максимчук Л. В. (2017) Метод проектів – метод проблем. *Початкова освіта*. 10, 4-8.
5. Додусенко Н.О., Нетужилова І.В. (2010) Проектна діяльність у початковій школі. Харків: Вид. група «Основа».

Роксоляна Червінська, студентка групи ФППШ-12

Науковий керівник – доц. Н.П. Сірант

МОБІЛЬНА ЗАЛЕЖНІСТЬ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Актуальність дослідження. На теперішній час сучасні технології швидко увійшли в наше життя. Кожного дня ми користуємося різноманітними пристроями та не можемо уявити своє життя без них. За їх допомогою ми можемо швидко і легко знайти потрібну нам інформацію, вирішувати різноманітні завдання, читати книги та ще багато корисного для нашого саморозвитку. Найбільш актуальний гаджет серед сучасних дітей – це мобільний телефон. Завдяки смартфону діти можуть всесторонньо розвиватися, проте вони не помічають, як стають залежними від своїх пристроїв.

Мета дослідження. Висвітлити негативні наслідки номофобії у здобувачів початкової освіти та охарактеризувати основні способи їх вирішення.

Основний текст. До позитивних впливів сучасних пристроїв можемо віднести те, що вони дозволяють швидко знайти потрібну інформацію, новини, дають можливість спілкуватися з родичами і друзями, які знаходяться далеко від нас, можемо подивитися улюблений фільм чи послухати музику у будь-який час.

Однак є чимало негативних моментів. Довготривале використання гаджетів приводить до погіршення здоров'я. Малорухомий спосіб життя стає причиною багатьох захворювань. З'являється викривлення хребта, сутулість, біль у спині і ший, плечах і руках. Ультрафіолет, що випромінює екран дуже небезпечний та токсичний для задньої стінки очей, виснажує сітківку ока. При фокусуванні на екран смартфона дитина моргає втричі рідше, ніж повинна. Це може призвести до зневоднення очей і до їх запалення. Надмірне використання мобільних пристроїв приводить до розвитку тривоги, депресії, стресу, порушення сну. У дітей затримується фізичний та емоційний розвиток. Більшість часу діти проводять вдома, ніж з друзями і часто їм бракує «живого спілкування» (4).

Номофобія — почуття страху і занепокоєння у людини через відсутність її пристрою мобільного зв'язку. Сучасні діти не можуть прожити і дня без своїх гаджетів (3). Через це у батьків з'являється обурення і тривога. В. Цюпка (2020) зазначає: «З одного боку розуміємо, що батькам набагато спокійніше, коли дитина постійно перебуває на зв'язку, і вони мають можливість будь-якої миті зателефонувати чи написати, якщо виникає така необхідність. З іншого боку – справжню проблему становлять мобільні онлайн-ігри, в які учні граються на перервах, замість того, аби відпочити» (6).

Головні способи уникнення номофобії:

- Щоб уникнути залежності дитини від гаджетів слід контролювати час користуванням Інтернетом, встановлюючи із нею довірливі стосунки;
- Можна у школах створити спеціальні скриньки для зберігання мобільних телефонів;
- Слід навчати дітей медіаграмотності;
- Намагатися зробити насичене дозвілля у дитини, записати в дитячі гуртки, секції або творчі студії, щоб її життя було цікавим і дитина не мала багато вільного часу для віртуальних ігор;
- Проводьте з дітьми багато вільного часу на свіжому повітрі без гаджетів. Запропонуйте їм пограти різноманітні ігри, квести, конкурси або естафети.

Висновок. Підсумовуючи, ми можемо стверджувати, що користування мобільними гаджетами є неодмінною складовою нашого життя, проте не слід зловживати ними, а вміти правильно розподілити свій вільний час.

Список використаних джерел

1. «Інтернет-залежність: як діагностувати та позбутися?» URL: <https://thepoint.rabota.ua/internet-zalezhnist-yak-diahnostuvaty-ta-pozbutysya/> (режим доступу 01.03.21).

2. «Що таке гаджет-залежність та як захистити дітей від неї».

URL: <https://kalynivka.city/articles/62749/schotake-gadzheth-zalezhnist-tayakzahistiti-ditej-vid-nei-poradi-psihologa>

3. Номофобія URL:

<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D1%84%D0%BE%D0%B1%D1%96%D1%8F> (режим доступу 04.03.21)/

4. Пашинська А. «Всі говорять, що гаджети шкідливі для здоров'я. Чи справді це так» URL: https://espresso.tv/article/2017/08/04/shkidlyvi_gadzhety (режим доступу 02.03.21).

5. Савчук Т. «Вплив смартфонів на рівень щастя, інтелекту та нове покоління «iGen»» URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28705680.html#> (режим доступу 27.02.21)/

6. Цюпка В. URL: <https://bilopillia.city/articles/65790/mobilni-telefoni-u-shkolah-zaboroniti-ne-mozhna-dozvoliti-de-postaviti-komu> (режим доступу 04.03.21)/

7. Шуміліна О. «Позитивні та негативні впливи гаджетів на людину» URL: <http://porogy.zp.ua/2015/12/pozitivni-ta-negativni-vplivi-gadjetiv-na-lyudinu/>

8. «Як дитині позбутися інтернет-залежності?» URL: <https://childdevelop.com.ua/articles/psychology/3576/> (режим доступу 01.03.21).

Юлія Чорна, студентка групи ФППШ-11мз
Науковий керівник – доц. **Ю.Я. Деркач**

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Актуальність дослідження зумовлюється питаннями теоретичного та практичного аспектів організації освітнього процесу для учнів під час вивчення іноземної мови на початковому етапі, реформування сфери початкової освіти в Україні, зокрема навчання англійської мови, концепція Нової української школи (НУШ), поєднання зусиль школи та родини. Значну увагу приділяють значенню мовлення як природного процесу спілкування між людьми, розвитку природних задатків для вивчення іноземних мов та формування комунікативної компетентності. Велику увагу варто приділити розвитку живого мовлення, особливо в період навчання в початковій школі.

Мета дослідження – розглянути основні аспекти формування та розвитку мовлення школярів початкових класів на уроках англійської мови, окреслити та обґрунтувати основні шляхи їх вирішення.

Основний текст. У період навчання дітей у початковій школі значну увагу приділяють розвитку мовлення. Мовлення є основним засобом спілкування. Без нього у людини не було б можливості передавати інформацію, вільно висловлювати свою думку, спілкуватися з іншими людьми. Головним завданням для педагогів є формування любові до рідної та іноземної мов, збагачення дитячого словникового запасу, формуванню культури та етики мовлення, не тільки українського, але й іноземного. Таким чином, у початковій школі приділяють значну увагу розвитку комунікативної компетентності в контексті вивчення іноземної мови, частіше англійської. Тому важливим є процес правильної організації освітнього середовища для вивчення іноземної мови.

Сьогодні, значення міжнаціонального спілкування зростає з кожним днем, прагнення до оволодіння іноземною мовою як засобом спілкування розвивається в дедалі ширших масштабах. Л. Бак (2005) стверджує: «Для того, щоб ефективно на рівні вимог організувати процес вивчення іноземної мови, необхідно знати природу мовленнєвої діяльності, форми мовного спілкування, способи вираження змісту думки, психологічні та психолінгвістичні особливості народження та сприйняття мови, взаємозв'язок усіх компонентів мовленнєвої діяльності, основні педагогічні та методичні принципи» (Бак, 2005, с. 50).

Учитель покликаний не тільки навчити учнів, а й сформувати певні цілі до вивчення іноземної мови. Завдання вчителя вмотивувати першокласників, зацікавити, адже без цього не може бути належного навчання й сприймання нової інформації. Окрім цього слід звернути особливу увагу на формуванні належної вимови та граматичних знань учнів, оскільки саме ці два аспекти грають вирішальну роль у досконалому оволодінні іноземною мовою.

Розвивати мовлення, тобто формувати комунікативну компетентність – вчити в процесі життєдіяльності правильно, відповідно до норм іноземної мови, будувати висловлювання, використовуючи весь набір мовних засобів, якими володіє дитина на конкретному етапі. І. Кошман (2013) вважає, що «повноцінний мовленнєвий розвиток учнів може забезпечити тільки добре спланована система роботи над розвитком мовлення, яка чітко дозує матеріал: словник, синтаксичні конструкції, види мовлення, формує вміння будувати зв'язні висловлювання. Розвиток мовлення дитини – не стихійний процес. Він потребує постійного педагогічного управління. Щоб керувати мовленнєвим розвитком школярів, учитель повинен чітко усвідомити свої завдання в цьому процесі» (Кошман, 2013, с.23). В процесі використання дібраного для навчання

іноземних мов матеріалу слід опиратися на підходи до вивчення іноземної мови, серед яких можна виділити кілька, з нашої точки зору, найважливіших:

- лінгводидактичний — визначається обраною системою навчання;
- ситуативний — використання мови в конкретних ситуаціях, що може слугувати основою для організації матеріалу в навчанні діалогічного мовлення;
- тематичний — реалізація тем чинних програм вивчення іноземних мов;
- тематико-ситуативний — використання діалогічних ситуацій як форм реалізації процесу вивчення навчального матеріалу.

Плануючи уроки у початковій школі, учителі англійської мови підбирають вправи, спрямовані на розвиток усіх здібностей дітей і змінюють види діяльності протягом уроку. Таким чином Л. Бак (2005) зазначає, що «для того, щоб розвивати вербальні здібності на уроках вчителі з учнями читають оповідання та тексти англійською мовою, обговорюють їх, складають оповідання з опорою на картинки, слова та вирази, вивчають граматичні правила, виконують граматичні вправи, роблять нотатки та інше» (Бак, 2005, с. 51). Обов'язковою є потреба у співі пісень англійською мовою, слуханні записів відомих пісень, вивчення віршів, римівок та скоромовок для розвитку музичних здібностей.

Робота над організацією процесу вивчення англійської мови на початковому етапі розпочинається, як правило, із семантизації, тобто розкриття значення нових лексичних одиниць. Саме від цього залежить уся подальша праця з лексикою. Так, педагогові варто обрати найефективніший спосіб презентації нових слів відповідно до вікових особливостей дітей. Разом з тим формується елементарна комунікативна компетенція (мовна та мовленнєва) і відповідно, розвиваються елементарні комунікативні уміння в основних видах мовленнєвої діяльності (говоріння, аудіювання, читання, письмо).

Висновки. Сучасні тенденції англійської освіти передбачають, що у початковій школі мають створюватись вчителем умови для ранньої комунікативно-психологічної адаптації школярів до нового мовного світу та для подолання подальших психологічних бар'єрів при використанні іноземної мови як засобу спілкування; для розвитку мотивації у подальшому володінні англійською мовою.

Список використаних джерел

1. Бак Л. Особистісно-орієнтований підхід до викладання англійської мови. *Рідна школа*, 2005, 3, 50-52.

2. Гунько С. Новий підхід до вивчення англійської мови на початковому етапі. *Початкова школа*, 2011, 8, 32-34.
3. Кошман І. Уроки розвитку зв'язного мовлення. *Початкова освіта*, 2013, 41-43, 19-29.

Ірина Швець, студентка групи ФППШ-11мз
Науковий керівник – доц. **О. М. Проц**

ІНТЕГРОВАНІ УРОКИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Актуальність дослідження. Для сучасного етапу розвитку початкової школи характерним є ускладнення змісту освіти, зростання обсягу необхідної інформації та зменшення часу, необхідного на її засвоєння, а також формування у дітей цілісної картини світу. Скерованість нинішньої освітньої системи на розвиток особистості передбачає повагу до індивідуальної самобутності кожної дитини і змушує вчителів використовувати особистісно орієнтовані освітні технології.

У такій ситуації надзвичайно цінними й продуктивними видаються спільні пошуки педагогічної науки й практики щодо розробки інтегрованих курсів і уроків. Саме вивчення шляхів удосконалення системи освіти сприяли відродженню такого методичного явища, як інтеграція навчання. Тому дослідження правильності побудови інтегрованих уроків дуже важливе та актуальне в наш час.

Мета дослідження – вивчити та охарактеризувати основні вимоги до проведення інтегрованих уроків на сучасному етапі розвитку освіти.

Основний текст. На думку Н. Костюка (1998), «інтеграція – це процес взаємодії елементів із заданими властивостями, що супроводжується встановленням, ускладненням і зміцненням істотних зв'язків між цими елементами на основі достатньої підстави. В результаті якої формується інтегрований об'єкт (цілісна система) з якісно новими властивостями, в структурі якого зберігаються індивідуальні властивості вихідних елементів» (Костюк, 1998, с. 9).

На сьогодні ідея інтеграції змісту і форм навчання викликає велику увагу та прихильність багатьох вчителів-практиків. Саме дослідженням дидактичних особливостей інтеграції змісту навчання займалися видатні педагоги: О. Біляєв, Л. Варзацька, Т. Донченко, Ю. Колягін, В. Паламарчук, О. Савченко, Н. Светловська та інші.

Новими організаційними формами навчання є інтегровані уроки, комплексні семінари, а також інтегровані навчальні дні.

Інтеграція – це не поєднання, а взаємопроникнення двох або більше предметів. Це не просто поєднання частин, а об'єднання їх у єдине ціле на основі спільного підходу.

Інтегрований урок (від лат. *integer* – повний, цілісний), тобто органічне поєднання в уроці відомостей інших навчальних предметів навколо однієї теми, що сприяє інформаційному збагаченню сприйняття, мислення і почуттів учнів за рахунок залучення цікавого матеріалу, що також дає змогу з різних сторін пізнати якесь явище, поняття, досягти цілісності знань (Титар, Пінчук, 2011). Інтегровані уроки можна здійснювати між різними навчальними дисциплінами, навіть такими, які, на перший погляд, здаються несумісними.

Можливості для інтеграції навчального змісту і проведення інтегрованих уроків досить широкі. Усе залежить від уміння вчителя синтезувати матеріали, справді органічно пов'язані між собою, і вміння провести інтегрований урок без перевантаження дітей враженнями, щоб він підпорядковувався головній меті, а не був безладною мозаїкою окремих картин. Тому слід спершу проаналізувати календарне планування, зіставити матеріал різних предметів, визначити теми, близькі за змістом або метою використання (Бірюк, 2018).

Висновки. Інтегрований урок одна з форм організації освітнього процесу, що сприяє підвищенню інтересу до знань, навчання самостійності пізнання, можливості співпраці вчителя і здобувачів освіти на уроці, спосіб усунення формалізму в підході до нового навчального матеріалу, тобто сприяє підвищенню результативності навчання.

Інтеграція навчальних предметів – це вимога часу, це творчість, самобутність, мистецтво педагога .

Перевагами системи інтегрованих уроків в Новій українській школі є те, що вони спонукають здобувачів освіти до самостійної праці, до творчого мислення, пошуку. Для якісного оновлення уроку в початкових класах у центрі уваги перебуває організація навчальної діяльності молодших школярів залежно від змісту і готовності дітей. Саме це особливо обумовлює навчальні результати, сприяє розвитку критичного мислення.

Список використаних джерел

1. Бірюк І. А. (2018) Інтегровані уроки у початковій школі. Методичний посібник. Володимирець: Володимирівська ЗОШ І-ІІІ ступенів №1, 65.
2. Титар О., Пінчук Г. (2011) Інтеграція навчального процесу як чинник розвитку пізнавальної активності учнів. URL:

https://osvita.ua/school/lessons_summary/proftech/24899/?fbclid=IwAR2yG3CeUx9EeyAOKnR0RITgSJNVb8cT0jltq3PCB0RfoEZv06_r4qOmPdw (режим доступу 17.02.2021).

3. Костюк Н.Т. Об'єктивна зумовленість і діалектика інтеграції сучасного наукового знання. *Вища школа*, 1998, 327, 9.

Вікторія Язикова, студентка групи ПО-31(б)
Науковий керівник – **викл. Т.М. Цегельник**

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ПРИРОДИ

Актуальність дослідження. Проблема естетичного виховання розглядається в естетичному, педагогічному, психологічному та філософському аспектах.

Завдання та шляхи реалізації естетичного виховання здобувачів початкової освіти визначені Законом України «Про освіту» (5), Національною державною комплексною програмою естетичного виховання (4) та Державним стандартом початкової освіти (1).

Мета дослідження – розглянути особливості естетичного виховання здобувачів початкової освіти.

Основний текст. У «Короткому словнику з естетики» поняття «естетичне виховання» розкривається як цілеспрямована система дієвого формування особистості, здатної сприймати, оцінювати та усвідомлювати естетичне у житті, природі, мистецтві, жити і перетворювати світ, творити за законами краси (Сотська, Шмельова, 2016).

У педагогічній літературі поняття «естетичне виховання» розглядається як невід'ємна складова трудового, фізичного, ідейного, та морального виховання, як науково вмотивоване, систематичне звертання до людських емоцій, які розвивають у молодших школярів такі здібності, що сприяють не тільки естетичному сприйняттю прекрасного у житті та мистецтві, а й роблять кожного з них творцем естетичних цінностей (3).

Для здобувачів початкової освіти необхідно створювати умови, щоб вони могли відчувати природу всіма органами чуття, і складність цих умов залежить від того, в якому середовищі здобувачі освіти ростуть і розвиваються. Враження, які отримує здобувач початкової освіти від зустрічі з природними

явищами, є різноманітними і багатогранними, вони добре впливають на дитячі почуття та емоції.

Мету цілеспрямованого впливу педагогів на розвиток особистості можна досягнути лише шляхом постійного контакту дитини з об'єктами природи.

Використання засобів природи у навчально-виховному процесі сприяє розвитку емоційних, когнітивних і психомоторних навичок дитини.

Педагогічні умови процесу формування естетичного ставлення дітей до природи передбачають співпрацю з батьками здобувачів початкової освіти та комплексний підхід, що полягає у застосуванні в освітньо-виховному процесі таких заходів: проведення спостережень та милування природою під час екскурсій і прогулянок у природу; використання образотворчого мистецтва; читання художньої та фольклорної літератури; використання музичного мистецтва; проведення дослідницької діяльності та догляду за рослинами та тваринами під час праці на ділянці, у куточку природи; збирання природних матеріалів; використання інтеграції та ігрових методів у процесі проведення уроків, прогулянок, екскурсій та інших заходів природознавчо-естетичного спрямування (Лабковська, 2013).

Під час екскурсій здобувачі початкової освіти згадують вірші й пісні про квіти, дерева, загадки про пори року і прикмети, прислів'я та приказки. Здобувачі початкової освіти спостерігають за такими природними явищами, як дощ, листопад, набрякання бруньок, утворення бурульки; ознайомлюються з близьким та далеким оточенням, наприклад: музеї, міський парк, театр, ботанічний сад і при цьому милуються природою, відчуючи її всіма органами чуття. Під керівництвом вчителя під час інтегрованих уроків з ознайомлення з природою здобувачі початкової освіти спостерігають за незвичайними для них явищами, такими як: спостереження за забарвленням листя в різні пори року, зеленими насадженнями у парку, на вулиці в різні години доби, цвітінням садів та опаданням листя тощо (Лабковська, 2013).

Під час праці на ділянці здобувачів початкової освіти залучають також до дослідницької роботи, об'єктом якої є явища неживої та представники живої природи: саджання рослин, догляд та спостереження за ними; фенологічні спостереження (погода, небо, хмари, зміна пори року); догляд за тваринами у живому куточку та на волі. Під час прогулянки здобувачі початкової освіти збирають об'єкти для колекцій, гербаріїв, а потім створюють на уроках макети городу, куточка лісу, луки тощо (Лабковська, 2013).

Величезне значення під час організації дитячої діяльності в умовах природи надається вільній грі, яка є головним розвивальним засобом виховання природодоцільної поведінки.

Естетичне виховання повинно стати базовим компонентом, основою будь-яких освітніх систем, адже орієнтує особистість на пошук краси і гармонії у навколишній дійсності та у самій собі.

На науковому рівні у змісті естетичного виховання містяться такі компоненти: естетичні сприйняття; естетичні знання; естетичні почуття; естетичні судження; естетичні переживання; естетичні смаки; естетична насолода; естетичний ідеал; естетична культура.

Висновки. Естетична вихованість це не властивість, чи якість, а цілісна система, особистісне утворення, що складається із сукупностей естетичних знань, умінь та навичок; естетичних потреб, мотивів, інтересів, цінностей, переконань та ставлень до оточуючого світу і до себе.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової загальної освіти: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF> (дата звернення: 10.02.2021).
2. Лабковська Г. І. (2013) Естетична культура і естетичне виховання : підр. Тернопіль : Джура, 304 с.
3. Поняття “процес навчання”, “виховання”, “естетичне виховання”. *Педагогіка і виховання* : веб-сайт. URL: <http://www.educateua.com/wonivs-1235-2.html> (дата звернення: 10.02.2021).
4. Про Національну доктрину розвитку освіти: Указ Президента України від 17 квіт. 2002 р. № 347/2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002> (дата звернення: 10.02.2021).
5. Про освіту: Закон України від 16 лип. 2019 р. № 30. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 10.02.2021).
6. Сотська Г. І., Шмельова Т. В. (2016) Короткий словник понять і термінів з естетики. Херсон. 20.

Майя Ярмошкіна, студентка групи 3 ОДП
Науковий керівник – доц. Н. Ю. Родюк

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ У ЗДО

Актуальність дослідження. На даному етапі існує актуальна проблема корекційної педагогіки – організація інклюзивного навчання, яке має

відповідати можливостям та потребам кожної дитини незалежно від психофізіологічних особливостей її розвитку. Таким чином, покликання педагога полягає в організації однакових умов для кожного з вихованців з урахуванням їх індивідуальних особливостей та можливостей. Чим раніше почнеться робота з дитиною, якій потрібна корекція психофізичного розвитку, тим і швидше ростимуть можливості до адаптування дитини в суспільстві.

Метою дослідження є розкриття особливостей організації інклюзивної освіти в ЗДО.

Основний текст. Період дошкільця є сензитивним для становлення особистості та формування її первинного світогляду на соціум. На цей період припадає становлення передумов навчальної діяльності особистості та активізація її пізнавальних можливостей.

Завдання інклюзивної освіти – навчити кожну дитину незалежно від її фізичних чи психічних вад та наявності в неї тих чи інших відхилень. Для всіх дітей мають бути однакові умови навчання, а навчальна програма підходити для навчання всіх дітей. Головною особливістю інклюзивної освіти є зміна переконань, філософії, поглядів, менталітету всіх, хто бере участь в освітньому процесі, а саме: дітей, батьків, педагогів тощо (Індекс інклюзії, 2013).

Основним принципом інклюзії є рівні можливості для кожного. Коли дитина з вадами перебуває в групі зі здоровими ровесниками, це дає їй можливість розвитку комунікативних та інших соціальних навичок відповідно до її віку. Для дитини успіх перебування в інклюзивній групі є подальшою мотивацією до навчання.

Основними напрямками роботи з інклюзивного виховання є створення умов для соціального, когнітивного та емоційного розвитку всіх дітей для того, щоб у них складалось почуття неповторності та повноцінності в суспільному житті. Перебування дітей з особливими потребами серед інших є умовою адаптації до різних життєвих ситуацій, втрата почуття відчуження та ізольованості.

На мою думку, є умови, що мають бути створені для дітей з особливими потребами:

- 1) фізичне та юридичне забезпечення освітнього процесу нормативно-правовими документами;
- 2) підготовлений кадровий ресурс для роботи з «особливими» дітьми закладу інклюзивної освіти;
- 3) створення безбар'єрного середовища матеріально-технічної бази;
- 4) навчальні плани та програми занять, що адаптовані до даного навчального середовища;

5) наявність дидактичного та роздаткового матеріалу для занять з дітьми.

На думку Л. Будяк, особливістю організації інклюзивного середовища є визнання таких принципів:

- 1) дотримання факту «Кожна дитина – особистість»;
- 2) наявність індивідуальних розвивальних програм (урахування потреб кожної дитини окремо);
- 3) набуття ціннісного методичного досвіду, що забезпечує надання дітям підтримки та активну участь у навчанні, особистому розвитку;
- 4) стратегії навчання, що відповідають віковим особливостям дитини;
- 5) постійна адаптація ЗДО до потреб дитини (Будяк, 2009).

Завдання вихователя полягає в тому, щоб формувати позитивне ставлення у здорових вихованців до «особливих» дітей, навчати прийомам адекватної взаємодії. Саме від ставлення вихователів до дітей з особливими освітніми потребами залежить те, як сприйматимуть їх однолітки. Середовище, що є комфортним та психологічно стабільним для дітей з різними стартовими можливостями, є показником успішного розвитку інклюзивного навчання. Внаслідок цього зберігаються адаптивні та повноцінні умови для дітей з особливими освітніми потребами.

Висновки. Інклюзія передбачає особливу організацію освітнього процесу й надання підтримки дітям з вираженими освітніми потребами в умовах звичайного навчального закладу. Головною умовою успіху є не лише середовище, а й методика навчання. Навчання в закладах інклюзивної освіти корисне не тільки для дітей з особливими потребами, а й для звичайних дітей та суспільства загалом. Завдяки змінам в інклюзивній освіті змінюється й суспільство.

Список використаних джерел

1. Будяк Л. В. (2009). *Основи інклюзивної освіти*: навч.-метод. посібн. Черкаси: Вид. ЧНУ. 90 с.
2. *Індекс інклюзії: дошкільний навчальний заклад*: навч.-метод. посібн. (2013). Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»». 100.
3. Лист МОН України від 12.10.2015 № 1/9-487 «Щодо організації діяльності інклюзивних груп у дошкільних навчальних закладах» (2015). Доступно: <http://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/48151/>.
4. Ольшевська Ж. & Мягих Н. (2018). *Вихователю інклюзивної групи*. Київ: Видавнича група «Шкільний світ». С. 142-144.

5. Наказ МОН України від 06.02.2015 № 104/52 «Про затвердження Порядку комплектування інклюзивних груп у дошкільних навчальних закладах» (2015).
Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0224-15#Text>.

Наукове видання

СУЧАСНІ ПОГЛЯДИ ТА АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Збірник тез
VI-ої Всеукраїнської студентської наукової конференції

Редакційна група:

канд. філол. наук, доц. Жаркова Р.Є.,
канд. наук з соц. комунік., доц. Кость С.П.,
канд. філол. наук, доц. Крохмальна Г.І.

Львівський національний університет імені Івана Франка
79000, м. Львів, вул. Університетська, 1